Digitized by Touro College Libraries
For Project Zikaron
www.zikaron.tourolib.org
2018

# הצופה לחכמת ישראל

נערך ויצא לאור ע״י

ד״ר יהודה אריה בלוי, ד״ר יחיאל מיכאל הכהן גוטמן

ודי״ר צדוק העוועשי

שנה שביעית

בודאפעשט התרפ״ג.

# HAZOFEH

QUARTALIS HEBRAICA

Edd. Dr. L. BLAU, Dr. M. Güttmann et Dr. S. Hevesi.

**Tomus VII.**
**Budapestini 1923.**

REPRINTED BY
MAKOR PUBLISHERS LTD.
JERUSALEM 1972

# ספר מזכיר נשמות

ע"י

## יעקב קאפל דושינסקיא (לונדון).

בין המקורות היותר נחשבים לקורות עמנו הכתבים הישנים אשר נמצאים בעקדי הקהלות עומדים בראש ספרי השבונות ופרטי כל, רשימות הבעלי בתים, ומקומות בית הכנסת ובית הקברות ושאלות ותשובות הרבנים, מכתבים ואגרות, וספרי הזכרת נשמות, המה המעין אשר ממנו נובעות ידיעותינו מהיי אבותינו בימי קדם. לרוב רק השלושה המקורות אשר הזכרתי אחרונה נשארו לנו, וגם אלה רק בקהלות היותר חשובות. ההשבונות לפי הרגל נקרעו מיד, וכן גם רוב הכתבים והרשימות. הרבנים לפעמים עשו העתקה מישאלותיהם ומתשובותיהם וכידוע נדפסו והיו לספרות בפני עצמה. גם אגרות שונות נמלטו מיד המשחית ונמצאות בעקר הספרים הישנים אולם כל מה שנגע לעניני ההברא קדישא ועניני מתים היה יקר ביותר בעיני כל יהודי עד היום הזה, כמאמר הז"ל חסד שעושים עם המתים היא חסד של אמת, ומטעם זה ספרי הזכרת נשמות נמצא גם בקהלות אשר לא שמרו כתבים וספרים אחרים. גם אם עבר עליהם כוס התרעלה ורוכרהו להמלט מקהלתם, כספרי ההברא קדישא התאמצו להוליך עמהם כמו הספרי תורה, יתודה לרגש הזה, יש לנו ממקור הזה כתבי יד מספרים כאלה, אשר נתנו הומר לכמה חכמים להמציא מעלותיהם פרטים שונים, וקורות בלתי ידועים מחיי הקהלות ומחיי הגדולים ומנהיגי קהלות.

באמת ראוי היה שאשנה פה כל מה שכתב הח' המפורסם ר' דוד קויפמאן ע"ה — אשר היה המורה דרך הראשון והיותר גדול בעניני קורות הקהלות והמשפחות במאות השנים האחרונות — בענין העתקת והדפסת המקורות האלה במאמרו היקר „מקורות לקורות ישראל"[1] אשר כבר הצעתי במקום אחר[2], מטעם השיבותם ועוצם אמונתם. אבל לכל הפחות אצינה נא פה מקצת דבריו הנוגעים לעניננו והלואי שלא רק חכמים ותלמידים, רבנים וסופרים ישימו אותם על לב, כי אם גם שמשי הקהלות וההברות! ואלה דבריו:[3]

„כלימה תכסה פנינו בזכרנו את הנחלה הטובה אשר נחלונו אבותינו ספרי הזכרת הנשמות הנקראים בגליות אשכנז בשם מעמאָרביכער, כי לו היה לפנינו נאספים ונשמרים מעת הוסדם, כי אז היו לנו בית מועד לכל חי זכרונות ימי עמנו אשר מעליהם יקרא דור דור ודורשיו, דור דור והכמיו, דור דור ומנהיגיו. אבל בכל עת אשר תמו לכתוב בספר כזה וההלו להקות על ספר חדש מאסם מקום פנוי בישן הוציאו הישן מפני החדש והמתים אשר מתו כבר, מתו עוד הפעם באבדן

---

[1] אוצר הספרות הוצאת ר' ש"א גראָבער, שנה שניה, קראקא תרמ"ח, דף 88 והלאה.

[2] בספרי: „רבנות דק"ק כנסת הגדולה בלונדון" דף 101 (לונדון תרפ"א, בלשון אנגלי).

[3] אוצר הספרות שם דף 89.

זכרם ובכליון שמם והיו כלא היו״.[4] . . . ״ואולי[5] יעידו אנשים אשר לא שתו אליהן את לבן עדנה משנתם וידעו ויכירו כי מקור ברכה במנורם ובאהלם אשר נטל עליהם להצילו מאבדון ולשמרו מזכרת נצח למען יעמוד דור דורים ויתן את מימיו מים נאמנים״. בין המקורות אשר ״ניתנו להציל״ ר״ד קויפמאן מזכיר את אלה: א) ספרי קהלות מפנקסאות הועדים והמדינות, ב) ספרי החברא קדישא, ג) ספרי שאר חברות, ד) פקידי הממשלה דפטראות המלכים, כתבי חרות וכיוצא בהם. ה) דברי שכיב מרע המסורים והנתונים: עניני קרן קימת, וצוואות. ו) ספרים, סדורים ומחזורים קונטרסי תפלות וספרי ההפטורות אשר נמצאו בבתי כנסיות. ז) סליחות לימים אשר נקבעו לדורות לזכור מעשי נסים, וגם פזמונים ותשבחות ותפלות. ח) קונטרסי הזכרת נשמות הנידעים בשם מרמאָרביכער ״שכבר נודע להוקרים כמה הועילו הספרים האלה אשר יספרו לנו לפעמים דברי ימי גדולים מנהיגים וקדושים שוכני עפר, והם מקור ראשי לדברי ימי עמינו בכל ארצות פזוריהם וכבר התחילו רבים וכן שלמים להוציא התעלומות האלה להגדיל הכמת ישראל ולהאדירה.״[6]

אלה דברי ההכם המנוח, דברים אשר לא טובים מהם יוכל לכתוב יהיה מי שיהיה להקדמת ספר מהמקורות האלו ובפרט תלמיד קטן הערך כמוני, — רבים גם ממספר הקטן של הכמי היהודים הסופרים בימינו אפשר שיחשבו שמלאכה מרובה כזאת ללא הועיל כלל לספרות ישראל, כי רק עצמות יבשות השמות הנזכרים האלה, עוד שאפילו אינם עתיקים, — לכל הפחות הכרה להתעסק בעלי הגניזה אשר היו טמונים אלף או אלפים שנה, ומקורות זמן מאוחר אין להם תועלת כל כך. — לפע״ד אין כן היא, כי על חיינו אשר אנו חיים ועל הדורות הנכוחות והקהלות אשר בזמננו, הדורות שהיו לפנינו במאות השנים האחרונות מופיעים יותר אור — להזכיר רק דוגמא אחת — ״מהדוכרן טוב״ של ימי הגאונים: אפשר שעל ידי שאנו מוציאים מחושך השכחה לאור ההזכרה שמות האבות של אחינו בני ישראל אשר הם חיים עדנה, תתעורר בלבבם האהבה הישנה לתורתנו הקדושה ולחיי הקהלות הקדושות. ועל ידי זה העצמות היבשות אשר אנו מוצאים אהה! בכמה קהלות בימינו תהיינה מחדש ויסרחו פרח! רחוק הוא מאתי להקטין גודל ההיסטוריא העתיקה, והלא היא היסוד אשר עליה נשען כל בנין דתנו המסורה לנו מסיני, ושלשלת הקבלה תורה שבעל פה מדור אל דור ולא להקטין את האחד באתי, כי אם להעיר על גודל ערך האחר. — כל זאת עלה על דעתי בעסקי עם כתבי יד ספרי הזכרת נשמות אשר אני מעריך לפני הקוראים, כי חם לבי בקרבי בזכרי איך ירדו הקהלות הישנות והעתיקות מגדולתם במאה האחרונה והרהרתי בנפשי עוד, האם באמת אי אפשר לעכב ירידת אותן הקהלות אשר עוד אחזו בדרכי ישרים ואהבת התורה עוד לא כלתה מלב כל בניה! — רק איזה שבועות עברו מאז שהייתי

---

[5]) אוצר הספרות שם דף 91.

[6]) עוד מקורות אחרים (מסימנים ט׳—ט״ז) מזכיר שם רד״ק עיין שם דף 91—92.

ווירמיישא מלפנים עיר ואם בישראל, אשר כמה וכמה גדולים האירו שם אורם אור תורה, שם השתטחתי על קברות הצדיקים רבינו ברוך ובנו מהר"א ב"ר ברוך, מהרי"ל, ר' אלי' לואנץ, ר' יאיר חיים בכרך, מהר' אברהם ברודא, ר' נפתלי צבי שפאן וכו' זכרונם לברכה, ואהרי כן פניתי אל החיים, הקהלה בווירמיישא כאשר היא היום. ומה מצאתי? בבית הכנסת של רש"י העמידו מנריפה (אָרגעל) ברחוב היהודים לא נמצא כי אם סוחר אחד יהודי והשמש, ובכל המקום לא נמצא חנות יהודי אשר סגור בשבתות וימים טובים, ולא בית משתה כשר! — אין פה המקום להאריך בחקירות למה ומאיזה טעם נהפכו הענינים למעמד זה, ועלינו רק לחשוב על העתיד למצוא הדרך אשר בה נלך איך לעכב ההרחקה בדורנו בדרך האמת, איך לאחד תורה עם דרך ארץ, לתכלית זה הכרח ללמוד וללמד לשמור ולעשות. ללמד כל מה שנוגע לעמנו ולתורתנו, לא יהי' דבר אשר לא נחשב טפל בעינינו עם נוגע ביהדות או ביהודים; ללמד את בנינו תורה שבכתב ותורה שבעל פה, ולכבד זכרון כל גדול בישראל ועל ידי זה נביאם להכיר אמיתה דתנו וקדושת תורתנו, „אין לך אדם בישראל שאין בו גואלים", כך לא תמצא קהלה אשר אין שם דבר אשר כדאי היא שיחוסו עליו וישמרוהו לטוב לנו אמר החכם ר"ד קויפמאן, ועל זה נוכל להוסיף: „אין לך אדם מישראל אשר שמו יהיה נרוץ מלהרשים".

את אלה נזכור בנשתנו לקרוא בספרי זכרונות הנשמות, ואז לא יראו לנו השמות הקדושים כדבר טפל וכזכרון שאינו מועיל כלום. ובפרט כי בכל הספרים האלו מצינו רשימות מצדיקים אשר מסרו את נפשם על קדושת השם, וגם עוד במאה האחרונה נמצא שמות „קדושים" [6a] רשומים בכ"י שלנו; וביותר בימינו אלה אשר כמה וכמה קהלות קדושות נחרבו בימי המלחמה ובאחריה, שכמה וכמה נפשות בישראל „נהרגו ונטבחו ונשרפו ונטבעו ונתלו וגנרדו ונתייסרו ביסורים קשים על יחוד השם" [7] — ועתה קל יהיה לנו להבין אמיתת הכתבים האלה מבשנים שהיו לפני המלחמה הנוראה. גם אנחנו היום אשר אנו מיוצאי ירך הקדושים ההם אחדים ממנו, הלא אנחנו בעצמנו מיוצאי הלצים קדושים אמתיים אנו, [8] נחלץ תקוה חדשה בזכרנו אותם וכל מה שעבר עליהם, איך לא עזבו אף על רגע אחת תורת אלקינו ודבקו בו בכל לבבם, בכל נפשם ובכל מאודם. זה לפע"ד תכלית הראשי להדפסת המקורות האלה.

לפי הרגל נוכל לומר, שכל יהודי, אשר היה ראוי ששמו יוחק בספר הזכרת נשמות, ראוי ג"כ ששמו לא ישכח בדורות הבאים אחריו. הלא גם אנו מה חיינו אם לא נזכיר באהבה את מקורינו, הצור, אשר ממנו הוצבנו את אבותינו ואבות אבותינו ז"ל ואת כל התלאות אשר מצאם והשמחות אשר היו הלקם, ורק עלינו ועל היינו יום יום, יהיו מחשבותנו — חיים שאין בהם תבונה ואין בהם ממש יהיה חיינו, ובצאתנו מן העולם, כאילו לא היינו ולא היינו נהיה. זה יתרון האדם מעל

---

[6a] מהר' יעקב בן הר"ר משה יעקב הקדוש עיין בפנים סי' 107.

[7] עיין בפנים הספר, כ"י דף 9 ע"א.

[8] עיין ספרי תולדות ר' דוד אופנהיימער, בודאפעשט תרפ"ג, הקדמה.

הבריות האהרות שתמצית היו מהוכרת ע"י המחשבה, מהישבות על העבר ועל העתיד ושתי המחשבות אלה – תוצאות הנשמה והרוח והשכל אשר נתן לו ד' ית"ש אשר בראנו – ידריכהו על דרך הישר והטוב בה'. בקראנו ספרי הזכרת נשמות נזכיר את כל הדמעות אשר ירדו מעיני קרובי כל אחד ואחד של הנזכרים בשעת פטירת אבותיהם או קרוביהם, איך הכתיבה עצמה ברשימות הזכרון האלה היתה אות אהבה, כלולה עם יראה טהורה ואמונה שלימה שעל ידי קריאת שמותיהם בשבתות וימים טובים במקום קדיש בבית הכנסת זכרון הנפטרים יעלה לרצון גם לפני הבורא ית"ש ויהי לתועלת לנשמותיהם ויהיו "צרורים בצרור החיים בגן עדן העליון". אם נביט אל הספרים האלה גם מהשקפה הזאת לא רק בתור מקור היסטורי יהיו יקרים בעינינו, כי אם גם מקור קדושה ויראה יהיו לנו.[9]

מלבד החכם קויפמאן ע"ה אשר הוציא לאור "נספחות לספר הזכרת נשמות ווירמיישא בשם ספר המילואים[10] גם הכמים אחרים הבינו גדל הערך ספרי הזכרת נשמות, ואלה המה אשר ראו אור הדפוס במלואם או במקצתם.[11]

1. בוטטנוויעזן במדינת בייערן. מאמר מר"ל לאמם מברלין, מילידי בוטטענוויעזן הביא רשימת הנהרגים והגדולים מספר הזכרת נשמות אבל לא נדפס במלואו (מאנאטסשריפט שנה מ"ה, 1901 דף 559—540).

2. דויץ באשכנז (כמוך לקאלק). ע"י הי"ה ר' אהרן יעללינעק רב בווינא בקונטרס המקונן (ווינא תרמ"א) ועיין גם זאלפעלד: מארטירולוגיום דף 81.

3. דיסספלדארף. הזכרת נשמו משפחת געלדערן מס' הזכרת נשמות דיסספלדארף נדפסו ע"י הה' ר' דוד קויפמאן בספרו: היינריך היינע"ס אהנענזאהל דף 280—274 (ברעסלוי 1896.)

4. הנובר ע"י הה' ר"ש גראנעמאן בספרו געגעאלאָגישע שטודיען (ברלין 1913.

5. וורמיישא (וואָרמש).

א) קונטרס וורמיישא וקהל ווינא הוצאת החכם ר"א יעללינעק (ווינא תר"ב), בו נכללו: הרוגי ק"ק ווירמיישא בגזירת ד' תתנו, ושנת האלפים ק"ט.

ב) ספר הזכרת נשמות קהלת וורמיישא ע"י החכם ר"א ברלינר בקובץ על יד, הוצאת מקיצי נרדמים הלק ג' שנת תרמ"ז (דף 32—29: שמות הנהרגים בגזירות ת"ח ות"ט במדינת פולין וריסין ע"פ ספר צוק העתים).

---

[9] הוצאות מקיצי נרדמים, קובץ על יד הלק ה' (שנה תשיעית) קראקא תרנ"ג.

[10] מי יודע האם בימינו אלה יעשו רשימות ההרוגים מאהב"י אשר נטבחו אלפים ורבבות בעת ואחרי המלחמה ברוסיה, בפולין, בהגר אוקריינא וישאר ארצות.

[11] בדורות הגאונים קראו הזכרת הנשמות: "השכבה", וכן נקרא גם היום אצל הספרדים כנראה הזכרה הזאת בימי הגאונים לא נעשה אלא בתוך י"ב חודש אחר הפטירה, ואפשר שהמנהג להזכיר נשמות בשבתות ויו"ט לא הי' עד אחרי

ג) ספר המילואים ע"י החכם ר"ד קויפמאן שהזכרתי למעלה, כולל הוספות :תקונים לס' הזכרת נשמות של הח' ר"א ברלינר הנ"ל מפנקס ד'הקדש של ק"ק וורמיישא. (קראקא תרנ"ד).

5a. **ווינא.** מעמאָרבוך היישן דק"ק ווינא: שטערן בס' היובל ברכת אברהם לכבוד ר"א ברלינר דף 113.

6. **מגענצא** (מאינץ), ברעוויא הצרפית הלק ד' דף 31—30 ע"י הח' נייבויער וזאלפעלד: מארטירולוגיום דף 10.

7. **מאנהיים.** הזכרות מס' הוכ' נשמות דק"ק זה הובאו ע"י הח' קויפמאן בספרו: אהנענזאאל דף 282—281.

8. **ממעלסבורג.** היה בידי הח' ר"ל צונץ אשר הציע ממנו הזכרת ר' שמעון ב' יצחק בן אבון ממגענצא "שטרה עבור הקהלות והאיר עיני הגולה בתורתינו וכטל גזירות" (ליטעראטורגעשיכטע דף 112).

9. **מיסליץ** (במורבי) נזכר ע"י הח' קויפמאן במאנאזין חלק י"ב דף 289—301.

9a. **מינדין** (וועסטפאלען): לעווענשטיין בניינער צייטשריפט פ' ג' ד' י' אין דייטשלאנד ח"א דף 195.

10. **מעטץ** (או מיץ) בעלזאם אשר עתה תחת ממשלת הצרפתי. רעוויא הצרפתית חלק 44, דף 105 והלק 50 דף 114 והלאה.

11. **נירנבערג.** א) הפרופיסור הנוצרי ווילליאם הענרי לו (Lowe) הדפיס בשנת תרמ"א ס' "נשמתן של צדיקים" ס' זכרון לדור אחרון, כולל שמות יראי ה' וחשבי שמו הנהרגים והנשרפים בעיר נירנבערג בשנת הק"ט עם הקדמה בלשון אנגלי.

ב) "דאס מארטירולוגיום דעס נירנבערגער מעמאָר-בוך ע"י הח' ר"ש זאלפעלד ממאינץ, בשנת תרנ"ח (ברלין 1898). הס' הזה הוא ס' הראשי לספרות הזאת, וכולל מלבד הקדמה פרטית אשר בה נותן הודעה מנ"ט ס' הזכרת נשמות הידועים לו (דף XXVI עד XXIX), רשימת כל ההרוגים והגזירות, וגם הערות לחיי הקדושים הנזכרים, ומציע כל הספרות הנוגעת לענינו, עם רשימת המקומות והשמות בלה"ק ובלשון אשכנז.

12. **עלזאם** (מדינה). ספרי הזכרת נשמות ממקומות שונים במדינה זו היו ביד הרה"ח

---

הגזירות באשכנז בשנת תתנ"ז. עיין זאלפעלד מארטירולוגיום דף X—XII, והמקורות שם, צונץ צור געשיכטע 318, ריטוס דף 4. אמנם לא נמצא המנהג לא בסידור ר' עמרם או בסידור ר' סעדיה גאון, אבן בס' שערי שמחה לר"י ן' גיאת והל' אבל דף ס"ט נמצא כזה: וישם דהספר השני אשכבתא כדאמרינן (כתובות ק"ג . . . ואמרו חכמים אין המת נשתכח מן הלב עד י"ב חודש ואם נפטר בניסן ויש בשנה ב' אדרים מספידין אותו ומשכיבין אותו בישיבה של אלול, ש א י א פ ש ר ל ה ש כ י ב ו בישיבה של אדר מפני שעברו עליו י"ב חודש ו א י ן מ נ ה ג ו א י ן ד ר ך א ר ץ להזכיר המת לאחר י"ב חדש.

ר׳ לעווענשטיין אב״ד מאָסבאך אשר מזכירם ביאהרבוך דער ליט׳ נע׳ ספד״מ שנה XIV דף ב׳. עיין גם רעוויא הצרפתית חלק מ״א דף 129.

13. ענדינגען במדינת שוויין, הובא ע״י הה׳ לעווענשטיין ביאהרבוך שם דף ו׳.

14. פיורדא (פירטה במדינת בייערן). קטעים אחדים והזכרות מס׳ ה״נ של ק״ק זו נדפסו ע״י הה׳ לעווענשטיין נ״י בניינער׳ס צייטשריפט פיר געשיכטע דער יודען אין דייטשלאנד חלק ב׳, ובמלואו (197 סימנים) ביאהרבוך ספד״מ חלק שמיני (911) דף 157—178.

15. פראנקפורט דמיין: חלק ראשון של ס׳ הזכרת נשמות נערך לדפוס עם העתקה אשכנזית ע״י ר׳ שמעון אונא וי״ל בספ״דמיין (קויפמאן) בשנת תרע״ה, ומוסב רק על השנים שפ״ד עד ת״מ. איזו הזכרות משנים מאוחרים נדפסו ע״י הרה״ח ר׳ מרדכי הורוויץ בספרו פראנקפורטער ראבבינען (ד׳ חלקים).

16. פפערזעע: תוכן המעמָארבוך נדפס במאנאטשריפט שנה ל״ב 1873, דף 508—515, ודף 575 ע״י הה׳ ר״י סערלעס. (ודומה מאד לכ״י אדלר 1206 אשר נביא להלן).

17. קאבלענץ. הובא ע״י הה׳ לעווין בראהמער׳ס ליטעראטורבלאטט שנה 1881 דף 22 והלאה, ועיין גם זאלפעלד מארטירולוגיום, וקונטרס המקונן דף 70—72.

18. פיננע וקהלות אחרות בפולין, נדפסו מהם: „הזכרות קדושים" ע״י הרה״ח ר׳ יודא לעווין בקובנא על יד X, שנה תרס״ג דף 34.

הכתבי יד אשר העתקתם אני נותן בזה לפני הקוראים גם המה — כמו רוב האחרים אשר עליהם נשענו הספרים והמאמרים אשר הוצאתי לאור עד עתה — שאולים הם אתי מאת ידידי ההכם המפורסם בעל עקד כ״י מספרים מופלאים כ״ה אלחנן הכהן נ״י בן הרבה״ג מו״ה נתן אדלער זצ״ל (שהיה אב״ד דק״ק לונדון והמדינה בעל המחבר ס׳ נתינה לגר על תרגום אונקלוס) אשר בטובו וחסדו שרה להעתיקם בביתי, והריני נותן לו גם בזה את בריתי שלום ותודתי מקרב לבי. בימי המלחמה הנוראה, עת צרה וצוקה גם פה באנגליא, כשבאו פגרחי האויר האשכנזים והביאו מורך בלב כל אדם ע״י כלים משחיתים, לעת ערב כשלא יכולתי לקבץ מחשבותי ללימוד עיוני, העתקתי את הכתבי יד האלה.

כתב יד הראשון והיותר חשוב הוא מסומן Ms. Adler 950 וכתוב בתבנית $4^{o}$ חלק על קלף וחלק (האחרון) על נייר. תוכנו ספר הזכרת נשמות ק״ק שפירא (שפייער), הענא (האנוי) ואופיבך (אָפפענבאך סמוך לפראנקפורט דמיין); כולל עתה קכ״ח דפים, אבל שני דפים בתחילתו וסופו נוספו על ידי הכורך. דפים 96, 100, 102, 103, 105, 106, 108, 120, 123, עד 125 דפים בעמוד השני, ודף 107 אין לו כתיבה בעמוד א׳. הכתיבה לרוב הכתב הנהוג לכתיבת אגרות באשכנז, אבל גם הרבה דפים כתובים בכתב מרובע יפה ומהודר. — הכתב יד הלזה היה גם כן, כמו הספר מזכיר נשמות דק״ק נירנבערג[12] בידי ההכם ר׳ אליקים

[12]) עיין זאלפעלד: מארטירולוגיום דף XV.

כרמולי, ומעקד ספריו של זה קנהו ר' יעקב שלאסס בלונדון וממנו קבלו ר' אלחנן אדלער בתורת חילוף תחת כ"י אחר.

הכ"י השני הוא מסומן: Ms. Adler 1206, וכולל ספר הזכרת נשמות דכפר שטעפיך (שטעפאך) במדינת שוואבען סמוך לעיר אויגסבורג, י"ב דפים על קלף, מלבד הדף האחרון שהוא נייר, כתבנית $8^0$ קטן; — והכ"י השלישי הוא Ms. Adler 1207, כולל שמונה דפים $12^0$, ונקרא ספר הזכרת נשמות דמדינת שוואבין. בכ"י זה לא נזכרו שמות יחידים רק איזה גדולים וקדושים אשר נמצאו כמעט בכל ספרי הזכרת נשמות של קהלות אשכנז, והעתקתיהו בקיצור רק מטעם שנמצא בו רשימת הקהלות ומדינות אשר היו שם רדיפות והרינת יהודים, כמעט על פי סדר אלפא ביתא. וגם בכ"י נו' 1206 הזכרת נשמות דק"ק שטעפיך אין בו כי אם שתי הזכרות (האחרונות) אשר לא נמצאו במקום אחר, אבל יש בו נוסח תפלת החולים אשר כמוהו לא ראיתי במקום אחר לא בסידורים ולא בספרי הזכרות, וכדאי הוא להדפיסו מטעם זה.[13])

נוסח ההזכרות יודפס כמו שהוא בכתבי היד, ובסוף הספר אביא רשימות הרבנים והמפרנסים, ההזנים ולומדי תורה ובני לומדי תורה, ושם אשתדל לברר מי ומי היו הנזכרים והמקומות אשר שם הובא שמותיהם בספרותינו.

## כ"י אדלר נו' 950.

### ספר הזכרת נשמות דק"ק שפירא, הענא ואופיבאך.

שלשה דפים רפים.

דף 4 ע"א: ת ק פ ״ ב י ת חית טבת איזט בפני קהל ועדה בשלאסען ווארדט לויט האָפיטאל שטאטוטען דאס קיינר אין דיזעם בוך דארף איינ־ געטראגן ווערן בפאָר (פר) דיא זעלבן פרזאָן לפי ערכו אדר שאצונג פאָן יעדר מאה זהוי יבי"ת צ"ל אן שפיטאל ענטריכטעט האט.

דף 5 ע"א (קלף): ״יקום פרקן שמיא״ בכ' נוסחאות בכסידורים שלנו בכתב מרובע ומנוקד. בעמוד ב': מי שבירך אבותינו כמנהג אשכנז.

דף 6 ע"א: הנותן תשועה, בלי הזכרת שם המושל; בעמוד ב': מי שעשה נסים ראש חדש וכו' יהדשהו, אשרי.

דף 7 ע"א (בכתב ישן): לכל שבת קודם מי שברך אומרים אלו שני הזכרות:
ז כ ו ר אלדים נשמת של כל הקהילות עם נשמת אי"ו שרר"ו אותם שהרגו ונסקלו ונהנקו ונשרפו ונקברו חיים־ונטבחו ונטבעו ונתלו ונגררו ונתייסרו ביסורים קשים על יהוד השם יתב'.
בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם נשמת איו שרר"ו ועם נשמת שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן אמן.

---

[13]) הנוסחאות לא שניתי ולא הנהתי כי אם הנחתי אותם בשיבושיהם כמו שהם כתובים, בנוסח ספרד תפלה לחולים נ"כ מתהיל בדברים: ״מצלאין אנחנא״, אבל יתר הנוסח אינו גם מנהג ספרד.

יזכור אלהים נשמת של כל הקהלות והיישובים עם נשמת איו שר״ו בעבור שטרחו עבור הקהלו׳ והוציאו ספרי תורו׳ מידי גוים בין שהונחו [14] לצדקה בין שלא הניחו [15] לצדקה בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן אמן: מי שבירך וכו׳.

## בשבת שלפני שבועות ושבת שלפני תשעה באב . . . . . אמרים [16]

(1) יזכור אלהים נשמת הרוגי ושרופי קהלת שפיירע [17] וישוביה עם נשמת איו שרורו שנהרגו ונשרפו על ייחוד השם בשכר הזה תנצבה בצרור החיים בגן עדן אמן:

(2) יזכור אלהים נשמת הרוגי ושרופי קהילות וורמיישא וייישוביה עם נשמת איו שרורו שנהרגו ונשרפו על ייחוד השם בשכר זה תנצב״ה בגן עדן אמן:

(3) יזכור אלהים נשמת הרוגי ושרופי קהילת מגענצ״א וייישוביה עם נשמת איו שרורו שנהרגו ונשרפו על ייחוד השם בשכר זה תנצבה בגן עדן אמן:

(3a) יא״ג הרב ר׳ שמואל הלוי ובני ישיבתו ע״נ איו שנהרגו ונשרפו עי״ה בשכר זה תנצבה בגן עדן אמן:

(3b) יא״ג דהרב ר׳ יוסף ובני ישיבתו ע״נ אי״ו שנהרגו ונשרפו עי״ה בשכר זה תנצב״ה בגן עדן אמן:

(4) יזכור אלהים נשמת הרוגי ושרופי קהילת אופנהיים וייישוביה עם נשמת איו שרורו שנהרגו ונשרפו על ייחוד השם בשכר זה תנצב״ה בגן עדן אמן:

(4a) יא״ג דהרב ר׳ יואל הכהן ובני ישיבתו ע״נ איו שנהרגו ונשרפו עי״ה בשכר זה תנצבה בגן עדן אמן:

(5) יזכור אלהים נשמת הרוגי ושרופי קהילת קובי5ענץ וייישוביה עם נשמת איו שרורו שנהרגו ונשרפו על ייחוד השם בשכר זה תנצבה בגן עדן אמן: דף ד׳ ע״ב

(6) יזכור אלהים נשמת הרוגי ושרופי קהילת קלוניא וייישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו עי״ה בשכר זה תנצבה בנעד״א:

[א״נ] הרב ר׳ יוסף והר״ר שלמה והרב ר׳ יקר והר״ר יואל והר״ר משה הכהן ובני ישיבתם ע״נ אי״ו שנהרגו ונשרפו עי״ה בשכר זה הנצבה עם שאר צדיקים וצדקניות בנע״א:

---

[14] צ״ל שהניחו; [15] שהניחו; [16] אומרים; [17] הסימנים הבאים בנוסח אהר כל שם מקום ומדינה או שם הנפטר נרשמו למקצתם על ידי בעל הכתב יד ר׳ אלחנן אדלער נ״י ואני השלמתי הסימנים. גם הנהתי במקום שטעה בחשבונו על ידי השמטת דף או דפים, וגם נתתי הסימנים לדפים בעט עופרת. להזכרות I עד 9 יש להשוות ההזכרות בזאלפעלד מארטירולוגיום דף 77 עד 86. ומכ״ע החדשי חלק מ״ה (1906) דף 546; וקונטרס ווירמיישא וכו׳ דף 7.

דף ז' ע"א

(7) [זכור] אלדים נשמת הרוגי ושרופי קהילות רוט"ענבורג ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצבה ע"ש צ"ו בגע"א.

יא"נ הרב ר' יצחק בר אברהם הלוי ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצבה עשצוצ בגע"א:

(8) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת ווירצבורג ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו בשכר זה תנצבה עצו"צ בגע"א.

יא"נ [הרב ר'] יחיאל הכהן והרב ר' דוד והרב ר' משה ובני ישיבתם ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצבה עש"צ בגע"א:

(9) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת אויגשבורג ווישוביה ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו בשכר זה תנצבה עשצו"צ בגע"א:

(10) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת נירלינגן ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בגע"א:

(11) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת אולמא ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצבה עשצו"צ בגע"א.

(12) יא"נ הרוגי ושרופי קהלת לנדשהוט ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצבה עשצו"צ בגע"א:

(13) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת עסלינגין ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצבה בגע"א: דף ח' ע"א

(14) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת אוברלינן ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצבה עשצו"צ בגע"א:

יא"נ הרב ר' דוד הכהן ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגע"א:

(15) יא"נ הרוגי ושרופי צירכא ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בגע"א

יא"נ הרב ר' משה בן הרב ר' אברהם הלוי ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו על יחוד השם בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגע"א.

(16) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת ורנקבורט ווישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בגע"א.

יא"נ הרב ר' אפרים בר תמר[18]) ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו עי"ה בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגע"א.

(17) יא"נ הרוגי ושרופי קהילת בולדא ווישביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו

[18]) עיין זאלפעלד דף 78, ודף 248. ר' אפרים נהרג בשנת ק"ט.

ונשרפו על יחוד השם בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א:

(18) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת אינגרא ויישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א:

י"א נ' הרב ר' יצחק הספרדי ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עם שאר צדיקים בנע"א:

(19) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת קרימזא ויישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

י"א נ' הרב ר' אהרן בריונה ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עש"צ בנע"א.

(20) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת רעגינשבורג ויישוביה ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

דף ח' ע"ב.

(21) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת דרטמינ"ט וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

(22) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת מינשטער וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

(23) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת מינדא וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

(24) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת בערצי"א וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

(25) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת טריאורא וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

(26) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת קראקא וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

(27) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת פראגא וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

י"א נ' הרב מנחם הספרדי ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה ב"ן תנצב"ה עש"צ בנע"א.

(28) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת ווינא וישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

י"א נ' הרב ר' משה ובני ישיבתו ע"נ אי"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עש"צ בנע"א.

(28a) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת פרנהיים ויישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תנצב"ה עשצו"צ בנע"א.

(29) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת טריגטא ויישוביה ע"נ אי"ו שרר"ו שנהרגו ונשרפו ע"ה בשכר זה תהי' נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן אמן!

דף ט' ע"א

(30) י"א נ' הרוני ושרופי קהילת נירנבורג ויישוביה ע"נ אי"ו שנהרגו

ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה בנע״א.

(31) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת שטרוסבורג ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה בנע״א.

(31a) י א ״ נ הרב ר׳ יעקב והרב ר׳ מרדכי ובני ישיבתן ע״נ אי״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עם שאר צדיקים בנע״א.

(32) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת באזליא ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה הנצב״ה עשצו״צ בנע״א.

דף ט׳ ע״א.

י א ״ נ הרב ר׳ שלמה ובני ישיבתו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה ע״נ אי״ו וענש״צ בנע״א.

(33) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת ערפורט ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עשצו״צ בנע״א.

י א ״ נ הרב ר׳ אלכסנדר הכהן ובני ישיבתו ע״נ אי״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עש״צ בנע״א:

(34) י א ״ נ הרוני ושרופי מילהויזן ויישוביה שנהרגו ונשרפו ע״ה ע״נ אי״ו שרר״ו עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן אמן.

י א ״ נ הרב ר׳ אליעזר ובני ישיבתו ע״נ אי״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עש״צ בנע״א.

(35) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת גורטהויזן ויישוביה ע״נ אי״ו ש״ר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה הנצב״ה עשצו״צ בנע״א.

י א ״ נ הרב ר׳ יעקב בר מאיר ובני ישיבתו ע״נ אי״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עש״צ בנע״א.

(36) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת מיידנבורג ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עשצו״צ בנע״א.

(37) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת נוימבורג ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עשצו״צ בנע״א.

דף ט׳ ע״ב.

(38) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת הֶ״לא ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עשצו״צ בנע״א.

(38a) י א ״ נ הרב ר׳ יונתן והרב ר׳ שלום ובני ישיבתם עם נשמת אי״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עש״צ בנע״א.

(39) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת מעקילבורג ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה בנע״א.

(40) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת סו״י[19] ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה בנע״א.

(41) י א ״ נ הרוני ושרופי קהילת מארק ויישוביה ע״נ אי״ו שרר״ו שנהרגו ונשרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עשצו״צ בנע״א.

---

[19]) היא סאסטוי בבייערן.

(41a) י א ״ נ הרב ר׳ יוסף והרב ר׳ שלמה ובני ישיבתם עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שנהרגו ונשרפו על יחוד השם בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים בגן עדן אמן:

(43) י א ״ נ הרוגי וישרופי מדינת רינוס (42) מדינת ורנקין מדינת דורינגן (44) מדינת זכשין (45) מדינת פייערן (46) מדינת שוואבין (47) מדינת בראבנט (48) מדינת צרפת (49) מדינת אישטרייך (50) מדינת שטייאר (5) מדינת קערנטין (52) מדינת פיהם (3) מדינת מריק (54) מדינת אלזושין (55) מדינת ברנדבורג (56) מדינת מיישין (57) מדינת וועשטפולין (58) גליל התחתון עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה שנהרגו ונשרפו על יחוד השם בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שארי צדיקים וצדקניות בגע״א:

י זכור אלהים נשמת הרוגי וישרופי קדושים מדינות האילו עם נשמת אי״ו שרר״ו שנהרגו ונישרפו ע״ה בשכר זה תנצב״ה עם שאר צדיקים וצדקניות בגע״א:

י א ״ נ אלו הקהלות והיישובים ע״נ אברהם יצחק ויעקב שרר״ו שנהרגו ונישרפו ונסקלו ונהנקו ונטבחו ונטבעו ונתלו ונגררו ו[נקברו] חיים ונתייסרו ביסורים קשים על יחוד השם בשכר שסבלו תנצב״ה עישצו״ץ בגן עדן אמן.

י א ״ נ של כל הקהלות והיישובים ע״נ אי״ו שרר״ו בעבור שטרחו עבור הקהלות והוציאו ספרי תורות מידי גוים בין [ישנתנו] עבורם לצדקה בין שלא הניחו עבורם צדקה בשכר זה תנצב״ה עישצו״ץ בגע״א: מִי שֶׁבֵּרַךְ, אֲשֶׁרֵי וכו׳ אָב הָרַחֲמִים וכו׳.

דף י׳ ע״א.

אָב וכו׳ עד על כן ירים ראש [באותיות מרובעות וניקודים] יהללו את שם י״י כי נישגב שמו לבדו.

## ברכת חולים לזכר.

מי שבירך אבותינו אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה ומי שריפא חזקי׳ מלך יהודה מחליו ומרים הנביאה מצרעתה ונעמן מצרעתו והמתיק מי מרה ע״י משה רבינו ומי יריחו ע״י אלישע הוא יברך וירפא את ר׳ פלוני [בצד היריעה נוסף: יעזריהו ויצליחהו] בר׳ פלוני בעבור שנדר אביו או פלוני צדקה בעבורו בשכר זה המקום ישמרהו ויחלימהו ויסעדיהו על ערש דוי וישלח לו רפואה שלימה על כל גופו ואיבריו בתוך שאר כל חולי ישראל אמן.

## ברכת חולים לנקבה.

מי שבירך אבותינו אי״ו שרר״ו והסידים הראשונים ומי שהמתיק מי מרה

ע״י משה רבינו ומי יריחו ע״י אלישע [וריפא] מרים מצרעתה ונעמן מצרעתו וחזקיהו מחליו הוא יברך וירפא מרת פלונית בת ר׳ פלוני בעבור שנדר בעלה או פלוני צדקה בעבורה בשכר זה המקום ישמרה ויצילה ויעזרה ויהלימה ויסעדה על ערש דוי וישלח לה רפואה שלימה על כל גופה ואיבריה עם כל שאר חילי ישראל אמן.

דף י׳ ע״ב.

ברכת: לשמוע קול שופר וכו׳ וברכת שהחיינו.
תקועה שברים תרועה תקועה וכו׳ [כל השלשים קולות].
אשרי העם יודעי תרועה וכו׳.

## דף י״א ע״א הזברת נשמות לכל שבת ושבת.

(59) יזכור אלהים נשמת רבינו גרשום בר יהודה[20] מאור הגולה עם נשמת אברהם יצחק ויעקב בעבור שהאיר עיני הגולה בתקוניו בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים בגן עדן אמן:

(60) יא״ג רבינו שמעון בר יצחק ע״נ אי״ז בעבור שטרח עבור הקהילות והאיר עיני הגולה בפיוטיו בשכר זה תנצב״ה עש״צ בגע״א:

(61) יא״ג רבינו שלמה בר יצחק עם נשמת אי״ז בעבור שהאיר עיני הגולה בפירושיו בשכר זה תהא נשמתו צרורה ב״ה עם ש״צ בגן עדן אמן.

(62) יא״ג רבינו יעקב בר מאיר ע״נ אי״ז בעבור שהאיר עיני הגולה בתוספותיו בשכר זה תהא נצב״ה בגן עדן אמן.

(63) יא״ג רבינו מאיר בר יצחק שהיה צבור עם נשמת אי״ז בעבור שתקן שבחות למקום בשכר זה תנצב״ה בגע״א.

(64) יא״ג רבינו מאיר בן הר״ב ר׳ ברוך עם נשמת אי״ז בעבור שהאיר עיני הגולה בחידושיו בשכר זה תנצב״ה בגע״א.

(65) יא״ג רבינו מנחם בר יעקב ורבינו אליעזר בן רבינו יהודה ושאר הרבנים עם נשמת אי״ז בעבור שה־ביצו תורה בישראל בשכר זה תנצב״ה עם שאר צדיקים בגן עדן אמן!

דף י״א ע״ב.

(66) יזכור אלהים נשמת רבנו מאיר בן הקדוש הר״ר ברוך הלוי עם נשמת אברהם יצחק ויעקב בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עש״צ בגן ע״א:

(67) יא״ג רבינו יעקב בן הרב ר׳ משה הלוי עם נשמת אי״ז

---

[20]) עיי׳ יעללינעק: קונטרס ורמיישא וקהל ורנא 7. יקנצרם הבקונן דף 8. זאלפעלד מארטיראלאגיום שם.

בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה עם שארי צדיקים בגן עדן אמן:

(68) י א "נ רבינו יצחק בר שמואל הלוי ע"נ אי"ו בעבור שטרח בעד הקהילות להחזיר הקהילות ליושנה בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגן ע"א:

(69) י א "נ רבינו מנחם בר משה עם נשמת אי"ו בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה עם שאר צדיקים בגן עדן אמן!

(70) י א "נ רבינו דוד בר יצחק ע"נ אי"ו בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגן עדן אמן:

(71) י א "נ רבינו יצחק בר אברהם עם נשמת אברהם יצחק ויעקב בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגע"א:

(72) י א "נ רבינו אלי' בר משה עם נשמת אי"ו בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה בגע"א:

דף י"ב ע"א.

(73) זכור אלהים נשמת רבינו מאיר בר יהודה עם נשמת אברהם יצחק ויעקב בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם ש"צ בגן עדן. אמן:

(74) י א "נ רבינו מאיר בן הרב ר' יצחק עם נשמת אי"ו בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה בגע"א.

(75) י א "נ רבינו גרשון בן החבר' יעקב ישראל עם נשמת אי"ו שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה עם שאר צדיקים בגן עדן אמן:

(76) י א "נ רבינו שמואל בר' אליעזר עם נשמת אי"ו בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תהא נצב"ה עם שאר צבנ"ע אמן:

(77) י א "נ רבינו יעקב בר חיים עם נשמת אי"ו בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה תהא נשמתו צ"ב החיים עם שצב"נ עדן אמן:

(78) י א "נ רבינו יהושע משה בן מהר"ר שלמה עם נשמת אי"ו בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה ת"נ צרורה ב"ה עש"צ בגן עדן אמן!

(79) י א "נ רבינו ישראל ישכר בן מהר"ר נתן עם נשמת אבדהם יצחק ויעקב בעבור שהרביץ תורה בישראל בשכר זה ת"נ צרורה בצרור החיים בגן עדן אמן:

דף י"ב ע"ב.

(80) זכור אלהים נשמת רבינו אברהם בר יואל עם נשמת אי"ו בעבור שטרח עבור הצבור כמה שנים ובעבור שעסק בצרכי צבור באמונה שלימה בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגע"א:

(81) י א "נ מהר"ר דוד יצחק בר אברהם יהודה בעבור שהתמיד בתורה ובחסידות וגם נתן עשרה זהובים להקדש בשכר זה תנצב"ה

עש"צ בגן עדן אמן:

(82) י א "נ החבר ר' משה בר יוסף עם נשמת אי"א, בעבור שסבל צרות רבות בעולם הזה וקבל עליו באהבה ונהג בחסידות כל ימיו בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגן עדן אמן.

(83) י א "נ מרת ברענדלן בת הר"ר אברהם עם נשמת שרה רבקה רחל ולאה בעבור שסבלה צרות רעות רבות בעולם הזה וקבלה עליה באהבה ובחיבה ונוהגת כל ימיה בחסידות ופרסה לרעב לחמה בשכר זה תהא נשמתה צב"ה עם שאר צדיקים בגן עדן אמן:

(84) י א "נ הבחור החתן ר' שמואל בן מוהר"ר יצחק עם נשמת אי"ז בעבור שעסק בתורה ואביו נתן בעבורו עשרה זהיבים להקדש בשכר זה תנצב"ה עש"צ בגן עדן אמן:

(85) י א "נ מהר"ר ברוך בר אלישמע אברהם עם נשמת אי"ו בעבור שנתנה אשתו בעבורו המשה זהיבים להקדש בשכר זה תנצב"ה עם ש"צ בגן עדן אמן:

(86) י א "נ הצדקת ההנונה מרת צפרה גיטלן בת ר' אברהם יהודא עם נשמת שרי"ו בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ובקרה חולים וגמלה חסד ונהגה בחסידות בשכר זה תנצב"ה ע"ש צדקניות בגן עדן אמן:

דף י"ג ע"א.

(87) יזכור אלהים נשמת ר' משה בן הקצין כמר שמואל עם נשמת אברהם יצחק ויעקב בעבור שהיה עסק בתור(ה)[ת] משה גם נתן להקדש פה חמשה זהובים ובק"ק ורנקבורט נתן אחד ועשרים זהובים להקדש בשכר זה תהא נשמתו צרורה ב"ה ע"ש צדיקים בג"ע אמן:

נפטר יום א' כ"ב תמוז ת"א ונקבר שם בק"ק ורנקבורט יום ב' כ"ג תמוז ת"א ואביו כמר שמואל היה ניסע מכאן ק"ק שפירא להתם ק"ק ורנקבורט והיה אצלו בעת פטירתו גם אצל הקבורה זכותו יגן לצדה:

(88) י א "נ ר' נפתלי הלוי ונשמת אשתו הצדקת מרת מענדלן בת הר"ר אליעזר ע"ג אי"ו שרר"ו בעבור שהוא היה סופר מהיר וכתב כמה ספרי תורות ותפילין ומזוזות והיא טווה נידין וציצית ותמיד היה ביתם בית וועד ללמוד תורה ולגמול חסד ונהגו בחסידות בשכר זה תנצב"ה עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן אמן.

(89) י א "נ מרת גירכי[21]) בת הקדוש הר"ר אפרים עם נשמת שרה רבקה רחל ולאה בעבור שנוהגת כל ימיה בחסידות לא הניחה מצוה קלה והמורה היתה צופיה הליכות ביתה פרסה לרעב לחמה השכימה והעריבה לרינה ותפילה גם נתן בעלה עבורה

---

[21]) כן בתיב בסירוש ולא מצאתי שם זה במק"א.

להקדש חמשה זהובים בשכר זה תהא נשמתה צרורה ב״ה ע״ש צדקניות בגן עדן אמן:

י א ״ נ ר׳ לוי בר אליקים עם נשמת אי״ו בעבור שנתנה אשתו בעבורו י״ח זהובים להקדש בשכר זה תהא נשמתו צרורה ב״ה עם ש״צ בגן עדן אמן:

דף י״נ ע״ב.

י א ״ נ הצדקת הגבירה מרת מיכל רחל גנעדלין בת הפרנס כמר קלמן נייבורי״נ מק״ק גרמיזען אשת כמר שמואל שפירא (90) ע״נ שרר״ו בעבור שנהגת כל ימיה בחסידות ויראת שמים השכימה והעריבה לתפלה שבכל יום תמיד קודם עלות השחר היתה מתפללת תהילים לדוד שלם מראשו ועד סופו עם שארי הרבה תפלות ותחנות ומסגפה נפשה בתעניתם בכל שבוע שלושה ימים יותר מעשרים שנה וגמלה חסד לעניים ולעשירים לקרובים ולרחוקים ובהכנסת אורחים צדקה היתה מרווחת ידיה בלב שלם וכל מעשיה היתה לשם שמים וסבלה יסורים קשים באהבה ובחבה ימים רבים וגם נתן בעלה חמשה זהובים להקדש בעבורה בשכר זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם שאר צדקניות בגן עדן אמן, נפטרת ונקברת יום ה׳ טבת פה שפירא לפרט ישק״ט לבטה, זכותה יגן עלינו ל נ צ ח״.

י א ״ נ הצדקת הצנועה וחסידה מרת ברענדלין בת הקצין (91) שמואל שפירא אשת ר׳ ליווא אונא בעבור שהיתה אשת לפידות, בחסידות חסידות, השכימה והעריבה להתפלל לה׳ ולהודות בחנות המודות, וסגפה עצמה בתעניתם כבידות, בכל מעלות ומדות, היתה לה עשר ידות ובעבור שאביה ובעלה נדרו לצדקה חמשה זהובים בעבורה בשכר זה תנוח נשמתה ע״נ שרר״ו ועם שאר צדקניות בגן עדן תהא צרורה בצרור החיים אמן יצאה נשמתה בטהרה ונקברת בכבוד גדול בעש״ק ז׳ אייר תכ״א לפ״ק בק״ק העני זכותה יגן עלינו, עד ביאת גואלינו.

דף י״ד ע״א.

י א ״ נ הצדקת ההנונה מרת חנה[22] בת הגאון מהר״ר יוסף האמל (92) סג״ל אשת ר׳ יעקב שפירא עם נשמת שרר״ו בעבור שהית׳ משכלת ביראת אלקים והיתה לה רחב לב ליתן צדקה לקרובים ולרחוקים, לעניים ודלים בנדבת ידיה הקים, גמלה

---

[22]) לא נזכרה בספר זכרונות מרת גליקל פאן האמעלן הוצאת ר״ד קויפמן, עי״ש דף XL.

חסד לגדולים ורקים והיתה נזהרת במצוות וחקים, ובעלה נדב בעבורה לצדקה חמשה זהובים זקוקים בשכר זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם שארי צדקניות בגן עדן אמן. יצאה נשמתה בטהרה למחרת יום ש"ק פרשת במדבר ער"ח סיון ונקברת ביום א' ר"ח סיון תכ"א לפ"ק פה שפירא, זכותה יגן בעדינו עד ביאת משיחנו.

(94) י א "נ הישיש והזקן ר' שמואל בן החבר ר' משה עם נשמת אי"ו בעבור שעברו עליו כמה צרות רבות ויסורין, וקבל עליו באהבה וגם היה משתדל בכל ישובים ועירים: התפלל בכל יום תפלתו לאל יוצר הרים: בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בג"ע אמן.

(95) י א "נ החבר ר' ראובן יעקב בר שמואל שפירא: ע"נ אי"ו עבור שעסק בתורה בתדירא, וסיגף את נפשו בתעניתם הרבה שנים עד נמירא: וסבל יסורים קשים וחמורים ונהג עצמו בחסידות בתמימות וישרה: בשכר זה תנצב"ה ע"ש צדיקי' וצדקניות בגע"א: יצא' נשמתו ב' [נימל ז] אייר תל"ד ונקבר בו ביום פה שפירא:

דף י"ד ע"ב.

(96) יזכור אלהים נשמת הצדיק והחסיד מהר"ר יודא יצחק בן החבר רבי משה עם נשמת אי"ו בשכר שהי' נוהג כל ימיו בחסידות,וספתהו היתה סרי"ה להוחה לקרובת להדוקת והציל בשתדלנותו יושבי . . . . . ושאר מקומות ונפשות רבות, ועליו עיני ישראל הלויות, כי כל ימיו עמד בסריץ וגדר גדירות, ועמד בנסיונות, וכולם קיבל עליו באהבה ובחיבות, כי אמר מאלהי נגזרה עלי את הגזרות, ובנו האלוף הר"ר משה נתן בעבורו לצדקה חמשה זהובים שבכל מקום יהיו עוברת, בשכר זה תהא נשמתו עם נשמת שאר צדיקים בצרור החיים בגן עדן אמן, יצאה נשמתו בטהרה בליל הכנסת שבת בשעה שקידש היום י"ט להודש תמוז ונקבר פה שפירא ביום א' כ"ף תמוז תכ"א לסרט קטן, זכותו יצילינו מיגון ואנחות עד בואינו לציון ברננות ושבחות.

## רשימת האמוראים

מאת

ישראל גאלדבערגער

(המשך מדף 192)

כיליל [כליי לילו]. נשמט. [זבחים קי"ח ע"ב] והוא אביו של אביי [רש"י

# הצופה לחכמת ישראל

נערך ויצא לאור ע״י

ד״ר יהודה אריה בלוי, ד״ר יחיאל מיכאל הכהן גוטמן

וד״ר צדוק העוועשי

שנה שמינית

בודאפעשט התרפ״ד.

# HAZOFEH

QUARTALIS HEBRAICA

Edd. Dr. L. BLAU, Dr. M. Güttmann et Dr. S. Hevesi.

**Tomus VIII.**
**Budapestini 1924**

והנה פתרונו מצאנו על ידי „האשניה". בכבא מציעא נ"ט ע"ב יסופר כאשר היה רבן גמליאל בא בספינה עמד ע"ג נחשול לטבעו אמר כמדומה לי שאין זה אלא בשביל רבי אליעזר בן הורקנוס עמד על רגליו ואמר רבונו של עולם גלוי ידוע לפניך שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך שלא ירבו מחלקות בישראל. דברי יונתן בן עוזיאל ורבן גמליאל שוים הם לגמרי ועל כן אין לתמוה שעל ידי שגירת הלשון או העט באו גם המלות היתירות „ולא לכבוד בית אבא" במסכת מגילה בתפילת יונתן בן עוזיאל בטעות, כאשר הן בצדק בכבא מציעא בתפילת רבן גמליאל.

והנה אחרי שכתבתי הדברים האלה, תאמת לי עוד הפעם, שצדקו דבר הז"ל שחכם עדיף, הנה ר' אייזיק הירש וויים ז"ל כאשר דבר בספרו דור דור ודורשיו חלק ראשון צר 299 שורה ט"ז על יונתן עוזיאל אמר הדברים האלו: „ביום שנתגלה תרגום יונתן ונישמע בת קול האומר מי גלה סתרי לבני אדם ויונתן משיב שלא עשה כן לכבודו כי אם לכבוד שמים שלא ירבו מחלוקת בישראל". — ולא הזכיר המלית „ולא לכבוד בית אבא". ואפשר שהיה לפני וויים ז"ל ש"ס יותר מדויק מן הש"ס אשר לפני [הוצאת אנטאן שמיד, ווין תקצ"ב]. — אבל ר' יהודה דוד אייזענשטיין באוצר ישראל [חלק חמישי צר 123 ב.] ור' אהרן היימאן [תולדות תנאים ואמוראים צר 702 ב'] לא הרגישו זאת.

ישראל גאלדבערגער.

ספר

# מזכיר נשמות

מאת

## יעקב קאפל דושינסקיא (לונדון)

(המשך מדף 321, שנת תרס"ד)

י א " נ הצדקת הצנועה והחסידה הרבנית מרת רחל הינדכי בת החבר רבי אלחנן ע"נ אי"ו שרר"ו בעבור שהיתה אשה משכלת ביראת ה' ובחסידות, ומושלם בכל מדות החמודות השכימה והעריבה להתפלל הרבה תחינות ותפילות וסגף נפשה בתעניתם כמה וכמה שנים וביד"ה טוה ציצית ונידין לזכות את הרבים וממעגנת (!) עניים ערב ובקר וצהריים וכל מעשיה בכלל היו לשם שמים, ובנה האלוף הריר משה נתן עבורה לצדקה בידים להזכיר נשמתה אל ה' אל ארך אפים בשכר

זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם נשמת שאר צדיקים וצדקניות שבנ״ע אמן.
יצאה נשמתה בטהרה ליל ב׳ נגהי יום א׳ ד״ו למנחם תל״ה ונקברת נ׳ סה שפירא וכבוד נעשה לה ונדרש על קברה על ידי גברא רבא ויקרא: בנה האלו׳ כמוהר״ר אהרן לעלם לא יכבה נרו. נכתב בשנת היטיבו את אשר דִּבְּרוּ: ער״ח אלול תל״ה לספירה. (97)

דף ט״ז ע״א.

זכור אלהים נשמת הצדיק והחסיד ההבר ר׳ אפרים משה בן החסיד מוהר״ר יצחק שפירא עבור שהיה עוסק וקובע עיתים לתורה והתפלל בכל יום ויום בכוונה תהילים ומעמדות עד גמירא: וידו פתוחה לעניים בתדירא וסניף עצמו בתעניתם וקבל אותם באהבה: ולא הניח מצוה קלה כבחמורה: ופרנחו פתוחה לכל [מבקש?] לנביא יקירא: מי ימלל שבחו עד גמירא: כי כל מעשיו היה לכוונת האל הנורא ובניו נותנים לצדקה בעבורו: ובשכר זה תהא נשמתו בצרור החיים צרורה: עם נשמת שאר צדיקים שבנן עדן אמן:
ר׳ מש״ה . . .] בכבוד גדול ונקבר בו ביום סה שפירא [מ״ח?] לספירה לפ״ק. (98)

ההסיד המנוח כמהר״ר יהושיפ בן הר״ר רפאל דוד מענגבורנא עבור שהיה מלמד וישוחט ובודק פה עיר שפירא, ומעמיד תלמידים הגונים שעוסקים בתורה בתדירה, וסבל יסורים קשים וחמירא ומתפלל בכל יום ויום תפלתו בכוונה לאל הנורא, לא הניח מצוה קלה כבחמורה ובניו נתנו מעות לצדקה בעבורו, בשכר זה תהא נשמתו בצרור החיים צרורה עם נשמת שאר צדיקים שבנן עדן אמן.
יצאה נשמתו בטהרה ליל ה׳ קודם הצות הלילה ונקבר למחרתו ביום ה׳ ט׳ להודש מר השון שנת תמ״ה לפ״ק. (99)

האשה היקרה שברינע בת החבר ר׳ מרדכי עם נשמת אי״ז שרר״ו בעבור שהיתה אשה משכלת והיתה נושאת ונותנת באמונה ויורשי׳ נתנו לצדקה בעדה בשביל זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם נשמת שאר צדיקים וצדקניות שבנן עדן אמן.
נפטרת ליל ד׳ אור ליום ה׳ ט״ז אדר ראשון שנת תס״א ונקברת למחרתו יום ה׳ פק״ק בירגיל. (100)

דף ט״ז ע״ב.

הנותן תשועה בעד:

אדונינו הדוכס קארל פרידריך ווילהעלם, ובסופו חתום

נאם הכותב יוסף סופר סתם מלמד פה אינבנבך לע״ע:

דף ט"ז ע"א.

יזכור אלהים נשמת הקצין ר' מנחם בר אהרן עם נשמת אברהם יצחק[23] ויעקב בעבור שעברו עליו כמה צרות רעות ויסורין וקבל עליו באהבה אותם וגם היה משתדיל בבן [בכמה?] ישובים וערים ויתפלל בכל יום ויום תפילתו לאל יוצר הרים בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם נשמת שאר צדיקים וצדקניות בגע"א. (101)

נפטר פה אובנבך בח' ניסן תנ"ו ונקבר למחרתו בק"ק [בירגל?].

יזכור אלהים נשמת האשה ההשובה מרת רעכלה בת הר"ר משה עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה בעבור שהיתה משכלת אל דל ויד עני החויקה להמה פרסה לרעבים ומשקוייה השקתה לצמאים וגם בעלה כמר ליזר נתן בעבורה ליטרא שעוה למאור בית הכנסת אביבך ובשכר זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות שבנ"ע. (102)

נפטרה פה אויביבך אור ליום ה' ב' אדר תנ"ז ונקברת למחרתו בק"ק בירגיל.

יזכור אלהים את נשמת הקצין ר' אפרים (אברהם?) יהודה (?) קסעל עם נשמת אי"ו בעבור שעברו עליו כמה צרות ויסורין וקבל עליו באהבה: .... וגם היה משתדיל בכ' ישובים וערים התפלל בכל יום ויום תפילות לאל יוצר הרים בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם שאר כל צדיקים וצדקניות בנ"ע אמן סלה. ונקבר בק"ק בירגל. (103)

דף ט"ז ע"ב.

יזכור אלהים את נשמת יוסף בן הר"ר שמעון הלוי עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה עבור שהיה משכים ומעריב לבית הכנסת ועשה הפילתו בכוונה לאל העונה ומסובל ביסורים קשים ומעונה גם נתנו יורשיו סך מ"ה לצדקה בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים עם נשמות שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן אמן.

נפטר בליל ד' כ"ו אייר ונקבר ביום ה' למחרתו כ"ז אייר שם בירגיל ונקרא בפי כל האדם יוסף ווינר תס"ה לפ"ק. (104)

יזכור אלהים נשמת פרומט בת שמחה עם שרה רבקת רחל ולאה עבור שהיה נאה במעשיה בשכר זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם נשמת שאר צדקניות שבגן עדן אמן גם נתנו אביה א' הענג לייכטר בבית הכנסת חדשה.

נפטר ביום ב' כ"ז אייר תסו"ל ונקבר ביום ג' כ"ז אייר בבית עלמין בירגיל. (105)

---

[23] כאן מתחיל ס' הזכרת נשמות דק"ק אופענבאך. לסע"ד גם בק"ק שפירא גם רק"ק הענא היו ספרי הזכרת נשמות אחרים אשר שמה נעתקו ההזכרות הרשומים עד כה, והספר הזה מטעם קטנת תבניתו הניחוהו על הצד עד שקנהו ק"ק אופנבאך הסמוכה להענא. בק"ק אופענבאך בתחילה לא היו בית הקברות והנפטרים נקברו בכפר בירגל הסמוך לה. עיי' גוגענהיים: צור נעשיכטע דער יוד' נעמיינדע אופענבאך.

*) יא"נ הנה אישת[24] כמר ליב בר שלמה וכו', שהיתה כל ימיה צנועה וגומל' חסד עם עניים ועשירים וגם נרתן בעלה א' הענג לייכטר לבית הכנסת חדשה וכו' נפטרת ביום כ"ה טבת תס"ז לי' ונקברת ביום ה' כ"ז טבת תס"ז לפ"ק בבית עלמין בירגל. (106)

יא"נ התורני הרבני מ"צ מוהר"ר יעקב בן הר"ר משה יעקב הקדוש וכו' בעבור שזכה וזיכה את הרבים בתורה ובמעשים טובים והעמיד תלמידים הרבה קיים דקדוקי מצות ודיקדוקי סופרים אפילו מדוחק באהבה וגם היה אסור בזיקים בבית הסוהר ועמד בנסיון וגם אשתו נתנ' בעבורו מתנה לצדקה ושעוה למאור . . נתבקש בישיבה של מעלה נפטר ונקבר . . . יום ג' . . . שלי"ר (?) י"א תשרי תצ"ג לפ"ק הנקרא בפי כל מהור"ר יעקב בריסקר. (107)
דף י"ז (ע"א).

יא"נ ורדכי[25] אשת כמר אליקים געץ וכו' בעבור שהיתה מקיימת יגיע כפיך כי תאכל וסבלה יסורים קשים ומרים וקבלה אותם באהבה גם נרתן בעלה עבורה זהו' לצדקה. ונפטרת ביום ג' ונקבר' ביום ד' ט"ז אלול תס"ט לפ"ק פה אובין בך (108)

יא"נ התורני הרבני פ"ו מהור"ר עקיבא בן הר"ר יהודה וכו' בעבור שזכה וזיכה את הרבים בתורה ובמעשים טובים והעמיד תלמידים הרבה: וקיים דקדוקי מצות ודיקדוקי סופרים אפילו מדוחק באהבה. וגם היה אסור בזיקים בבית הסוהר ועמד בנסיון: בניו נתנו בעבורו מתנה לצדקה ושעוה למאור וכו' נתבקש בישיבה של מעלה לעת ערב ביום ג' כ"ז סיון ונקבר יום ד' ז"ך סיון כי ע"ת להגנה לפ"ק: (109)

יא"נ וכו' בילה בת משה שוואַרצי שילט וכו' שהיה כל ימיה צנועה וגומל' חסד עם עניים ועשירים גם נתן להקדש מתנה וכו' נפטרה בליל מוצאה (?) שבת כ' ניסן ונקבר' פה פרנקפורט הנקרה (?) בילה אשת כהר"ר הירש"ש"ט (110)

יא"נ וכו' גוטלה בת כהר"ר אהרן ז"ל וכו' שהיתה כל ימיה צנועה וגומל' חסד עם עניים ועשירים וגם נתנו בניה בשבילה סך מה לצדקה וכו' נפטרת ביום שבת קודש ונקברה ביום א' כ"ז כסליו תע"ג לפ"ק אשת ר' עקיבא זצ"ל. (111)

יא"נ וכו' הצנועה והחסידה מרת בת שבע בת כהר"ר יהודה כ"ץ אשת הר"ר צבי ש"ץ בק"ק אוביך וכו' בעבור שהיתה מקיימת יגיע כפיך כי תאכל וסבלה יסורים קשים וקבלה אותם באהבה גם נתן בעלה עבורה שעוה למאור לבית הכנסת וכו' ונפטרת ביום א' ג' יום בחודש אב תע"א לפ"ק פה נטמנה בק"ק אובין בך: (112)

יא"נ הצנועה מרת טעלצכי בת כמר דוד קולפא מק"ק פרנקפורט וכו' בעבור שהיתה גומל' חסד עם קרובים ורחוקים גם נתן בעלה עבורה סך מה לצדקה וכו' נפטרת ונקברת ביום ד' ר"ה תמוז תע"א לפ"ק נקרא בפי כל טעלצכי אשת פער שמש מברנקפורט דמיין . . . אין דער שילט צו דער (שוצ (?) ניינצבורג (113)

---

*) מאחר מקום קצרנו מכאן ואילך, מחקנו את הטופס ולא הדפסנו רק את התוכן.

[24]) צ"ל אישה.

[25]) פראדכי.

יא"נ הבחור רך בשנים כמר יעקב קאפיל בן כמר נפתלי הירץ בינג ז"ל וכו' בעבור שהיה מקיים יניע כפיך גם היה ביסדרים קשים וקבל באהבה משבים ערב ובקר לבית תפלה גם נתן אחיו סך מה לצדקה . .
דף 18 (ע"א).

נפטר אחר שריפת ק"ק פרנקפורט בק"ק אויבבאך ביום א' כ"ה תמוז תע"א ונקרא בפה כל קאפיל בינג מק"ק פרנקפורט. (114)

יא"נ וכו' הצנועה והחסידה מרת שרלה בת כמר זנוויל קן אשת כמר יונה ניינר וכו' בעבור שהיתה מתקיימת [26]) וסבלה יסורים [27]) קשים ומרים וקבלה אותם באהבה גם נתן [28]) בניה עבורה שעוה למאור לבית הכנסת וכו' ונפטרת ביום ליל ב' י"ג אלול תע"א לפ"ק מק"ק פרנקווארט נקברה ביום י"ג אלול פה אויבבאך : (115)

יא"נ וכו' רעבלה בת כמר יהודא ז"ל מק"ק פרנקורט וכו' בעבור שהיתה גומל חסד עם קרובים והחוקים גם נתן בעלה בעבורה סך מה לצדקה וכו' נפטרת ביום א' ונקברה ביום ב' כ' כסליו תע"ג לפ"ק נקרא בפי כל רעכלה אשת בענדיט קאס"ל מפרנקווארט דמיין : (116)

יא"נ ניטלה אשת כמר ליב הינרלך (?) בעבור שהיתה מתקיימת יניע כפה גם נתן ב(נה ?) עבורה שעוה למאור וכו' נפטרה ליל ד' ונקברה ביום ה' . . (117)
דף 18 (ע"ב).

יא"נ הצנועה והחסידה מרת קרעסיל בת כמר . . בי עזרי ז"ל אשת כמר קאשמן יצ"ו בק"ק אויבין בך וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יניע כפה וגומלה חסד עם עניים גם נתן בעלה בעבורה שעוה למאור לבית הכנסת וכו' נפטרת ביום ערב שבת קודש ונקברה ביום א' יו"ד (יו"ז ?) סיון תע"ג לפ"ק פה נטמנה אובין בך (118)

יא"נ הצנועה והחסידה מרת העניל בת כמר (קא)שמן יצ"ו אשת כמר יוסף משונלבך בק"ק אובין בך וכו' בעבור שהיה [29]) מתקיימת יניע כפה כי תאכלה וגומלה חסד עם עניים גם נתן בעלה בעבורה שעוה למאור לבית הכנסת . . ונפטרת ביום א' ונקברה ביום א' י"ז סיון תע"ג לפ"ק פה . . . מנה בק"ק אובין בך סמוך לק"ק פרנקווארט דמיין : (119)

יא"נ היניק וחכים בן תשעה שנים כמר יוסף אורי בן (הג)עלה כהר"ר שמשון שי' בעביר שאביו נתן לצדקה בעד נשמתו ט' לבנים והדליק (נר) תמיד שלושים יום בבה"כ וכו' נפטר בליל שבת פ' פנחס שלמחרתו יום שבת כ"א תמוז ונקבר ביום א' כ"ב תמוז תע"ג לפ"ק פה אויבין בך : (120)

יא"נ הקצין האלוף וס"מ כהר"ר חיים בהר"ר משה ז"ל בעבור שבנו כמר אליהו נתן לצדקה בעד נשמתו ט' לבנים והדליק נר תמיד שלושים (יום) בבה"כ כאן ק"ק אויבין בך וכו' נפטר ביום ה' יום ראשון להודש אדר ונקבר וכו' ביום ה' יום ראשון להודש אדר תע"ד לפ"ק פה ק"ק אויבין בך סמוך לפרנקפורט דמיין. (121)

---

[26]) כן בתוב.
[27]) צ"ל . יסורים :
[28]) נתנו.
[29]) צ"ל שהיתה.

דף 19 (ע"א).

יא"נ וכו' הצנועה וההסידה מרת מרים בת כמר יעקב קאן ז"ל אשת כמר אליעזר יצ"ו מכפר טרייכי האן וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסדים עם עניים גם נתן בעלה בעבורה שעוה למאור לבית הכנסת בק"ק אויבן בך וכו' ונפטרת בליל יום א' ונקברה ביום ב' י"ב תמוז תע"ד לפ"ק פה נטמנה בק"ק אובין בך: (122)

יא"נ האלוף והקצין והתורני כהר"ר שלמה דוד הא"ל ז"ל[30] וכו' בעבור שזכה וזיכה את הרבים בתורה ובמעשים טובים וקיים דקדוקי מצות ודקדוקי סופרים וגם נתן אחיו שלו לצדקה פה ק"ק אויבן בך שעוה למאור וכו' נתבקש בישיבה של מעלה ונקבר בק"ק פרנקורט דמיין בקהילה שלו וישכבתי עם אבותי ונפטר ביום (?) (123)

יא"נ האלוף והקצין ופרנס ומנהיג הקהילה כמר פייביל בר חיים ז"ל וכו' בעבור שזכה וזכה[31] את הרבים לדרך ארץ וגם נתנה אשתו בעבורו לצדקה ט' לבני פה ק"ק אויביך על שועה[32] למאור וכו' נתבקש לעולם הבא ונקבר פה אויביך בקהלתינו ושכב עם אבותיו ונפטר ביום א' כ' תמוז תע"ה לפ"ק: (124)

יא"נ האלוף התורני כהר"ר יצחק בן מוהר"ר אפרים ז"ל וכו' בעבור שזכה וזכה את הרבים בתורה ובמעשים והעמיד תלמידים הרבה וקיים דקדוקי מצות ודקדוקי ספרים אפילו מדוחק באהבה וגם נתנו בניו סך מה לצדקה שעוה למאור נתבקש בישיבה של מעלה ונפטר ביום שבת שבת הגדול י"ב ניסן ונקבר ביום י"ג ניסן תע"ו לפ"ק פה ק"ק אובין בך סמוך לק"ק פרנקוארט דמיין פה נטמן עם שאר צדיקים אמן. (125)

דף 19 (ע"ב).

יא"נ הראש והקצין הנדיב כמר יעקב כ"ץ[33] ז"ל מהנובר עבור צדקת ה' שעשה בחייו ושעה אחת קודם מותו ע"פ הצוואה הפריז ממנו רב וסך עצום למען יעמדו ימים רבים לגמול בהם חסד ועשות צדקה. בזכות זה תנוח נשמתו וכו' ויגוע יום ו"ו ג' אייר תי"ו עי"ן ו"ו לפ"ק. י ע ק ב כ"ץ מהנובר צום ווייטל:[34] (126)

יא"נ האלוף והקצין כמר זלמן במהור"ר אשר זצ"ל מפורסם כמר זלמן עניש[35] מק"ק פרנקוארט והדר בקהילתינו פה ק"ק אוביבך וכו' בעבור שהיה מקיים

---

[30] הוא הי' קרובו של הג' ר' דוד אופענהיימער עיי' תולדותיו שכתבתי בהצופה שנה ששית ותוצאה מיוחדת דף 8.

[31] צ"ל וזיכה.

[32] צ"ל שעוה.

[33] הוא השתדלן המפורסם ר' משה יעקב כהן הנקרא בעהרענס מהנובר בנו של השתדלן המפורסם ר' אליעזר ליפמן כהן, עיי' גראנעמאן נענאלאג' שטודיען דף 138 והרשימה.

[34] צום וועדעל. עיין דיעטץ שטאממבוך דף 147.

[35] שם עניש לא נמצא אצל הורוויץ או דיטץ ואפשר שהוא: אנוש עיי הורוויץ אבני זכרון סי' 2115.

יגיע כפו כי תאכל אשרי לו גם היה ביסורים קשים עד ערש דוי וקבל באהבה ובחיבה ומשכים ערב ובוקר לבית התפילה גם נתנה אשתו תי' בעבורו סך מה לצדקה וכו'. נפטר בליל יום ג' כ"ו (ניסן תע"ז לפ"ק ונקבר ביום ד' כ"ז ניסן פה ק"ק אוביבך סמוך לק"ק פרנק' דמיין. (127

יא"נ האלוף והקצין פ"ו הקהילה כמר מענדיל בהר"ר הירץ שטיבל י"ץ (שנ)קרא בפי כל אדם מענדיל שטיבל מק"ק פרנקווארט והדר בקהילתינו פה ק"ק אוביבך וכו' בעבור שהיה מקים יגיע כפיך כי תאכל .... גם היה ביסורים קשים על ערש דוי וקבל באהבה ובחיבה ומשכים ערב ובוקר (לבי)ת התפילה גם נתנה אשתו שתי' בעבורו סך מה לצדקה וכו' נפטר בליל שבת קודש ג' תמוז ונקבר ביום א' ד' תמוז תע"ז לפ"ק פה ק"ק אוביבך הסמוך לק"ק פרנקפורט דמיין: (128 דף 20 (ע"א). (באותיות מרובעות גאות)

יא"נ החשובה מרת עלקיל בת הרב מוהר"ר יהודא ליב זצ"ל מק"ק בריסק: אשת הסופר כהר"ר יצחק זעקיל מייאן זצ"ל וכו' בעבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה, והשכימה בקר וערב לבית הרינה ותפילה, והתפללי תפלתה בכוונה, וכל ימיה הולכה אחר מצות גמילת חסד וצדקה והיה[36] עניים בני ביתה. וישארי מצות ה' לא הניחה מקטנה עד גדולה, וכמה שנים היתה מדוכה ביסורים קשים וקבלם באהבה, וגם יורשיה נתנים בעבורה מתנה לצדקה וכו' נפטרת בשם טוב ונקברת ביום ד', ג' שבט דהאי שתא הצב לפ"ק פה ק"ק אוביבך סמך לק"ק פ"פ דמיין: (129

יא"נ האלוף כה' ליב בן כהר"ר צבי הירש ז"ל וכו' שהיה מקים יגיע כפו כי תאכל אשרי לו גם היה ביסורים קשים וקבל באהבה ומשכים ערב ובקר לבית התפלה גם נתנה אשתו תי' בעבורו סך מה לצדקה וכו' נפטר בשם טוב יום ד' ד' סיון (ונקבר) יום ד' ד' סיון תק"ב לפ"ק (הנקרא בפי כל ליב... (130 B 20 דף 20 (ע"ב).

יא"נ וכו' פייארלה בת האלוף והקצין כמר שמעון ז"ל אשת האלוף והקצין כמר מנחם ז"ל וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים גם נתן[37] בתו הי' צ"ל לצדקה בעבורה וכו' נפטרת ונקברת ביום ד' י"ג כסליו תצ"ב לפ"ק פה בק"ק א"ב. (131

יא"נ בראנה בת האלוף והקצין זעליגמן שוואב אשת האלוף והקצין כ' בער קאסל וכו' בעבור שהיתה מקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים גם נתן בעלה הי' לצדקה בעבורה וכו' נפטרת בשם טוב ט' באב ונקברת ביום ד' יוד באב תצ"ג לפ"ק פה אוביבך. (132

יא"נ וכו' ריז בת האלוף והקצין פ"ו כ' מאיר וויזל ז"ל אשת האלוף כהר"ר משה טריר מפ"פ וכו' בעבור שהיתה מקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים וסבלה יסורים קשים ומרים וקבלה אותם באהבה גם נתן אחי' הי' לצדקה בעבורה וכו' נפטרת ונקברת ביום ו' עש"ק כ"ו מנחם (תצ"ג?) פה ק"ק אוביבך: (133

---

[36]) ו"ו.

[37]) צ"ל נתנה.

דף 21 (ע"א) (באותיות גדולות ונאות).

יזכור אלהים את נשמת הרבני מוהר"ר יעקב בן ה ק ד ו' הר"ר משה יעקב[38] ז"ל עם נשמת אי"ו שהיה פה קהילתינו יצ"ו כמה שנים מנהיג ומורה הוראה והיה מוכה את הרבים בתקנות שהתקין בקהילתנו יצ"ו ותמיד היה אוהב שלום ורודף שלום בין הבריות ובין ישראל לאביהם שבשמים: ויעקב היה איש תם יושב אוהלים עוסק בתורה לילות וימים מתוך דוחק גדול לחם צר ומים לחץ ומקבל עליו באהבה קרי ותני ומתני ועדיין נהגים ממאור תורתו שהוסיף נופך משלו בספר שפתי חכמים עלי פירש"י בחומש והי' לו יד ושם בכל חכמה ובכל מדע וגם אלמנתו הרבני' החסידה נדרה בעבורו סך מה לצדקה לתועלת לנשמתו ובשכר זה תנצב"ה עם שארי צדיקים שבג"ע אמן. נפטר ונקבר בשם טוב זקן ושבע ימים ויאסף אל עמיו ביום ג' י"א תשרי תצ"ג לפ"ק: ונקרא בפי כל: מהור"ר יעקב ברויסקא. (134)

דף 21 (ע"ב).

יזכור אלהים את נישמת אמ"ו הרב הגאון הגדול מוהר"ר יהזקאל זצ"ל בן כהר"ר יצחק אייזיק ז"ל עם נשמת אי"ו שהיה פה בקהילתינו יצ"ו כמה שנים מורה הוראה ואחר זה נתקבל כאן לאב"ד והי' מקדמת דנא מיושבי אוהלי בב"ה עם גדולי עולם של תורה בנריסה"ו[39] ובכאן הי' יושב אוהל ועוסק בתורה לילות וימים מתוך דוחק גדול לחם צר ומים לחץ וביסורים גדולים ומקבל עליו באהבה קרי ותני ומתני ומפרסים בדורו וגם אלמנתו הרבנית החסידה נדרה בעבורו סך מה לצדקה לתועלת נישמתי ובשכר זה ת"צ"ב"ה עם שארי צדיקים שבג"ע אמן. נפטר ונקבר בשם טוב זקן ושבע ימים ויאסף אל עמיו ביום ב' כ"ז אב ת"ק"ל לפ"ק ונקרא בפי כל הרב מהור"ר יהזקאל פריכט זצ"ל. (135)

יזכור אלהים נשמת אישה הצנועה והחסידה מרת דעבלה בה פ"ץ כ' שמואל אובנבך שהיתה אשת פ"ץ כ' ליב וויסלאך וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת ענוה ידה היתה פתוחה לרוחה להמה פרסה לרעבים ומשקויה השקתה לצמאים גומלת חסד עם עניים ועשירים ושארי מדות טובות לא הניחה אהיבה ונחמדת למעלה ולמטה וזכה בנשים במה זכים ובעבור שבעלה נתן בעבורה במנין ח"י לצדקה מלבד שארי תקונים שעשה בשבילה וכו' נפטרה בליל ג' ונקברה למחרתו ביום ג' י"ג שבט שנת ת"צ"ד לפ"ק. (136)

יזכור אלהים נשמת הזקן כהר"ר שמואל בן כהר"ר יוסף גוגנהיים אשר הי' זן ומפרנס לאחירי' והי' פ"ו במדינת שוויץ והי' עוסק בצרכי ציבור באמונה, וביתו הי' פתוח לעוברי' ושבים, והי' משכי' ומערב לבה"כ והי' מחזיק לומדי התורה ויראת אלקים הי' בלבבו והי' מת ממש בנשיקה, וגם נפגה קרובתו הקצינה המפורסמת הצנועה מרת מרי' זוני(?)נצחיים

---

[38] עי' לעיל ס' 107. הוא הי' בעל המחבר נימוקים „לשפתי חכמים" על רש"י עה"ת שנדפס בספד"א ב'ע"ת. אבל שם מכנה את עצמו בשם יעקב טריוים בן ר' משה אברהם ואפשר שכותב ההזכרה טעה. מאין לו השם „טריוים" מאחר שמילדי בריסק הי' נעלם מאתי.

[39] צ"ל גריסהיים.

דף 21 (ע"ב).

מאין כמנין אך לצדקה וכו' נפטר ונקבר יום ה' כ"ד תצ"ז לפ"ק א"ב והי' בן פ"ז שנים. (137)

יא"נ הר"ר וואלף בן הר"ר משה ז"ל וכו' בשכר שהיה עושה צדקה בכל עת וקובע עתים לתורה ומדקדק במצות וביתו היתה פתוח להרווחה לעניים ולעשירים והי' נושא ונותן באמינה ונהנה מיגיע כפו ומגדל את בניו לתורה והוציא הוצאת מרובה לשכר לימוד התורה והישכים והעריב לתפלה והתפלל בכוונה ומהנה לת"ח מנכסיו וכו' נפטר בשם טוב ביום ו' עש"ק כ"ה אדר הראשון שנת תצ"ז לפ"ק ונקבר ביום הנ"ל והיורשיו נדרו לצדקה בעבורו כמנין אך לצדקה ובזכות זה תנצב"ה. (138)

יא"נ וכו' לאה בת זלמן אשת כ' זיסקינד לאנגשדארף וכו' בעבור שהיתה מקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים גם נתן (!) בתו אך צ"ל לצדקה בעבורה וכו' נפטרת ביום ו' עש"ק כ"ז סיון תצ"ט לפ"ק ונקברת ביום א' ד"ט בסיון תצ"ט לפ"ק לאה מלאנגשדארף. (139)

דף 23 (ע"א).

יזכור אלהים את נשמת הרבנית החסידה ריבלא (ריזלה ?) בת הרב הגאון מוהר"ר (יעקב ?) זאמשט נר"י שהיתה אשת חיל מלומדת ומשכלת צנוע' ומעלי והיתה בקי בכל הדינים של צרכי הבית מקטן ועד גדול נאה דורשת ונאה מקיימת ובכל תפילתיה וברכותיה היו בכוונה שלמה ורצוי' ויודעת פירוש המילות והיתה מחבבת את המצות ובפרטות מצוה דשעתה הי' חביבה עלי' מאוד לותר ממון אפילו יותר משליש והכל בידי שמים ומכבדת לומדי תורה והיתה עוסקת מלאכה במעשה ידיה כדי לעשות סיוע וחיזוק לתורה והיתה גומלת חסד לעניים ועשירים כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון והיתה מדקדקת במצות כיבוד ואם מאד ומאוד ובעבור זה תזכה לשכר הכו"ב למען יטב לך והארכת ימים וגם בעלה ה"ה התורני הרבני המופלא מוהר"ר יהזקאל נר"י נדר ונתן בעבורה לצדקה וכו' נפטרת ונקברת ביום ד' י"ד השון תצ"ה לפ"ק פה אוביבך והיתה רך בשנים בת שלשים שנה. (140)

יזכור אלקי' את נשמת התורני כהר"ר אפרים בן כמהור"ר חיים נר"ו עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה שהיתה נישא ונותן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראת שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם היה כמה חדשים ביסורים קשים וקבל באהבה גם נתנה אשתו בעבורו לצדקה ט' לבנים פה ק"ק א"ב על שעוה למאור וכו' נתבקש בישיבה של מעלה נפטר בשם טוב בליל ה' ונקבר ביום ו' תמוז תצ"ו לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (141)

(באותיות מרובעות נאות) דף 23 (ע"ב).

יזכור אלהים את נשמת היולדת, הצנועה והחסידה מרת דייכא בת הר"ר יצחק זעקיל מייאי סופר זצ"ל וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה, ועסקה ביגיע כפה באמונה, ונהגת עצמה במדת ענוה, וגומלת חסד עם כל אדם בתדירה, וישארי מדות טובות וישרות לא הניחה (היתה אהובה למעלה ונחמדת למטה ונתבקשה לשמים) בעודה רך בשנים בת כ"ב שנה, ונתקיים בה ב"ד אגילה ואשמחה ובעבור

שבעלה נתן בעבורה כמנין ח״י לצדקה, מלבד שארי תיקונים שעשה בשבילה וכו׳ נפטרת ביום ב׳ ונקברת למחרתו ביום ג׳ כ״ו, תשרי תצ״ד לפ״ק והיתה אשת הנעלה כ׳ משה סופר מבינגא: (142)

יא״נ וכו׳ הצנועה וההסידה אשת חיל מרת רבקה בת פנחס קאן אשת האלוף והתורני כ״ה ברוך עלזים סנ״ל וכו׳ בעבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהגת עצמה במדה ענוה ידה היתה פתוחה לרוחה לחמה פרסה לרעבים ומשקויה השקיתה לצמאים גומלת חסד עם עניים ועשירים . . ( . ( . הניחה אהובה ונחמדת למעלה ולמטה בעבור שבעלה . . . לצדקה וכו׳. נפטרת ונקברת יום ד׳ י״ב אדר שני תצ״ח לפ״ק. (143)

דף 24 (ע״א).

יא״נ מערלי בת האלוף והקצין כמר . . . ז״ל נכד של האלוף והקצין הר״ר זנויל ה״ז מק״ק פרנקווארט דמיין אשת האלוף כמר משה איטינגי מק׳ קאבלענץ וכו׳ שהיתה משכלת אל דל ויד עני ההזיקה לחמה פרסה לרעבים ומשקויה השקתה לצמאים וגומלה חסדים עם עניים ועשירים וידה היה פתוחה לרווחה וגם בעלה היקר נתן בעבורה סך לצדקה בק״ק אוביך וכו׳. נפטרת בליל ה׳ כ״ה ימים לחודש ואדר תע״ח ונקברת ביום ה׳ תע״ח בחודש ואדר לפ״ק פה ק״ק אוביך. אדר שני. (144)

יא״נ האלוף והקצין כמר יהודא ליב בן כמר מאיר הלוי ז״ל מפורסם בשמו כמר ליב קאסיל[40] מק״ק פרנקווארט דמיין בעבור שהיה מקיים משא ומתן באמונה משכים ערב ובוקר לבית הכנסת והיה תפלתו בכוונה גם גומל חסד עם כל אדם עניים ועשירים גם נתן בנו האלוף והקצין כמר בענדיט קאסיל בעבורו סך מה לצדקה וכו׳. נפטר ביום . . ( . ( ונקבר בפרנקווארט דמיין. (145)

יא״נ וכו׳ הענדלי אשת האלוף והתורני כהר״ר שמשון יצ״ו מק״ק סערשי וכו׳ בעבור שהיתה משכלת אל דל ויד עני ההזיקה לחמה פרסה לרעבים ומשקויה השקיתה לצמאים וגומלה חסדים עם עניים ועשירים וידה היה פתוחה לרווחה וגם בעלה האלוף והתורני כהר״ר שמשון נתן בעבורה סך לצדקה בק״ק אוביך וכו׳. נפטרת בליל א׳ ג׳ ימים בחודש שבט תע״ט לפ״ק ונקברה ביום ב׳ ד׳ ימים בחודש שבט תע״ט לפ״ק פה ק״ק אוביך תנצב״ה. (146)

יא״נ האלוף והקצין כמר נעץ בר נפ״זלי ז״ל בעבור שהיה מקיים משא מתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית הכנסת והיה תפילתו בכוונה גם נתן בנו נפתלי הירץ סך מה לצדקה בעבורו וכו׳. נפטר ביום ו׳ ע״ק (?) ואדר ונקבר יום א׳ פורים שנת תע״ט לפ״ק בקהיל(תינו א״ב ?). (147)

דף 24 (ע״ב).

יא״נ רייכלה בת הר״ר נפתלי הירץ הלוי סנ״ל זצ״ל וכו׳ בעבור שהיתה משכלת אל דל ויד עני ההזיקה לחמה פרסה לרעבים ומשקויה השקיתה לצמאים וגמלה חסדים עניים ועשירים וידה היתה פתוחה לרווחה וגם בנה האלוף והקצין גובה צדק כמר סענדר הלוי נתן בעבורה סך לצדקה בק״ק הנ״ל וכו׳. (148)

---

[40]) אפשר שהוא הנזכר בס׳ אבני זכרון להרוויץ סי׳ 3193.

יא"נ האלוף התורני והזקן גדול כהר"ר מרדכי סופר במהור"ר יוסף סופר מק"ק פרנקפורט דמיין וכו' שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית הכנסת ומתפלל תפילתו בכוונה וירא שמים גם גומל חסד בלימודו עם עניים ועשירים גם נתן אהיו בשבילו סך לצדקה הנ"ל וכו'. נפטר ונקבר ביום ה' ר"ה ניסן תע"ט לפ"ק בק"ק אוביבך. (149)

יא"נ וכו' מרים בת האלוף והקצין כהר"ר יעקב יצ"ז מפפנהיים וכו' בעבור שהיתה משכלת אל דלים ויד עני החזיקה להמה פרסה לרעבים ומשקויה השקיתה לצמאים וגומלה הסדים לעניים ועשירים וידה היתה פתוחה לרווחה וגם השכימה ערב ובוקר לבית הכנסת והיתה תפלתה בכוונה גם נתן בעלה בעבורה סך לצדקה וכו'. נפטרת ונקברה ביום ג' ט' אדר שני ת"ק לפ"ק בק"ק אוביבך. (150)

יא"נ האלוף כמר אליעזר ליפמן בהר"ר מנשה ז"ל וכו' בעבור שהיה ומשא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית הכנסת ומתפלל תפילתו בכוונה יראה שמים וגומל חסד עם עניים ועשירים גם נתן צדקה לכל אביונים גם נתנה אשתו בעבורו ס' מה לצדקה הנ"ל וכו'. נפטר ביום ב' יוד אדר ראשון ת"ק לפ"ק פה ק"ק אוביבך: (151)
דף 25 (ע"א).

יא"נ האלוף כ' מאיר בן הר"ר יוסף ז"ל וכו' בעבור שהיה נהנה מיגיע כפו ומשכ' ערב ובוקר לבה"כ והי' תפלתו בכוונה וירא' שמים וגומל חסד עם עניים ועשירים גם נתנה זוגתו סך מה לצדקה וכו'. (152)

יזכור ה' נשמת הזקן ר' משה בהרב הגדול מ' אלי' אטינגן סג"ל אב"ד דק"ק טריר ומדינה וכו' בעבור שהשכים והערב בבה"כ תמיד הי' מצוי אצל הולים ברגלי' ובפרט (ובפרפ"ט ?) וגמל חסד עם עניים ועשירים וגם יורשיו נתנו בעבורו סך מה לצדקה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב יום ויי"ו עש"ק כ"ב מנחם תפ"א ל' הנקרא בפי כל ר' משה קאבלענץ. (1 3)

יא"נ הרבנית מרת שרה מלכה בת הגאון כמוהר"ר שלו' זצ"ל אשת הרב הגאון כמוהר"ר העשיל כ"ץ מקראקא וכו' בעבור שנהגי כל ימיה בחסידות ויראת שמים השכמה והעריבה להתפלל לה' להודו' ומסנפ' גופה בתעניתם בכל שבוע וגמל' חסד לעניי' לקרובי' ולרחוק' וכל מעש' היתה לשם שמים וסבלה יסורים קשים באהבה ובחיבה ובעבור שיתנו בני' סך מ"ה לצדקה בעבורה וכו'. נפטרת יום ב' ער"ח אדר תפ"ב ל' זכותה יגן עלינו אמן. (154)

יא"נ היקר כ' ליברמן בן החבר ר' משה וכו' בעבור שהיה מקיים יגיע כפו כי תאכל אשרי לו גם היה ביסורים קשים על ערש דוי וקבל באהבה ובחיבה ומשכים ערב ובוקר בית התפלה גם נתנה[ב] בניה[ב] סך מה לצדקה וכו' נפטר יום ד' ט"ז תמוז תפ"ה לפ"ק פה ק"ק אפענבאך סמוך לק"ק פרנקפורט אן מיין. (155)

יא"נ הצנועה והחסידה מרת בונלה בת יהודא ז"ל אשת האלוף כ' יעסיל מכפר מומבאך וכו' בעבור שהיתה מקימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים וסבלה יסורים קשים ומרים וקבלה אותם באהבה גם נתן התנו(ה) א"ך צל לצדקה בעבורה וכו' נפטרת בשם טוב שבת קודש ויי"ו אב ונקברת ביום א' ז' אב תצ"ז לפ"ק פה נטמנה פק"ק אויביך הנקרא' בונלה מומבאך. (156)

יא"נ היקר כ' פאלק בן ה"חבר . . בעבור היה מקיים יגיע כפו גם אשתו יתן סך לצדקה וכו', נפטר ונקבר ביום ג' כ"ב כסליו תפ"ג לפ"ק. (157)
דף 26 (ע"א).

יא"נ היקר כהר"ר יעקב בן החבר ר' אברם רופא וכו' בעבור שהיה מקיים יגיע כפו ועוסק בתורת ה' תמיד גם הי' ביסורין קשים על ערש דוי וקבלה באהבה ובחיבה והיה נגד ה' בכל מעשיו בכל נפשך ובכל מאודך גם נתנה אשתו בעבורו ח"י צל לצדקה וכו', נפטר ונקבר אור ליום ט' אב תפ"ג לפ"ק פה ק"ק אובבאך סומך (סמוך) לק"ק פרנקפורט דמיין. (158)

יא"נ האלוף התורני כהר"ר יצחק זעקלין בן כ' נתן נטע מייאן וכו' בעבור שהי' סופר מהיר במלאכתו מלאכת שמים ועסק באמונה ובזריזות ולא בעצלתיים, וכל ימיו הלך בדרך הישר, וכל מעשיו הי' בכושר, וגם יורשיו נתנו עבורו ט' פ"ן לצדקה וכו' אבי עזרי הסו"פר ע"לה לשמים, ושבק חיים לכל חי יום א' ל"ג בעומר תפ"ג לפ"ק פה ק"ק אובנבך סמוך לפ"פ. (159)

יא"נ וכו' הצנועה וההסידה מרת בראנט (בראנכי?) בת ר' פערלי ז"ל אשת כהר"ר ר' איצק כ"ץ בק"ק אוביבך וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגמלה חסד עם עניים גם נתן בעלה בעבורה שעזה למאור לבית הכנסת וכו' ונפטרת ונקברה ביום ד' י"א ניסן תפ"ז לפ"ק פה נטמנה בק"ק אוביבך. (160)
דף 26 (ע"ב).

יא"נ החבר ר' צבי הירש בן החבר ר' דוד וכו' עבור שהישכים מיום שהיה ש"ץ פה ק"ק אובין בך ועבד עבודתו עבודת הקודש באמונה אף שהיה מסובל ביסורין של אהבה שהם היו בצנעה והי' תמים עם ה' ושלם במעשיו בין בני אדם ונפטר ובניו נתנו עבורו לצדקה וכו' והלך לעולמו ביום שבת קודש בין השמשות ולמהרתו ביום א' נטמן ונקבר פה ק"ק איפין בח כ"ה אייר תפ"ג לפ' והשם ישבוק חיים לכל ח'. (161)

יא"נ וכו' שבעי[41] בת כמר אברהם מאברשבינין וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפיך כי תאכל וסבלה יסורים קשים ומרים וקבלה אותם באהבה גם נתן התנ' עבורה לצדקה וכו' ונפטרת בליל שבת קודש פ' שמיני ונקברה ביום א' כ"ח אדר שני תפ"ג לפ"ק פה אוביבך סמוך לק"ק פרנקפורט דמיין. (162)

יא"נ היניק וחכים בן המשה שנים כמר אברהם בן הר"ר יהודה ש"ץ פק"ק הנ"ל וכו' בעבור שאביו נדר בעבורו מה לצדקה וכו', נפטר בליל שבת קודש פרשת תולדות ונקבר ביום א' ג' כסליו תפ"ה לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (163)

זכור אלקים את כמר גבריאל בר ההבר ר' יוסף הכהן וכו' בעבור שקבל עליו יסורים קשים ובעיניו היו יסורים של אהבה ומזה על פשעיו קודם מותו ובנו יצחק בר גבריאל יתן בעבורו סך מ"ה לצדקה וכו' נקבר ונפטר כ"ח אדר ראשון תיו פ"א לפ"ק בק"ק אויבאך. (164)

יא"נ כמר קאשמן בן כ' (משה?) בעבור שקבל עליו יסורים קשים ובעינו

---

[41]) בל"ס כינוי לשם „שבע" או בת שבע.

היה יסורים של אהבה ומודה על פשעיו קודם מותו גם נתן בנו בעבורו סך ח״י צל לצדקה וכו׳. נפטר ונקבר אור ליום ד׳ כ״ד שבט תפ״ה לפ״ק. (165
דף 27 (ע״א).

יא״נ האשה החשובה הצנועה וההסידה מרת שרה דייכה בת יהודא נחשון ז״ל אשת האלוף הקצין כמר מאיר וויזלך יצ״ו בק״ק אובין באך וכו׳ בעבור שהיתה מתקיימת יניע כפה וגומלה חסד עם עניים גם נתן בעלה בעבורה שעוה למאור לבית הכנסת וכו׳ ונפטרת ונקברה ביום ב׳ יוד איר תפ״ה לפ״ק פה נטמנה בק״ק איבין בך. (166

יא״נ האשה השובה מרת מרים טעלצבי בת כמר סענדר כ״ץ ז״ל אשת האלוף והקצין יאקעל יצ״ו בק״ק אובינבאך וכו׳ בעבור שהיתה מקיימת יניע כפה וגומלה חסד עם עניים גם נתן בעלה בעבורה ח״י צל בצדקה וכו׳ ונפטרת ביום שבת קודש ונקברה ביום א׳ כ״ב טבת תפ״ה לפ״ק נטמנה בק״ק אוביבאך כ״ב טבת. (167

יא״נ משה בר מענדלי שוואב בעבור שנדרה אלמנותו ח״י צל לצדקה וכו׳. (163

יא״נ כמר מרדכי בר יהודא וכו׳ בעבור שקבל עליו יסורים קשים ובתו מרים יתן בעבורו סך ח״י צל לצדקה וכו׳ נפטר בליל ב׳ ט״ו אדר שני ונקבר ביום ג׳ ט״ז אדר שני תפ״ט לפ״ק פה אוביבך סמיך לק״ק פרנקפורט דמיין. (169

יא״נ כמר זלמן בן כ׳ יוסף כ״ץ ז״ל וכו׳ בעבור שקיבל עליו יסורים קשים ובנו יתן א״ך צל לצדקה בעבורו וכו׳. נפטר ביום . . ונקבר . . . (170
דף 27 (ע״ב).

יא״נ האשה החשובה והצנועה וההסידה גיטלה בת האלוף ליב נאנין היא אשת האלוף והקצין כ׳ דוד כ״ץ וכו׳ בעבור שהיא תמיד יניע כפה בעבר בעלה[42] וגומל חסד לעניים ולעשירים גם נתן בעלה בעבורה ח״י צל לצדקה וכו׳ נפטר בליל ה׳ למוחרת ח״י חשון תפ״ו לפ״ק. (171

יא״נ אליעזר בן יצחק הכהן מארוויך וכו׳ עבור שהי׳ כמה שנים מוטל על ע״ם דזי ביסורים קשים וקבל היסורים באהבה ובהיבה גם נתן בנו כ׳ יאקב כ״ץ מתנה לצדקה בשביל נשמתו וכו׳ נפטר בש״ק ר״ה חשון תפ״א לפ״ק ונקבר ביום א׳. (172

יא״נ האלוף והקצין כ׳ דוד בר החבר יצחק הכהן וכו׳ בעבור שהי׳ כמה וכמה שני׳ מוטל על ערש דוי וסבלו באהבה ומתוך ידו לא באת דוחק לעניים ועוסק מישא ומתן באמונה גם . . . נתן בוני׳ שלו בעבורו ח״י צל לצדקה וכו׳ נפטר בליל ש״ק ד׳ ונקבר יום א׳ ה׳ כסליו תפ״ז לפ״ק. (173

יא״נ היקר כ׳ ברוך בן החבר יעקב ז״ל וכו׳ בעבור שהוא שסבל כמה שנים יסורים קשים ומרים והי׳ בתפיסה בשביל כלל ישראל משא ומתן באמונה ומשבים ערב ובוקר לבית הכנסת ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם נתנה אשתו

---

[42] כן נכתב, ואפשר שצ״ל שהיא יגעה עבור בעלה.

בעבורו סך ח״י צל לצדקה וכו׳. נפטר בליל א׳ ח״י שבט ונקבר ביום ב׳ י״ט שבט תפ״ז לפ״ק. (174)

יא״נ האלוף היקר כ׳ יעקב בן ההבר נפתלי ז״ל וכו׳ בעבור שהוא שסבל יסורים קשים ומשא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית הכנסת ומתפלל תפילתו בכוונה גם נתנו אשתו בעבורו סך לצדקה וכו׳. נפטר י״ג טבת ונקבר ביום (ה׳ י״ד . . . (175)

דף 28 (ע״א).

יא״נ האלוף כמר שמואל בר אורי שרגא וכו׳ בעבור שהיה כמה שנים פה אוביכך פ״ו והשתדל אצל השררה יר״ה הרות על בהכ״נ ובית עלמין וגם נתנו יורשיו סך מה לצדקה עבורו וכו׳ יומות שמואל ביום הביפורים תפ״ח בשעת נעילה ונקבר למחרתו עש״ק י״א תשרי. (176)

יא״נ היקר כ׳ גומפיל בן כ׳ משה וכו׳ בעבור שהיה מקיים יגיע כפו כי תאכל אשרי לו גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבל באהבה ובחיבה ומשכים ערב ובוקר לבית התפילה וגם נתנו אשתו סך מה לצדקה בעבורו וכו׳. נפטר יום ב׳ בלילה כ״ה תשרי ונקבר ביום ג׳ ע״ר השון תפ״ח לפ״ק פה ק״ק אוביכך נקרא בפה כ׳ גומפיל ווייל (וויזאך?) (177)

יא״נ האשה הצנועה וההסידה מרת מלכה אשת כ׳ אלי׳ גייגיר וכו׳ בעבור שהיא תמיד יגיעה כפה וגומל חסד לעניים ולעשירים גם נתן בעלה בעבורה ה״י צל לצדקה וכו׳ ונפטרת . . . (178)

דף 28 (ע״ב).

יא״נ היקר כ׳ מאיר בן כ׳ בענדיט קאסיל סנ״ל וכו׳ בעבור שהיה מקיים יגיע כפיך גם היה כמה שנים ביסורים קשים וקבל באהבה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה גם נתן אביו בעבורו ה״י צל לצדקה וכו׳. נפטר בישם טוב בליל ב׳ ונקבר ביום ג׳ ר״ח אדר תפ״ח לפ״ק נקרא בפה כ׳ מאיר קאסיל. (179)

יא״נ האשה חשובה הצנועה וההסידה מרת ניטלה בת כ׳ יהודא ז״ל אשת האלוף הקצין כמר פנחס קאך יצ״ו בק״ק אוביכך וכו׳ בעבור שהיתה מקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים גם נתן בעלה ה״י צל לצדקה וכו׳ ונפטרת בשם טוב בליל א׳ ר״ח חשון ונקברה ביום ב׳ ר״ח חשון תפ״ט לפ״ק פה ק״ק אוביכך. (180)

יא״נ התורני כהר״ר מאיר בן כמהור״ר אשר סג״ל וכו׳ שהיה משא ומתן באמונה ומשכימים (!) ערב ובוקר לבית התפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם בניו נתנו בעבורו מתנה לצדקה ושעוה למאור וכו׳. נפטר בשם (טוב) בליל ד׳ כ״ב אדר שני ונקבר ביום ה׳ כ״ג אדר שני תפ״ט לפ״ק הנקרא בפי כל ר׳ מאיר וויספא . . (181)

יא״נ האלוף כמר גדלי׳ בן כהר״ר משה יעקב וכו׳ משכים ערב ובקר לבית הכנסת ומתפלל תפילתו בכוונה ויראת שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם בניו נתנו בעבורו מתנה לצדקה וכו׳. נפטר בשם טוב ביום א׳ כ״ח שבט ונקבר ביום ג׳ ר״ח אדר . . . הנקרא בפי כל גדלי׳ שמש בק״ק אוביכך . . . (182)

דף 29 (ע"א).

יא"נ התורני כהר"ר משה ליב בהרב מוהר"ר העשיל כ"ץ וכו' שהיה כל ימיו רועה צאן קדשי באמונה והי' מסתפק במועט ודעתו הי' תמיד לעבודת הש"י והי' סר מרע ומשכי' ומעריב בבה"כ והי' עושה תפילתו בכוונה וירא' אלקי' הי' תמיד בלבבו והי' גומל חסד כפי השנתו וגם בניו הקטנים נתנו בעבור נשמתו מתנה לצדקה ושעוה למאור וכו' נתבקש בישיבה של מעלה בשבת קודש ושבת ר"ה אייר תפ"ט ל' ונקבר ביום א' שלאחריו ב' אייר תפ"ט לפ"ק. (183)

יא"נ האלוף כמר יעקב בן כמר אבי עזרי וכו' שהיה מישא ומתן באמונה משכי' ערב ובקר לבית הכנסת אף שהיה מכובל ביסורין של אהבה שהם היו בצנעה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם בנו כמר זעליגמן נתנו ה"י צל לצדקה וכו' נפטר בשם טוב ביום ג' י"ב אלול ונקבר ביום ד' י"ג אלול תפ"ט לפ"ק הנקרא בפי כל יעקב אובי בך. (184)

יא"נ האלוף התורני כה"ר איצק בן כהר"ר ישראל כ"ץ וכו' שהיה מישא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית התפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם בתו מרת חי' נתנו בעבורו מתנה לצדקה וכו'. נפטר בשם טוב ביום ד' י"ג אלול ונקבר ביום ה' י"ד אלול תפ"ט לפ"ק. (185)

יא"נ הבתולה יטבי בת יוסף בע"ג וכו' גם נתנה אחות' א"ך צל לצדקה וכו' ונפטרת בשם טוב יום א' י"ז אב תק"א לפ"ק פה ק"ק אובינך. (186)

דף 29 (ע"ב).

יא"נ ה"ה פ"ז הקהילה כ' מאיר וכו' הולך בדרך הישר ומנהיג עם העם בדרך ישרה מאיר עיני הכמ"ם זקן וישבע ימים הקדים לבא לבית הכנסת בשחרית וערבית מעשרה בטלנים הלך במישא ומתן כל ימיו באמונה ונתנו בניו בשבילו סך מה לצדקה וכו'. נפטר בשם טוב ונקבר ביום ה' ח"י מרחשון ת"ן לפ"ק ונקרא בפי כל פ"ז כ' מאיר בן ברוך (בר כץ?) וויסלאך מאוסנבורג. (187)

יא"נ האשה האשה הישובה הצנועה והחסידה מרת חנלה בת כ' אברהם וועצלר מפ"פ דמיין אשת האלוף המרומם כ' אהרן כהן מדיין וכו' בעבור שהיתה משכמת ערב ובקר לבית התפילה והתפלל תפילתה בכוונה והיתה (?) ויראת שמים וגומלה חסד עם עניים ועשירים וגם בניה נתנה בעבורה מתנה ה"י צל לצדקה וכו'. נפטרת בשם טוב יום ג' ט"ז אלול פ"ד"ת לפ"ק ונקברת ביום הנ"ל בק"ק אוביבך. (188)

יא"נ האלוף המרומם כ"ש כ' אהרן בן החכ' אלישע נפתלי הכהן מדיין וכו' אף שהיה מסובל ביסורין קשים של אהבה שהם היו בצנעה וכל ימיו תפילתו בכוונה וגימל חסד כל ימיו עם עשירים עם עניים מישא ומתן באמונה ערב ובקר הולך לבית הכנסת ויראה שמים גם בניו נתנו בעבורו סך ה"י לצדקה וכו'. נפטר ביום ו' עש"ק כ"ד אדר ונקבר ביום א' כ"ו אדר תצ"ב לפ"ק. (189)

דף 30 (ע"א).

יא"נ האשה הישובה הצנועה והחסידה מרת הנה בת כהר"ר שלומה (שלמה) מיוירמייש אשת האלוף כהר"ר משה ליב כהן וכו' בעבור שהיתה מתקיימה יגיע

כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים גם נתן בנה ח"י צל לצדקה בעבורה וכו' ונפטרת בשם טוב בליל א' ט' אייר ונקברה ביום ב' יוד אייר תצ"ה לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (190)

יא"נ האלוף המרומם כ"ש כ' מרדכי בן כ' אשר וכו' אף שהי' מסובל ביסורין קשים של אהבה וכל ימיו תפילתו בכוונה וגומל חסד כל ימיו עם עשירים עם עניים משא ומתן באמונה ערב ובקר לבית תפילה ויראת שמים גם בניו (נתנו) בעבורו סך ח"י לצדקה וכו' נפטר ונקבר יום ה' י"ב סיון תצ"ה לפ"ק פה ק"ק אוביבך הנקרא בפי כל מרדכי זעלפעלט. (191)

יא"נ האשה השובה הצנועה והחסידה מרת בילה בת כ"ה זעלקלי רופא ממעניץ אשת האלוף והקצין כ' אהרן כ"ץ וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים גם נתן בנה כ' זעלינמן ח"י צל לצדקה בעבורה וכו'. נפטרת בשם טוב ביום א' י"ט אב ונקברה ביום א' י"ט תצ"ה לפ"ק בק"ק אוביבך. (193)

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת געלצי בת צבי הירש ז"ל אשת האלוף כ' נעץ אוביבך וכו' בעבור שהיתה מקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים גם נתן ח"י לצדקה בעבורה וכו' נפטרת בשם טוב ונקברת ביום א' ט"ז חשון תצ"ו לפ"ק בק"ק אוביבך. (194)

יא"נ האלוף המרומם כ"ש כ' מאיר בן החבר שלומה (שלמה) הכהן מפ"פ דמין וכו' וכל ימיו תפילתו בכוונה וגומל חסד כל ימיו עם עשירים עם עניים משא ומתן באמונה וערב ובוקר הולך לבית הכנסת ויראת שמים גם עשתו בעבורו סך ח"י לצדקה וכו'. נפטר בליל שבת קודש כ"ה ניסן ונקבר ביום א'כ"ו ניסן תצ"ז לפ"ק הנקרא בפי כל מאיר פאלק כ"ץ. (195)

דף 3 (ע"א).

יא"נ האלוף המרומם כ"ש כ' אהרן בן כה' מנחם אוביבך וכו' וכל ימי תפילתו בכוונה וגומל חסד כל ימיו עם עשירים עם עניים משא ומתן באמונה וערב ובוקר הולך לבית הכנסת ויראה שמים גם בניו בעבורו סך א"ך לצדקה וכו'. נפטר בליל ג' י"ג אייר ונקבר ביום ד' י"ד אייר תצ"ו לפ"ק הנקרא בפי כל אהרן כ"מ (כן מנחם). (196)

יא"נ האלוף המרומם כ"ש כ' אציק[43]) בן כ"ה יוסף מעניץ וכו' וכל ימיו תפלתו בכוונה וגומל חסד כל ימיו עם עשירים עם עניים משא ומתן באמונה ועדב ובקר הולך לבית הכנסת ויראה שמים גם בניו נתנו בעבורו סך א"ך לצדקה וכו' נפטר בליל ה' תענית אסתר י"א אדר שני ונקבר ביום ו' ע"ש י"ב אדר שני תצ"ז לפ"ק הנקרא בפי כל אציק מעניץ. (197)

---

[43]) צ"ל איצק.

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת צימלה בת כהר"ר וואלף קאבלעניץ אשת הרב זעלקי ז"ל וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים גם נתן בעלה הר"ר זעלקי ז"ל ח"י צל לצדקה בעבורה וכו', נפטרת בשם טוב בליל א' כ"ו תשרי (תצ"ט ?) (198)

דף 31 (ע"ב).

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת מאטלי בת כ' מאיר ז"ל אשת האלוף כהר"ר וואלף קאבלעניץ וכו' שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים גם נתן בנו א"ך צל לצדקה בעבורה וכו', נפטרת בשם טוב בליל ב' ונקברת ביום ג' י"א חשון תצ"ה לפ"ק בק"ק אוביבך. (199)

יא"נ היקר רך בשנים כ' ליב בן כ' זעליגמן ב"י יצ"ו וכו' גם היה כמה שנים ביסורים קשים וקבל באהבה ומשכים ערב ובקר לבית תפילה גם נתן אביו בעבורו א"ך צל לצדקה וכו', נפטר בשם טוב ע"כ ונקבר ע"כ תצ"ה לפ"ק. (200)

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת מאטלי בת כ' אברהם ז"ל אשת האלוף כ' זלמן וותליש וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים וסבלה יסורים קשים ומרים וקבלה אותם באהבה גם נתן בעלה א"ך צל לצדקה בעבורה וכו', נפטרת בשם טוב ביום ג' י"ט אדר ונקברת ביום ג' י"ט אדר תצ"ח לפ"ק בק"ק אוביבך. (201)

דף 32 (ע"א).

יא"נ היקר כ' שמעון בן כ' אלי' גיינר יצ"ו וכו' גם היה כמה שנים ביסורים קשים וקבל באהבה ומשכים ערב ובקר לבית התפילה גם נתן אביו בעבורו א"ך צ"ל לצדקה וכו', נפטר בשם טוב בליל ד' ונקבר ביום ה' ח' תמוז תצ"ה לפ"ק. (20)

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת איגלה בת כהר"ר פערל כ"ץ אשת יוסף יוזכי ז"ל וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים עשירים גם נתן בנו א"ך צל לצדקה בעבורה וכו', נפטרת בשם טוב בליל ג' נקברת ביום ד' כ"ה כסליו תצ"ט לפ"ק בק"ק אוביבך. (203)

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת מערלי בת כ"ה יוסף אשת אברהם מלז"פ[44] ז"ל וכו' בעבור שהיתה מתקיימת יגיע כפה וגומלה חסד עם עניים ועשירים גם נתן[45] בתה מתנה לצדקה בעבורה וכו' וסבלה יסורים קשים ומרים וקבלה אותם באהבה וכו' נפטרת בשם טוב ביום ד' כ"ח ניסן ונקברה ביום ד' כ"ח ניסן תצ"ט לפ"ק בק"ק אוביבך. (204)

דף 32 (ע"ב).

יא"נ האלוף התורני כהר"ר אברהם בן כהר"ר נפתלי ז"ל וכו' שהיה משא מתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם נושל חסד עם עניים ועשירים וגם חתנו נתנו בעבורו מתנה לצדקה וכו' נפטר ביום ו' ע"ק ונקבר ביום ו' ע"ק כ"ה ניסן תצ"ו לפ"ק הנקרא בפה כל ר' אברהם מק"ק סרידבורג. (205)

---

[44] אולי צ"ל מזל"פ = מואלפעלד.

[45] צ"ל נתנה.

יא"נ האלוף הנובה במר חיים בן כמר מיכל שלאם וכו' שהי' משא ומתן באמונה ומשכי' ערב ובקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלם באהבה ובחיבה וגם אשה (אשתו) נתנו (נתנה) בעבורו מתנה לצדקה וכו'. נפטר בשם טוב ביום ד' ד' אלול ונקבר ביום ה' כ"א אלול תצ"ט לפ"ק הנקרא בפי כל חיים בן מיכל שלאם מק"ק פ"פ דמין. (206)

יא"נ האלוף התורני כהר"ר אהרן בן כהר"ר גבריאל ז"ל וכו' שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובקר לבית התפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם בתו נתנו בעבורו מתנה לצדקה וכו'. נפטר ונקבר ביום ב' ער"ח אדר תפ"ה לפ"ק הנקרא בפה כל ר' אהרן לירנין (ל'רנין?) מק"ק פ"פ דמין. (207)

יא"נ האלוף כמר ליב בן כמר יאקב סנ"ל וכו' שהיה משא מתן באמונה ומשכים ערב ובקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם אחיו נתן מתנה בעבורו וכו' גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה וכו' נפטר בשם ט"ב נפטר במ"ש ונקבר למחרתו ביום א' י"ט אב תצ"ט לפ"ק הנקרא בפה כל ליב בן יעקב בוקסביום מק"ק פ"פ דמין. (208)

יא"נ האלוף כמר אהרן יוסף בן כמר משה מהענא וכו' שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם אשתו נתן מתנה לצדקה בעבורו וכו' גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה וחיבה נפטר בשם טוב נפטר ונקבר ביום ו' ד' ניסן תצ"ט לפ"ק (?) הנקרא בפה כל יוזפל הענא. (209)
דף 33 (ע"ב).

יא"נ האלוף כהר"ר יוזמן בן הקדוש הירץ בוקסביום סנ"ל עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה שהיה משא מתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם אחיו נתן מתנה ח"י צלמר לצדקה בעבורו בשכר זה תהא נשמתו צרורה בצרור החיים בגן עדן אמן. גם היה ביסורים קשים על ערס דוי וקבלה באהבה וחיבה נפטר בשם טוב נפטר בליל ב' ונקבר למחרתו ביום ג' כ"ח כסליו ת"ק לפק"ק אויבך הנקרא בפי כל אדם ר' יוזמן בוקס ביום. (210)

יא"נ האשה הצנועה והחסידה מרת עדיל בת כהר"ר שמואל מלאנדי אשת האלוף והקצין כ' אברהם מק"ק פ"פ דמין עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה וישארי חסידות מנשים אשר באוהל תברך עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת ענוה גומלת חסד עם עניים ועשירים וידה היה פרוחה לרווחה וגם בעלה כ' אברהם האליל נתן בעבורה סך לצדקה ובשכר זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן אמן. נפטרת בליל ג' כ"ח טבת ונקברת ביום ד' (ד)"ט טבת תק"א לפ"ק פה ק"ק אוביך. (211)

דף 34 (ע"א).

יזכור אלוקים את נשמת ה"ה הנדיב כ' זיסקינד אופנהיים מק"ק פפור"ט בן ה"ה המנוח פ"ו כ' משה אופנהיי' מק"ק פ"פ, בעבור צדקת ה' שעשה שהיו ביתו פתוח לרווחה בין לעניים ובין לעשירים וקיים יגיעות כפו ועוסק במו"מ באמונה ומשכים ערב ובקר לבית התפילה וגמילות חסד שעשה בחייו גם קיבל עליו יסורים קשים על ערס דוי באהבה ובחיבה ובנו נתן בשבילו דבר מה לצדקה בזכות זה תנוח נשמתו ע"נ אי"ו ועם שארי צדיקים הצרורים בצרור החיים בנ"ע אמן. נפטר בליל שבת קודש ז' כסליו ונקבר ביום א' ח' כסליו תק"א לפ"ק פה אוביכך (212)

יא"נ מרת פרומט בת כ"ה בער דרום שמש בק"ק פ"פ דמיין אשת כ"ה חיים שלאם ז"ל מק"ק פ"פ דמיין וכו' עבור שהלכה כל ימים בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת ענוה גומלת חסד עם עניים ועשירים וידה היה פתוחה לרווחה וגם נתן בעבורה סך לצדקה וכו'. נפטרת בליל ג' י"ז כסליו ונקברת ביום ד' י"ח כסליו תק"א לפ"ק פה ק"ק אוביכך. (213)

דף 34 (ע"ב).

יא"נ אישה הצנועה והחסידה מרת עדיל בת כ"מ ליב הענא ז"ל אשת האלוף כ"ה ליזר נענפא (נומפא?) וכו' עבור שהלכה כל ימי' בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת הענוה וגמילת חסד על כל אדם וידה היתה פתוחה לרווחה וגם בעלה כ"ה ליזר שי' נתן בעבורה כ"א צל לצדקה וכו'. נפטרת. י"ב תמוז ונקברת בי"ג בו תק"א לפ"ק פה ק"ק אוביכך. (214)

יא"נ האלוף כ' בענדט קאסל מק"ק פ"פ דמיין בן כ' יהודא סג"ל קאסל מק"ק פ"פ דמיין וכו' שהי' משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה וירא שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלם באהבה ובחיבה וגם אשה (!) נתנו בעבורו א"ך צל לצדקה וכו'. נפטר בליל שבת קודש ונקבר ביום א' ג' אדר תק"א לפ"ק הנקרא בפה כל בענדט בן ליב קאסל סג"ל מק"ק פ"פ דמיין. (215)

דף 35 (ע"א).

יא"נ האלוף כ' אלי' בן כהר"ר משה סג"ל ז"ל מקאבלנין וכו' שהיה משא מתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית התפילה ומתפלל תפילתו בכוונה וירא שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה וגם אשה נתנו בעבורו א"ך צל לצדקה וכו'. נפטר ונקבר ביום ב' ג' ניסן תק"א לפ"ק הנקרא בפה כל אדם אלי' קאבלענין. (216)

יא"נ אישה הצנועה וחסידה מרת הינדלה בת האלוף כ' שמואל ז"ל קעזיר אישת האלוף הגיבה כ' שמעון כ"ץ שייער וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת הענוה וגומלת חסד עם עניים ועשירים וידה היתה פתוחה לרווחה וגם בעלה כ' שמעון כ"ץ שי' נתן בעבורה א"ך צל לצדקה וכו'. נפטרת ונקברת ביום ב' כ"א סיון תק"א לפ"ק פה ק"ק אוביכך. (217)

יא"נ האלוף כ' הירץ בן כ' נעץ ז"ל וכו' משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה וירא שמים גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה וגם אשה נתנה בעבורו א"ך צל לצדקה וכו'

נפטר בשם טוב נפטר בב' כ"ג כסליו ונקבר ביום ג' כ"ד כסליו (תק"א לפ"ק). הנקרא בפה כל אדם . . . (218)
דף 35 (ע"ב).

יא"נ האשה השובה הצנועה והחסידה מרת פרומט בת כ"ה זיסקינד ז"ל מלאנגשדארף אשת האלוף פ"ו כ' זלמן הענא וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת הענוה וגומלת חסד עם עניים ועשירים וידה היתה פתוחה לרווחה גם היתה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה וגם בעלה פ"ו כ' זלמן חענא נתן בעבורה א"ך צל לצדקה וכו'. נפטרת בליל שבת קודש כ"ד כסליו ונקברת ביום א' כ"ה כסליו תק"ב לפ"ק פה ק"ק איביבך. (219)

יא"נ האלוף התורני כה"ר צבי הירש בן אברהם ז"ל וכו' שהיה משא מתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם אשתו נתנו בעבורו מתנה לצדקה וכו'. נפטר בשם טוב נפטר בליל ה' כ"ב תמוז ונקבר לכהרתו ביום ו' עש"ק כ"ג תמוז תק"א לפ"ק הנקרא בפה כל ר' הירש מק"ק לייפניק. (220)

יא"נ האשה השובה מרת שרלי בת האלוף כ' הירש ז"ל וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה גם היתה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה וגם עצמה נתנה א"ך צל לצדקה וכו'. נפטר . . . פה ק"ק אוביבר . . . (221)
דף 36 (ע"א).

יא"נ האלוף היקר תמים דעים. בכל מעשיו נעים וזכאים הקציו והנדיב מפורסם בעולם שמו פ"ו דק"ק פרנקפורט דמיין הנקרא הר"ר מענדיל פער, שבעל כל ימיו ושנותיו פעולות ה' בהשתדלות גדולות ישועות בישראל (בישע רב ?) ואף גם בהקמת בית המדרש ומחזיק ידי לומדי תורה נדבה רוחו ולבו בכל עת יען שהוא הי' כאחד מיוחד שבדור מנדולי השובי נדבנים. מזקיר ודהיל ורחים רבנים, וביתו הי' פתוח לרווחה בארוחת אורחים תמיד להבניסם בצל קורתו ולקבלם בסבר פנים. ועטרם בזהבים מעות מזומנים. והבל על האבדין ולא משתכחין בדומה לכל ענינים. יען כי לעת צאת הכוכבים אור ליום השלישי ביום טוב שמחת תורה תק"ב לפ"ק יצא מנחם מעלמא הדין לעלמא דקשוט ואיננו כי לקח אותו אלקי' וינוע ויומת כמיתת צדיקי' ביציאת נשמתו בקדושה וטהרה. וכבוד נעשה לו במותו צדקות פזרון בישראל אשר פיזר בנו הבכור הגדול שבאחיו ללומדי תורה ולעניי עם ללמוד ולהתפלל עבור נשמתו שתעלה למקור מחצבה. והנה זכות כל אלה אשר עשה הוא בכבודו בעצמו לנפשו בחייו. ואשר נעשה אחריו אחרי מותו יעמוד לו לצדקו ולנשמתו ואף לזרעו אחריו דורי דורות ולמען עוד-עד שיעמוד לקין הימין עת התחי' הי' תהי' נשמתו זכה וברורה בצרור החיים צרורה עם נשמת אבותינו אברהם יצחק ויעקב ועם נשמת שארי צדיקי' וחסידים שבגן עדן העליון אמן סלה. וינוע ויאסף ויקבר בשיבה טובה פה ק"ק אופי באך יום ג' שמחות תורה תק"ב פ"ו הר"ר מנחם מענדיל פער שהי' פ"ו בק"ק פ"פ דמיין ימים ושנים רבים מאוד. (222)

יא"נ האשה השובה הצנועה והחסידה מרת קלערכי בת יעקב ז"ל אשת האלוף כ' יוסף בירני וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת ענוה וגומלת חסד עם עניים ועשירים וידה היתה פתוחה לרווחה וגם בני' נתן מה

לצדקה בעבורה וכו'. נפטרת ונקברת ביום א' כ"ד אדר שני תצ"א לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (223)

יא"נ הב"ח כ' שלומה בן כ' חיים וכו' בעבור אביו נדר בעבורו מתנה לצדקה נפטר ונקבר ביום ויז' י"ב אב תקי"ז לפ"ק. (224)

יא"נ האלוף כ' איצק בן כ' גבריאל ז"ל וכו' שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם אשתו נתנו בעבורו מתנה לצדקה וכו'. נפטר במ"ש ונקבר למחרתו ביום א' ז' אדר ת"ק לפ"ק פה ק"ק אוביבך הנקרא בפה כל איצק בן גבריאל כ"ץ ז"ל. (225)

דף 36 (ע"ב).

יא"נ התורני כהר"ר נטע ש"ץ בן כהר"ר זנוויל סג"ל ז"ל וכו' עבור שהשכים והערב לבית הכנסת מיום שהי' ש"ץ בק"ק הינשטאט ועבד עבודתו עבודת הקדש באמונה והי' תמים עם ה' ושלום במעשיו בין בני אדם ונפטר בשם טוב ובניו נתנו עבורו לצדקה וכו' והלך לעולמו ביום א' ונקבר ביום ב' ג' אייר תק"ב לפ"ק פה ק"ק אוביבך הנקרא בפה כל ר' נטע מק"ק לעמבורינ ש"ץ בק"ק הינשטאט. (226)

יא"נ האישה חשובה הצנועה והחסידה מרת מלכה בת כהר"ר בער כ"ץ מקאלין אשת האלוף והתורני כהר"ר יהוחם מטיפליץ וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת הענוה גם היתה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה גם נתנה א"ך צל לצדקה . . נפטרת ונקברת יום ד' ט"ו מנחם תק"ב לפ"ק. (227)

יא"נ האלוף והתורני כהר"ר יהוחם בן כהר"ר יונה ז"ל כ"ץ מטיפליץ וכו בעבור שהשכי' והערב לבית הכנסת והי' תמים עם ה' ושלום במעשיו בין בני אדם ונפטר בשם טוב גם הי' ביסורין קשים על ערס דוי וקבל באהבה גם נתן א"ך צל לצדקה וכו' והלך לעולמו ביום ב' כ"ז מנחם תק"ב לפ"ק פה ק"ק אוביבך הנקרא בפה כל ר' יהוחם . . . (228)

דף 37 (ע"א).

יא"נ התורני הרבני כמהור"ר אברהם בן הר"ר יצחק וכו' בעבור שזכה וזיכה את הרבים לתורה ובמעשים טובים והעמיד תלמידים הרבה וקיים דקדוקי מצות ודיקדוקי סופרים וביתו היתה פתוח להרוחה לעניים ולעשירים וגם אשתו שתי' נתנה בעבורו אך צל לצדקה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב יום ג' כ"א כסליו תק"נ לפ"ק הנקרא בפי כל מהור"ר אברהם פרענער. (229)

יא"נ האלוף כ' שמעון שייער כ"ץ גובא בן האלוף כ' בענדט ז"ל וכו' שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם נתן מתנה א"ך צל לצדקה בעבורו וכו'. נפטר ונקבר ביום ב' כ"ד אדר תק"נ לפ"ק הנקרא בפי כל אדם שמעון שייער כ"ץ גובא בק"ק אוביבך. (230)

יא"נ האישה חשובה הצנועה והחסידה מרת זיסכי בת כ' משה ז"ל וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת הענוה גם היתה ביסורין קשים

על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה גם נתנה א״ך צל לצדקה וכו׳. נפטרת ונקברת יום ה׳ יו״ד ניסן תק״נ לפ״ק פה ק״ק אוביבך. (231)

דף 37 (ע״ב).

יא״נ הצדיק והחסיד והישר והאמן ה״ה האלוף והתורני מהר״ר משה בר אברהם נ״ץ ז״ל שבא לחסות תחת כנפי השכינה שהלך כל ימיו בתמימות ובצדקות ה׳ וטלטול בעלמא כדי לתקן העולם בתיקוני הישרה ובערובי חצירות ובערובי תחומין ודרש לעולם בהלכות ובאגדות וקרי ותני ומתנה וממתיק להם את הדברים כדי להמשיך לבבם לאבינו שבשמים וסבל יסורי גוף מתוך דוחק גדול להם צר ומים להין וקבל עליו באהבה ולימיד את בניו בתורה והנהיג את בניו בדרך ישרה ובמעשים טובים יהי נשמתו זכה וברורה בצרור החיים צ״רורה עם נשמת אבותינו אברהם יצחק ויעקב ועם נשמת שארי צדיקים שבגן עדן העליון אמן סלה גם אשתו נדרה בעבורו א״ך צ״ל לצדקה ונפטר בשם טוב ונקבר בהעמשבך א׳ מיל מוויינם ח׳ אלול בשנת פדו״ת לפ״ק. (232)

יא״נ הבחור חשוב היקר והנעלה כהר״ר משה שמואל זנוויל בן מהר״ר משה זצ״ל וכו׳ בעבור שקרי ותני ומתני עם תלמידים ונהג כל ימיו בדקדוקי מצות ובפרישות ובגמילות חסד והשכים והערב לבית התפילה והתקין תפילתו בכוונה ולבב שלם וסבל קודם מיתתו יסורי פנימי קשים וקבלם באהבה וביושר ונפטר בשם טוב ונקבר ומכונה בשם החבר ויצא לאור העולם יום ב׳ כ״ו אייר תק״נ לפ״ק וכו׳ פה בק״ק אוביבך. (233)

יא״נ האלוף ה׳ יזיל (ידיל?) בן כ׳ אברהם וועלציר ז״ל וכו׳ שהיה משא מתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם היה ביסורים קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה וגם בזו נדר בעבורו א״ך צל לצדקה וכו׳ נפטר בליל ב׳ ונקבר ביום ג׳ כ״א שבט תק״ד לפ״ק הנקרא בפי כל אדם יזיל בן כ״ה (אברהם וועצליר). (234)

דף 38 (ע״א).

יא״נ האישה השובה והצנועה והחסידה מרת נעלה בת כ׳ נפתלי הירץ אשת כ׳ ברוך מפולין זצ״ל וכו׳ עבור שהלכה כל ימי בדרך ישרה ועסקה ביגיע כפה באמונה ונהגת עצמה במידת ענוה וגומלת חסד עם כל אדם בתדירה ושארי מידות טובות וישרות לא הניחה והיתה אהובה למעלה וחמדת למטה ונתבקשה לשמים ובעבור שבנה כ׳ הירץ נתן בעבורה כמנין ה״י לצדקה וכו׳. נפטרת ביום ג׳ ונקברת ביום ד׳ למחרתו ג׳ אלול תק״א לפ״ק פה אוביבך. (235)

יא״נ האלוף כ׳ ישראל בר יצחק ז״ל וכו׳ שהיה משא מתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפלה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם אשתו נדרה בעבורו א״ך צל לצדקה וכו׳ נפטר ונקבר ביום א׳ ד׳ מנחם תק״נ לפ״ק הנקרא בפי כל אדם זיסל וואביבוכי. (236)

יא״נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת רעכלי בת כ׳ ליב וועצליר אשת

האלוף כהר״ר חיים ז״ל וכו׳ עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת ענוה גומלת חסד עם עניים ועשירים וידה היתה פתוחה לרווחה וגם בעלה האלוף והקצין בהר״ר חיים קאהל נתן בעבורה סך לצדקה וכו׳ נפטרת בליל מיש״ק ונקברת ביום א׳ ד׳ תשרי תק״ד לפ״ק. (237)

דף 38 (ע״ב).

יא״נ כמר יודא בן סענדר מעניץ ואשתו מרת שרלי וכו׳ בשביל שהלכו כל ימיהם בדרך ישרה הולכים בתומם בעונים (מה)פכים בחרדה עובדי׳ את ה׳ הגדול והנורא כפי יכולתם בתדירא ובזכות שבתם נתנה א״ך צל לצדקה בעבורו ובעבורה וכו׳ נפטר י״ז כסליו תצ״א והיא נפטרת ו׳ תשרי תצ״ב לפ״ק. (238)

יא״נ האשה השובה מרת לאה בת זיסקינד אשת האלוף כ״ה דירין שי׳ וכו׳ עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ועסקה ביגיע כפה באמונה ונהגת עצמה במידה ענוה וגומלת חסד עם כל אדם ושארי מדות טובות וישרות לא הניחה והיתה אהובה למעלה ונחמדת למטה ונתבקשה לשמים ובעבור בתה מרת רעכלה נתנה בעבורה א״ך צל לצדקה וכו׳. נפטרת ונקברת ר״ה אב תק״ג לפ״ק פה אוביך. (239)

יא״נ האשה החשובה הצנועה מ׳ גנענדל בת פ״ו החבר שלמה צבי הירש זצ״ל אשת ר׳ מרדכי . . . מנקר נר״ו וכו׳ בעבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ועשתה צדקת ה׳ ותפלתה בכוונה גמילות חסד לעניים ולעשירים ושאר מדות טובות ובעלה נדר בעבורה כמנין ח״י לצדקה: בזכות זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן העליון אמן: גנענדל בת החבר שלמה צבי הירש הלוי זצ״ל מפיורדא אש . . נפטרה ביום א׳ ה׳ אלול ונקברה למחרתו ביום ב׳ ו׳ אלול תק״ג לפ״ק פה אופין באך. (240)

יא״נ האישה השובה מרת יטה בת ליפמן אשת יעקב כ״ץ וכו׳ עבור שהלכה כל ימי בדרך ישרה ועסקה ביגיע כפה באמונה ונהגת עצמה במ(דת) ענוה וגומלת חסד עם כל אדם ושארי מדות טובות וישרות לא הניחה והיתה אהובה למעלה ונחמדת למטה ונתבקשה לשמים ובעבורה בעלה כ׳ יאקב א״ך צל לצדקה בשכר זה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים . . . (241)

דף 39 (ע״א).

יא״נ האלוף התורני כהר״ר ישראל יהודא בן כהר״ר יצחק ז״ל וכו׳ שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם אשתו נתנו מתנה לצדקה בעבורו ובשכר זה וכו׳. נתבקש בישיבה של מעלה נפטר בשם טוב . . . יום א׳ י״ב אלול ונקבר יום ב׳ י״ג אלול תק״ג לפ״ק הנקרא בפה כל ר׳ ליב גינצבורג. (242)

יא״נ האלוף והתורני כמוהר״ר ליב בן כהר״ר חיים ז״ל וכו׳ שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים וגם אשתו נתנו בעבורו א״ך צל לצדקה וכו׳. נתבקש

בישיבה של מעלה נפטר בשם טוב ונקבר יום ג' כ"ז אדר תק"ד לפ"ק הנקרא בפה כל מהור"ר ליב גונציהויזין. (243)

יזכור אלקים טמיר ונעלם את נשמת אותו צדיק יסוד עולם ה"ה התורני הרבני מופלא ומופלג בתורה ובחסידות חכם השלם וסופר אוצר בעולם נופיך ספיר ויהלום פטיש החזק פעם הולם כמוהר"ר שמעי' בן ה"ה הישיש המנוח כהר"ר אליעזר שנייטיך זצ"ל עבור שהי' בן בני עילאה יראה ה' וחרד לכל דבר לש"ש טוב ומטיב לכל אדם ותורתו אומנותו ערב ובקר וצהרים והעמיד תלמידי' רבי' כשירי, והגונים גם רוח הבריות נוחה המנו דברי פי חכם הנינא מלא מצות כרימונא, בשכר זה ובזכות שארי צדיקים וצדקניות תזכה נשמתו מעלה למעלה פני שוכן מעונה להנות מזיו השכינה ונפטר בפ"פ רך בשנים גדול כה בוקינים וישישים ע"ץ קונגו המקוננים שנצחו עליונים את התחתונים אראלים ומצוקים אחז באהרן (כאהרן) הקדוש נצחו ונשגבה ארון הקדוש בליל ה' ונקבר בשם טוב למחרתו בראשון לשמיני עצרת תק"ד לפ"ק הנקרא בפי כל אדם מהור"ר [שמעי'] שנייטיך . . . (244)

דף 39 (ע"ב).

יא"נ האלוף כ' קאפיל בן כ' מארם (מאיר ?) נוגינהיי' וכו' שהיה משא ומתן באמונה ומשכים ערב ובוקר לבית תפילה ומתפלל תפילתו בכוונה ויראה שמים גם גומל חסד עם עניים ועשירים גם היה ביסורים קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה וגם בניו נדרו בעבורו א"ך צל לצדקה וכו'. נפטר ונקבר ביום שני של ר"ה תק"ה לפ"ק הנקרא בפי כל אדם קאפיל נוגינהיים. (245)

יא"נ האלוף כ' ראובן בן כ' עקיבא פינטשיף וכו' [כמו בסימן 245]. נפטר ונקבר ביום ג' ט"ז אייר תק"ד לפ"ק הנקרא בפי כל אדם ראובן פינטשיף. (246)

יא"נ האלוף כ' פנחס בן כ"ה יהודא וכו'. נפטר ונקבר ביום שמחת תורה תק"ה לפ"ק הנקרא בפי כל אדם פנחס קאן. (247)

דף 40 (ע"א).

יא"נ האלוף כ' מארם בן כה' אהרן יוסף נוגינהיי' וכו'. נפטר בליל ה' ונקבר למחרתו ביום ו' עש"ק י"ב אייר תק"ה לפ"ק הנקרא בפי כל אדם מארם נוגינהיים. (248)

יא"נ האלוף והתורני מהור"ר זעקיל בן כ' פרץ ז"ל וכו' בעבור שזכה וזיכה את הרבים בתורה ובמעשים טובים והעמיד תלמידים הרבה וקיים דקדוקי מצות ודקדוקי סופרים וביתו היתה פתוחה להרווחה לעניים ולעשירים וגם אשתו שתי' נתנה בעבורו מתנה לצדקה וכו'. נפטר בשם טוב בליל ג' ד' ניסן ונקבר למחרתו ביום ד' ה' ניסן תק"ה לפ"ק הנקרא בפי כל כהר"ר זעקלי דירדארף. (249)

יא"נ האשה חשובה מרת דינה בת כ' אלי' סג"ל קאבלנץ וכו' עבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה ומתנהג עצמה במדת הענוה גם היתה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה גם נתנה מתנה לצדקה וכו'. נפטרת ונקברת יום ג' ט"ז אייר תק"ה לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (250)

דף 40 (ע"ב).

יא"נ האשה חשובה מרת זיסבי בת כ' ליב ז"ל אשת כה' אהרן נ"ה וכו'

[כמו בסי' 250]. נפטרת ונקברת יום ו' עש"ק ט' תמוז תק"ה לפ"ק סה ק"ק אוביבך. (251)

יא"נ האלוף כ' זעליג בן כ' יחזקאל אפרים וכו' [כמו בסי' 245]. נפטר בליל ד' ד' מנחם ונקבר למחרתו ביום ה' כ"א מנחם תק"ה הנקרא בפי כל אדם כ' זעליג ווזל. (252)

יא"נ האלוף והתורני כהר"ר זלמן בן כ' יעקב ז"ל וכו'. בעבור שזכה וזיכה את הרבים בתורה ובמעשים [טובים והעמיד תלמידים הרבה וקיים דקדוקי מצות ודקדוקי סופרים וגם אשתו שתי' נתנה בעבורו מתנה לצדקה וכו'. נפטר בשם טוב ער"ה חשון ונקבר בער"ח חשון תק"ה לפ"ק הנקרא בפי כל אדם כהר"ר זלמן קאסל. (253)

דף 41 (ע"א).

יזא"נ האלוף כהר"ר מיכאל בן כ' יוסף וכו' [כמו בסי' 245]. גם נתן אביו וכו'. נפטר בשם טוב יום ד' ונקבר ביום ה' י"ד טבת תק"ו לפ"ק. (254)

יא"נ האשה מרת רויף (רייצע?) בת כ' שמואל שפיין (?) וכו' גם היה ביסורין קשים על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה גם נתנה כ' ליב וויזלך וכו'. נפטרת ונקברת יום ד' י"ט שבט תק"ו לפ"ק אוביבך רייין (?) גייזילווינד. (255)

יא"נ האלוף כ' צבי הירש בן כ' אברהם ז"ל וכו' [סי' 245]. נפטר ונקבר בשם טוב במ"ש ונקבר למחרתו ביום א' י"ב אדר תק"ו לפ"ק הנקרא בפי כל אדם הירש פירדא. (256)

דף 41 (ע"ב).

יא"נ האשה חשובה מרת שינכה בת כ' משה יוסף ז"ל אשת כה' יוסף כהן ז"ל שיוואריין וכו' [סי' 250]. נפטרת ונקברת יום ג' יוד ניסן תק"ז לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (257)

יא"נ האשה חשובה מרת פראדלי בת אייזיק ז"ל אשת כ' איצק מענץ ז"ל וכו' [סי' 250]. גם נתנה בנה כ' יוזפא וכו'. נפטרת ונקברת יום ה' י"ב ניסן תק"ז לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (258)

דף 42 (ע"א).

יא"נ האשה חשובה מרת בילה בת מענדלי אשת כהר"ר יוזמן הירט (הירש?) ז"ל וכו' [סי' 250]. נפטרת ונקברת יום ב' ד' כסליו תק"ח לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (259)

יא"נ האשה חשובה מרת ניטלה בת משה ז"ל אשת כ' אלי' קאבלענץ ז"ל וכו' [סי' 250]. נפטרת לעת ערב מתנת יד של פסח ונקברת ביום ז' אח' של פסח כ"ג ניסן תק"ט לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (260)

יא"נ האשה חשובה מרת שרלה בת יהיאל ז"ל אשת כ' יוסף ניה (נ"ש) [46]

---

[46] לא יכולתי לברר האם צריך לקרא: ניה (נוגענהיים?) או: נ"ש (ניקאלשבורג).

וכו', נפטרת בשם טוב בליל ג' ונקברת ביום ד' ט' כסליו תק"י לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (261)

דף 42 (ע"ב).

יא"נ האשה חשובה מרת שרלה בת כ' פייש ז"ל איננעלה' אשת כ' יוסף מענין וכו', נפטרת ונקברת ביום ד' ט"ו טבת תק"י לפ"ק פה ק"ק אוביבך תק" לפ"ק. (262)

יא"נ האשה חשובה מרת פערל פייארלה בת כ' מרדכי ז"ל אשת כ' הירץ ב"ז (בך?) וכו', נפטרת ונקברת ביום ו' עש"ק ט"ז סיון תק"י לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (263)

יא"נ האלוף כ' חיים בן כ' מרדכי ז"פ וכו' שהי' מסובל ביסורין קשים של אהבה [סי' 245]. נפטר ביום ב' ה' אייר ונקבר יום ג' ו' אייר תק"י לפ"ק הנקרא בפי כל היים זעלפעלט (264)

דף 43 (ע"א).

יא"נ האלוף כ' זעלינמן בן כ' יעקב וכו' [סי' 245]. וגם בנו כהר"ר יעסל נתנו וכו', נפטר ונקבר יום ג' ט' אב תק"י לפ"ק הנקרא בפי כל זעלינמן בן יעקב מאוביבך. (265)

יא"נ האלוף כ' יעסל בן כה' אנשיל ז"ל וכו' [סי' 245]. נפטר ונקבר יום ב כ"ה טבת תקי"א לפ"ק הנקרא בפי כל יעסל בן כה' אנשיל אופנהיים מווירמש. (266)

יא"נ היולדת האשה חשובה מרת שפרה בת כ' זעקיל מבערניל אשת כ' אברהם וכו', נפטרת בליל ג' ונקברת ביום ד' ער"ח אדר תקי"א לפ"ק סה ק"ק אוביבך. (267)

דף 43 (ע"ב).

יא"נ האשה חשובה מרת מערלי בת מוהר"ר משה מענין אשת כה' שמריה [כו', גם נתנה אמה מ' פייל וכו', נפטרת ביום שבת קודש לאחר מנחה ונקברת ביום א' ט"ו ניסן תקי"ב לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (268)

יא"נ האשה חשובה מרת רחל בת כה' משה אשת כ' פ"ו מאיר אופנהיים וכו', נפטרת בליל שבת קודש ונקברת ביום א' כ"ז תמוז תקי"ב לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (269)

יא"נ ה"ה כהר"ר הירץ בן האלוף כה' אנשיל מאו מק"ק ספור"ט דמיין וכו' וגם אמו נתנו בעבורו אך פ"ץ לצדקה וכו', נפטר ונקבר . . . (270)

דף 44 (ע"א).

יא"נ האשה חשובה מרת מרים בת כהר"ר שמעון[46a] סופר מק"ק פ"פ דמיין אשת כה' ליב וויזלך וכו', נפטרת בליל שבת קודש ט"ו שבט ונקברת ביום א' ט"ז שבט תקי"נ לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (271)

---

[46a]) אפשר שהוא ר"ש סופר זקן זקנו של הגאון בעל התם סופר הנרשם ברבני ספד"מ ח"נ דף 91.

יא"נ וכו' צערלי בת כ' נעין ז"ל אשת כ' זימל ז"ל וכו' [סי' 250]. נפטרת בליל שבת ק"ש ג' ניסן ונקברת ביום א' ד' ניסן תקי"ג לפ"ק פה ק"ק אוביבך (272)

יא"נ וכו' רייכלי בת כ' מאיר זינץ ? (זינגר ?) אשת כ"ה אנשיל מפריד-בורג ז"ל וכו'. נפטרת ונקברת ביום ד' כ"ח תמוז . . . (273)

דף 44 (ע"ב).

יא"נ הרבנית מ' עדיל אשת הרב המנוח מוהר"ר יחזקאל[47] זצוק"ל בעבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה בעיני אלקי' ואדם ונהגה עצמה במדות חסידות וענוות ורוב ימיה ביסורים קשים ובה נאמר את אשר יאהב ה' יוכיח והולקת בבוד כפי יכולתה לבעלה הרב וצוק"ל והדריכ' את בני' בדרכי ישרים ובלימוד תורה ויתמי' נתנו עבורה מתנה לצדקה ובזכות מעשיה וצדקה וכו'. ונפטרת בשם טוב ונקברת ביום ו' עש"ק ח' טבת תקי"ג לפ"ק. (274)

יא"נ וכו' טעלצבי בת שלומה ז"ל אשת האלוף והתורני כה' נטע העניני' וכו'. נפטרת ביום שבת קודש יוד ניסן ונקברת ביום א' י"א ניסן תקי"ג לפ"ק פה אוביבך. (275)

יא"נ ישלה בת ליב הענא מפ"ם אשת התורני כה' ליזר קלף (קולף ?) שלי"ט וכו'. נפטרת ביום ב' ד' כסליו תקס"ז לפ"ק. (276)

דף 45 (ע"א).

יא"נ היקר כ' בער בן כ' בענדיט קאסל סנ"ל וכו' גם נתנה אמו אך צל לצדקה בעבורו וכו'. נפטר בשם טוב יום ויי"ז ח' אלול ונקבר ביום ויי"ו ח' אלול תקי"ג לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (277)

יא"נ וכו' שרה עדיל בת כהר"ר אהרן ז"ל אשת האלוף והקצין כ' מאיר אוסנהיי' וכו'. נפטרת ביום א' ר"ח חשון ונקברת ביום א' ר"ח חשון תקי"ד לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (278)

יא"נ וכו' מרת חייבי בת כהר"ר איצק כ"ץ ז"ל אשת האלוף כ"ה נדלי' ז"ל וכו' גם נתנה ניסה כ' יאקב כ"ץ אך צל לצדקה וכו'. נפטרת ונקברת ביום ג' ו' ניסן תקי"ג לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (279)

יא"נ הישיש נבון ומשכיל הנעלה כ' מאיר בן ר' אברהם אופנהיים מק"ק פרנקפורט דמיין עבור שביתו הית' פתוח' לרווחה, ובפרט ללומדי תורה, ממש לא פסקו מעל שלחנו, והשכי' והעריב לבית התפילה, גם נתן בנו סך מה לצדקה וכו' נפטר בשם טוב זקן ושבע ימים ביום ג' ונקבר למחרתו יום ד' כ"ב אלול משנת תיו קוף יוד לפ"ק ונקרא בפי כל אדם מאיר בן ר' אברהם אוסנהיים מק"ק פ"ם דמיין. (280)

דף 45 (ע"ב)

יא"נ האלוף כ' הירץ בן זיסל ז"ל וכו' [סי' 245]. נפטר ונקבר יום א' ר"ח טבת והנכה תקט"ו לפ"ק הנקרא בפי כל הירץ בן זיסל מאוביבך. (281)

יא"נ הבתולה הכלה מרת גישלה בת כ' בענדיט סנ"ל וכו'. נפטרת ביום ג' א תשרי ונקברת ביום ד' י"ב תשרי תקט"ו לפ"ק פה ק"ק אוביבך. (282)

---

[45] בעלה הרב אב"ד ר' יחזקאל פריבט נרשם למעלה סימן 135.

דף 45 (ע"א).

יא"נ האלוף כ' שמעון בן כ' משה יחיאל ז"ל וכו'. נפטר בליל א' ונקבר ביום ב' ד' אלול תקט"ז לפ"ק הנקרא בפי כל שמעון בן משה יחיאל מאוביך. (283)

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת נאלדה בת כהר"ר איצק ביקענבורג ז"ל אשת המפורסם פ"ז ושתדלן כהר"ר יוסף לוי ז"ל מקאסיל וכו' [סי' 250]. נפטרת בשם טוב יום א' כ"ז כסליו תקט"ז לפ"ק ונקברת ביום הנ"ל פה ק"ק אוביך. (284)

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה מרת מאטה בת כמ' . . יוסף בערגי אשת כהר"ר אייזיק הומבורג וכו'. נפטרת בשם טוב כ"ח אב מנחם . . . (285)

דף 46 (ע"ב).

יא"נ אמי מורתי האשה החשובה בעלת גמילות חסד מרת פייל בת כ"ה אייזיק ז"ל אשת המנוח אבי מורי התורני כ"ה משה ג"ץ ממעניץ וכו' וגם אנו בני' ויורש' נותנים בעבורה מתנה לצדקה וכו'. נפטרת בשם טוב ר"ח כסליו לע"ע ונקברת למהרתו ביום ה' י"ב כסליו תיו ק"ף ט"ז לפ"ק פה ק"ק אוביבאך סמיך לק"ק פ"פ דמיין. (286)

יא"נ האלוף פרנס ומנהיג דק"ק מעניץ כ' משה בן ישעי' שוואב מק"ק מעניץ איש הישר בנדיבים אשר הלך בדרך טובים מלחמו נתן לרעבים, ומכוסו רוי' לתאבים, לרחוקים ולקרובים שם הי' לו בנדיבים וכו' בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר והי' מן המשכימים ומעריבים לבית התפלה ותרן הי' בממונו משאו ומתנו הי' באמונה גם בנו כ' אלי' נתן בעבורו כמנין אך לצדקה וכו'. נפטר בליל ש"ק כ"ה אדר שני ונקבר ביום א' כ"ו אדר שני תקט"ז לפ"ק פה ק"ק אוביך ונקרא בפי כל משה שוואב מק"ק מעניץ. (287)

יא"נ הבתולה מרת קרינלה בת כ' ליב דייץ כ"ץ וכו'. נפטרת ונקברת ביום ג' כ"ו אלול תקט"ז לפ"ק פה ק"ק אוביך. (288)

יא"נ האלוף היקר פ"ז כ' משה וועלצר בן כ' יוזל וועלצר וכו' בעבור שהלך כל ימיו בדרך הנכונה, ומשאו ומתנו הי' באמונה וגם עסק בצדקי צבור לשם שמים וגם הי' בחבורת הגמילות חסדים, וגומל חסד לחיים ולמתים, מלחמו נתן לרחוקים ולקרובים, שם הי' לו בנדיבים, וגם אשתו נתנה בעבורו כמנין אך לצדקה וכו'. נפטר ביום ה' י"ג אייר תקט"ז לפ"ק ונקבר בו ביום פה פה ק"ק אוביך. (289)

דף 47 (ע"א)

יא"נ האלוף התורני כהר"ר משה בומסלא בן ליב וכו' גם היה מוסלג ומוסלא בתורה, גם היה בירתו פתוח לרווחה, גם היה ג"ץ ומשכימים ומעריבים ערב ובוקר לבית התפילה וכו'. נפטר בשם טוב יום ג' ג' סיון ונקבר ביום ג' ג' סיון תקט"ז לפ"ק פה ק"ק אויביך ונקרא בפי כל ר' משה בומסלה. (290)

יא"נ וכו' עדיל בת האלוף והתורני הרבני פ"ז כמוהר"ר עקיבא אשת כ' ראובן כ"ץ זיל וכו'. נפטרת בליל י"ז אדר ונקברת ביום ה' י"ח אדר לפ"ק פה ק"ק אוביך. (291)

דף 47 (ע"ב).

יא"נ האלוף כ' יואל טב בן כ"ה ליב זיל טב וכו' [סי' 245]. נפטר ונקבר יום א' ר"ח תמוז תקי"ז לפ"ק ונקרא בפי כל יואל בן יהודא ליב טב. (292)

יא"נ וכו' פעסכי בת יוקיל הענא אשת כ' אברהם קומה וכו'. נפטרת ונקברת ביום ו' עש"ק כ"ג אייר תקי"ז לפ"ק בק"ק פ"פ דמין. (293)

יא"נ הצדיק והחסיד איש תם וישר ועניו מופלא ומופלג בתורה ובחסידות מורינו הרב ר' דוד הכהן זצ"ל בן כהר"ר מרדכי הכהן זצ"ל שהלך לעולמו והי' תורתו אומנותו ערב ובוקר וצהרים ומשנתו ה"י קב ונקי ולן בעומקו של הלכה וקרי ותני ומתני ועוסק בצדקה ובגמילות חסדים בכל יכולתו והי' חד מן המהדרין במצות ה' ומליאה מצות כרימון והי' משכים ומעריב לבהכ"נ להתפלל באימה וביראה ובכוונה גדולה, ואשתו נתנה בעבורו כמנין א"ך לצדקה, תורתו וצדקתו אשר עשה עם ה' ועם ישראל יעמוד לנשמתו הטהורה שתהא צרורה וכו' וינוח בשלום על משכבו אמן סלה. נפטר ביום שבת קודש בין השמשות ונקבר ביום א' ט"ז מרחשון תקי"ה לפ"ק. (294)

דף 48 (ע"א)

יא"נ האשה החשובה הרבנית מרת חוה בת ה"ה הרצורני כ"ה ליזר רידן מק"ק פ"פ דמין אשת הרב דקהלתינו כמוהר"ר אהרן שלאם בעבור שהיתה בה כמה מעלות ומידות טובות והנהגות ישרות, ועשתה צדקות וגמילות חסדים, והיתה עזר וסעד וסיוע לבעלה כדי ללמוד תורה, והדריך בני' בדרך הישר, גם נתן בעלה בעבורה דבר מה לצדקה, בעבור זה תהי' נשמתה צרורה וכו'. נפטרת ילדות ויולדת ונקברת פה אוביבך יום המישי ז"ך אדר שני תקי"ה לפ"ק נקראת בפי כל הרבנית מרת חוה אשת הרב דקהלתינו מהור"ר אהרן שלאם מק"ק פ"פ דמין. (295)

יא"נ איש תם וישר וכר אוריין הר"ר שלמה שפיגל בן כ' מאיר כ"ץ מאַבי־ביבך והלך כל ימיו בדרך הטוב והיה חד מן המהדרין במצות ובנו כ' ליב נתן בעבורו אך לצדקה ועוסק בהורה כל ימיו וצדקתו אשר עשה יעמוד לנשמתו הטהורה שתהא צרורה וכו'. נפטר ונקבר יום ג' ט' טבת תק"נ לפ"ק הנקרא בפי כל חי הר"ר שלמה שפיגל כ"ץ מאַביבך. (296)

דף 48 (ע"ב).

יא"נ האלוף כ' יוסף בן כ' אברהם ז"ל וכו' [סי' 245]. נפטר ביום שבת קודש ונקבר ביום א' ח' ניסן תקי"ח לפ"ק פה ק"ק אוביבך הנקרא בפי כל יוסף בן אברהם ז"ל מבערני. (297)

יא"נ האישה כשרה צנועה וחסידה מרת רבקה בת כ"ה שמואל קולפא וצ"ל מפ"פ דמין וכו' בעבור שכל ימי' היתה עוסקת בצדקה וג"ח, ובפרט ללומדי תורה החזיקה יותר מכדי יכולתה לגדל את בני' לתורה, וחפץ ה' בידה הצליחה וגם עשו פרי שזכתה לראות בנים ת"ח כפה פרשה לעני' וידי' שלחה לאביונים, השכימה והעריבה לבית התפלה ותפלתה בכוונה יתירה, פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה עד זיבולא בתרייתא בווידוים גדולים מדברת על לבה ויצאה נשמתה באחד ממש מיתת נשיקה, וגם בעלה נדר ונתן בעבורה מתנות וסך מה לצדקה וכו' . . ונקראת בפי כל אדם רבקה אשת הר"ר אברהם אופנהיים מק"ק פראנקפורט דמין. נפטרת בליל ש"ק לי"מ מחרתו ה' תשרי תקי"ט ונקברת בשם טוב ביום א' ו"ו הנ"ל. (298)

דף 49 (ע"א).

יא"נ ניטל אשת מרדכי ניישטאט מאוביבך וכו' בנין שסבלה כל ימיה דכדוכי עניות ובנה משה ניישטאט נדר בעבורה מתנה לצדקה וכו'. נפטרת ביום ו' כ' ניסן תק"ז לפ"ק. (299)

יא"נ הבה' כמר ליב בן כמר מרדכי ניישטאדט באוביבך וכו'. נפטר יום ו' אייר תק"ז לפ"ק. (197) (300)

יא"נ האלוף והתורני כהה"ר בערמון כ"ץ ז"ל בן הר"ר בנימין ז"ל כ"ץ קאב־לענץ וכו' בעבור שהיה מקיים יניע כפו ועוסק בתורת ה' תמימה וכו' נפטר בשם טוב ביום שבת קודש כ"ב אב ונקבר ביום א' כ"נ אב תק"ח לפ"ק פה אוביבך הנקרא בפ' כל ר' בערמון קאבלענץ (301)

יא"נ פרדכי בת יעקב ז"ל אשת נטע ז"ל וכו'. נפטרת ביום שבת קודש ונקברת ביום א' ב' אב תק"ח לפ"ק. (302)

דף 49 (ע"ב)

יא"נ הרבנית מרת סערל בת מהור"ר הירש ייטלס זצ"ל, אשת הרב המופלג ומוסמך כמוהר"ר אייזיק מיס זצ"ל וכו', בעבור שהלכה כל ימיה בדרך ישרה, ונהגה עצמה במדת ענוה, ושארי מדות טובות וישרות לא הניחה, פיה פתחה בחכמה, והסד על לשונה, ובעבור שבתה א"ה מ' שינדל נתנה בעבורה א"ך לצדקה וכו'. נפטרת י' תמוז תק"ח לפ"ק. (303)

יא"נ רייצבי בת כ' אברהם וואנ וכו' אשת פ"ז כ' משה וועצלר ז"ל וכו', נפטרת יום ג' ב' אלול תק"ה לפ"ק . . . (304)

יא"נ האלוף כמר משה מנחם בן כמר אהרן ז"ל וכו' [כ"י 245]. נפטר בשם טוב נפטר בליל א' ונקבר ביום ב' כ"ב חשון תק"ב לפ"ק הנקרא בפה כל מאנכי בן אהרן מאוביבך. (305)

דף 0 (ע"א).

יא"נ האלוף פ"ו וישתדלן כ' יוסף מענין בן כ' אברהם וכו' בעבור שהלך כל ימיו בדרך נכונה, ומישאו ומתנו הי' באמונה וגם עסק בצרכי ציבור לשם שמים גם הי' בחבורת דגמילות חסדים וגומל חסד להיים ולמתים, מלחמו נתן לרעבי' ומכוסו רוי' לתאבים לרחוקים ולקרובים, והי' מן המשכימים ומעריבים לבית התפילה ומתפלל תפלתו בכוונה גדולה, פיו פתח בחכמה ותורת חסד על לשונו עד זיבולא בתרייתא, בווידוים גדולים מדבר עַל לבו ויצא' נשמתו באחד ממש מיתת נשיקה וגם בנו בישה נתן בעבורו כמנין א"ך לצדקה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב זקן ושבע ימים ויאסף אל עמיו יום ו' ע"ק כ"ו שבט תק"ט לפ"ק גם נקבר בו ביום. (306)

יא"נ רבקה רחל בת מהור"ר יעקב אברהם יצחק סרענר ז"ל אשת חיל מי ימצא בדור עני כזאת נפטרת בשם טוב בת שבע ועשרים שנה בת כ' ככת ד' לחט" לא טעמה טעם חט' ובעלת מעשים טובים ביישן רחמן בעלת גי"ה מזרע אברהם ברך אשרי לה וליולדתה מדרכת בדרך הישרה ואקדם בניהי לבי מדרשא ולבי כנשתא ובעלה נתן בעבורה אך צל לצדקה וכו'. נפטרת יום ג' ט"ז תמוז תקי"ט לפ"ק. (307)

דף 50 (ע"ב).

יא"נ הצדיק וההסיד איש תם וישר ועניו מופלא ומופלג בתורה ובחסידות מורינו הרב ר' שמואל א זצ"ל בן כה' אברהם זצ"ל שהלך לעולמו והי' תורתו אמונתו ערב ובוקר וצהרים ומשנתו הי' קב ונקי ולן בעומקו של הלכה קולע אל השערה ולא יחטא וקרי ותני ומתני ועוסק בצדקה ובגמילות חסדים בכל יכולתו

והי' מן המהדרי' במצות ה' ומליאה מצות כרימון והי' משכים ומעריב לבה"כ להתפלל באימה וביראה ובכוונה גדולה ואשתו נתנה בעבורו כמנין א"ך לצדקה תורתו וצדקתו אשר עשה עם ה' ועם ישראל יעמוד לנשמתו הטהורה שתה' צרורה וכו' וינוח בשלום על משכבו אמן סלה. נפטר ונקבר יום א' ד' ניסן תקי"ט לפ"ק נקרא בפי כל מהור"ר זנוויל אַ[47a]. (308)

יא"נ בילה בת כמר חיים ז"ל אשת מרדכי זעלפעלד ז"ל וכו'. נפטרת ונקברת ביום ויו עש"ק י"ג סיון תקי"ט לפ"ק בק"ק אוביבך. (309)

יא"נ ניטלה אשת הר"ר שלמה שפיגל כ"ץ מאוביבך וכו' ובנה כ' ליב נתן וכו'. נפטרה ונקברת יום ג' י"ב סיון תק"ז לפ"ק . . . ניטלה שפיגל. (310)

דף 51 (ע"א).

יא"נ רבקה בת אייזיק בכפר אלטשטאט אשת ליב קראבפעלד ז"ל וכו' נפטרת ונקברת ביום ג' י"ב טבת תק"ך לפ"ק בק"ק אוביבך. (311)

יא"נ האלוף כ' גרשון בר יצחק ז"ל וכו'. נפטר ביום ג' ח' ניסן ונקבר למחרתו ביום ד' ניסן תק"ד לפ"ק ונקרא בפי כל גרשון וויזבאדין. (312)

יא"נ החבר ר' יהודא בן החבר ר' צבי הירש ז"ל וכו' עבור שהשכים והערב לבית הכנסת מיום שהי' ש"ץ פה ק"ק אוביבך ועבד עבודתו עבודת הקורש באימה וביראה ובכוונה גדולה ועוסק בצדקה ובגמילות חסדים בכל יכולתו והי' חד מן

דף 51 (ע"ב).

המהדרין במצות ה' ומליאה מצות כרימון נפטר בשם טוב וכו'. והלך לעולמו ביום ב' בלילה ולמחרתו ביום ג' נטמן ונקבר פה ק"ק אוביבך ו' אייר תק"ך לפ"ק והשם ישבוק חיים לכל חי ונקרא בפי כל ר' יודא הזן. (313)

יא"נ האלוף והתורני מופלג בתורה מהור"ר נטע העניגא וכו'. נפטר ונקבר יום ד' כ"ד מנחם תק"ך לפ"ק. (314)

יא"נ האלוף והתורני הר"ר יצחק נקרא שמו ר' איצק ליכטשטאטש וכו'. נפטר ונקבר יום . . . (315)

יא"נ האלוף כ' אליהו הנקרא שמו אלי' גייגר וכו'. נפטר ונקבר . . . (316)

יא"נ מרת אסתר בת נומפריך טריר וכו' גם נתנה בעלה כ' יעקב פולדא וכו'. נפטרת ביום א' כ"ז אדר ונקברת ביום ב' תקכ"ב לפ"ק אוביבך. (317)

דף 52 (ע"א).

יא"נ הבתולה בילה בת כמר משה באם וכו'. נפטרת ונקברת ביום א' י"ב אלול דהאי שתא תק"כ לפ"ק. (318)

יא"נ הבתולה מרת מרים בת כמר משה באם וכו'. נפטרת ונקברת יום ד' ט"ו אלול תק"כ לפ"ק. (319)

יא"נ פראטלה אשת ר' משה בומולא וכו'. (320)

יא"נ מרת הענדל אשע בענדט קאסיל וכו'. (321)

---

[47a]) עיי' הערה 52.

דף 52 (ע"ב).

יא"נ האלוף והתורני ר' מאיר בן מהור"ר שמעון מרעקינשבורינ וכו'. נקבר יום ג' אדר ראשון ונסטר יום ב' תקכ"א הלך לעו"ה. (322)

יא"נ האלוף כ' יעקב קאפל בר יעקב מפ"ם הנקרא שמו קאפיל קאך וכו'. (323)

יזכור אלקים את נשמת אברהם שרה רבקה רחל ולאה עם נשמת האשה חשובה מרת עלה אשת קאפיל קאך וכו'. (324)

יא"נ חוה אשת כ' שמעון א"ב ז"ל וכו', ופרנסה את בנותי' יתומים ביניע כפה ושאר מדות טובות לא הניחה וכו'. נפטרת במש"ק ונקברת ביום א' כ"ה חשון תקכ"ב לפ"ק הנקראת בפי כל . . . (325)

דף 53 (ע"א).

יא"נ האשה הצנועה והחסידה מרת לאה האל אשת מוה"ר נומפל בער מק"ק פ"ם דמין וכו' אהובה ונחמדת למעלה ולמטה וזכה בנשים במה זכים וכו'. נפטרת ונקברת יום א' ו' כסליו תק"י לפ"ק בפ"ם. (326)

יא"נ נשמת הבחור חשוב היקר והנעלה כ"ה מענדלין בן הר"ר יעקב בער וכו' בעבור שקרי מתני ותני עם תלמידים וגיהג כל ימיו בדיקדוקי מצות ופרישות ובגמילות חסד והשכים והערב לבית הכנסת והתקין תפילתו בכוונה ולבב שלם וסבל קודם מיתתו יסורים קשים וקבלם באהבה ונפטר בשם טוב ויצא לאור עולם וכו'. נפטר בליל ב' (ונקבר) למחרתו יום ג' ד"י אלול תקי"ז לפ"ק אוביבך (327)

יא"נ חוה אשת לעסימן כ"ץ מהעשינם (?) וכו'. נפטר ונקבר יום ויו עש"ק ד"י אייר תקכ"ב לפ"ק. (328)

דף 53 (ע"ב).

יזכור אלקים נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה עם נשמת אי"ז ליב זינגר מפה וכו'. נפטר ונקבר יום ב' י"ז אדר שני תקכ"ו (?) לפ"ק. (329)

יזכור אלקים נשמת האשה חשובה מרת אסתר אשת יאקב העטרם א"ב ז"ל וכו', ומגדל יתומים ושאר מדות טובות לא הניח וכו'. (330)

יא"נ הצדיק והחסיד התורני מהור"ד נומפל בער מק"ק פפ"ד אשר כל ימיו הי' עוסק בנ"ח ובצדקה ירתירה והי' מחזיק בתחלת ימיו יושבי ב"ה מקהילתינו וביתו פתוח לרווחה והי' עניים תמיד בני ביתו ויראת אלקים הי' תמיד בלבבו והי' עובד הי' עובד באהבה ועובד מיראה והי' דיין מצויין בק"ק פ"פ ובסוף ימיו הי' מבלה ימיו מתוך דוחק גדול ועוסק תמיד באורייתא בלחש צר וסובל באהבה ובחבה ומפורסם בדורו הי' ובנו כי"ה יעקב נתן בעבורו א"כ לצדקה וכו'. נפטר ונקבר יום ב' זין תמוז תקכ"ב לפ"ק הנקרא בפי כל מהו' נומפעל בער דיין מק"ק פפ"ד[48] (331)

---

[48]) לא נזכר בספרו של ר"מ הורוויץ רבני פפד"מ אבל כנראה הוא הי' התנו של השתדלן המפורסם ר' יעקב כ"ץ בעהרענם מהנ"כ. עי"י לעיל סי' 326 הוברת אשתו, ועיין דיעץ שטאמבוך דער פ"פטער יודען דף 26.

יא"נ הצדיק והחסיד התורני המפורסם מהור"ר יוסף בן החבר ר' שלמה צבי סנ"ל מפיורדא אשר כל ימיו הי' עוסק בנ"ח והי' עוסק בתורה יום ולילה ויראת אלקים הי' תמיד והי' עובד ה' עובד מאהבה ועובד מיראה והי' אב"ד בק"ק ווירט־היים והי' מבלה ימיו מתוך דוחק גדול ועוסק תמיד באורייתא בלהט צר וסובל באהבה ובחבה ומפורסם הי' בעולם ואשתו נתני בעבורו כמנין א"ך לצדקה וכו הנקרא בפי כל מהור"ר יוסביל פיורדא מק"ק אופינבאך. (332)

דף 54 (ע"א)

יא"נ מרת רבקה אשת משה באם וכו'. נפטר' ונקבר' יום ד' ו' טבת תקכ"ג לפ"ק. (333)

יא"נ מ' פרומט אשת זעליג אמשטרדם וכו'. (334)

יא"נ מרת רחל אשת ר' הירש לייפניק וכו'. נפטר' ונקבר' יום ד' כ"ח שבט תקכ"ד לפ"ק. (335)

דף 54 (ע"א).

יא"נ מרת הינדכי אשת מהו"ר משה וירמש וכו' ון בעלה על ערס דוי וכו'. נפטרת ונקברת יום ד' ט' טבת תקכ"ה. (336)

יא"נ התורני מוהר"ר יעקב משה וירמש בן הר"ר וואלף שמעון אופנהיים מווירמש וכו' בעבור שהלך כל ימיו בדרך ישרה ועוסק בגמילות חסד ובתורה, והעמיד תלמידים הרבה, ומה מאוד. היה נוח לבריות, והאיש משה עניו מאד, וימים ושנים רבים היה מדוכא ביסורים קשים ומרים וקבל אותם באהבה ויראתו היה קודמת לחכמתו, ובכל יסורין היו בתורת ה' כל עסקתו, גם נתן בנו וכו'. נפטר ליל ג' ונקבר ביום ג' זקן ושבע ימים כ"ח שבט תקכ"ה לפ"ק. (337)

דף 55 (ע"א)

יא"נ התורני הר"ר אנשיל בר שמעון וואלף הב (?) אופנהיים וכו' עבד שדרכיו דרכי נועם ועוסק בנ"ח וקבע עתים לתורה, עוסק במו"מ באמונה גם נתן בנו הקטן בעבורו א"ך לצדקה וכו'. נפטר ביום ויו עש"ק ונקבר בו ביום זקן ושבע ימים ה' אדר תקכ"ה לפ"ק. (338)

יא"נ מרת בינלה[49] אשת גבריאל כהן וכו'. נפטרת ביום א' ב"ד אדר תקכ"ה לפ"ק. (339)

יא"נ כ' קוסיל ליש' וכו'. נפטר ונקבר יום א' ד' תמוז תקכ"ה לפ"ק. (340)

יא"נ כמר זעקל בן מוהר"ר אלי' מלינבורינ וכו'. נפטר . . . (341)

יא"נ מ' יחלה אשת הירש זעלפעלד וכו'. והלכה לעולם הבא ביום ב' ר"ח אדר תקכ"ג לפ"ק. (342)

דף 55 (ע"ב).

יא"נ הבח' אהרן בן המנוח כ' משה מנחם ז"ל וכו'. נפטר י"ב ניסן תקכ"ד לפ"ק. (343)

יא"נ האלוף כ' זעקיל בן מהור"ר אלי' זצ"ל מאושיבורינ וכו' נפטר ונקבר יום ה' י"ד סיון תקכ"ר לפ"ק. (344)

---

[49] אפשר שצ"ל: בינלא ר"ל פינלא.

יא"נ האיש הישר ועוסק בנ"ח כל ימיו יוסף גיש[50] וכו'. נפטר בליל נ' ונקבר למחר ער"ה תקכ"ז לפ"ק. (345)

יא"נ מ' הענדלי אשת יוסף נ"ש ז"ל וכו' . . ד' כ"ז טבת נפטרת ונקברת תק"כ לפ"ק. (346)

דף 56 (ע"א).

יא"נ התורני הר"ר מאיר אופנהיים וכו' בעבור שדרכיו דרכי נועם ועוסק בנ"ח וקובע עתים לתורה ועוסק במו"מ באמונה גם נתן אשתו בילא בעבורו א"ך לצדקה וכו', נפטר ליל שבת קודש ונקבר ביום א' כ"ג אייר תקכ"ז לפ"ק. (347)

יא"נ מ' צפור אשת ה' ליב חזן ז"ל וכו' ובתה מ' יענדלי נתן וכו', נפטרת יום א' דסוכת ונקברת יום ב' דסוכת תקכ"ז לפ"ק. (348)

יא"נ מ' קרינלא אשת ליב קאך מאוביך וכו' עם נשמת שרה רבקה רחל ולאה הנקרא בפי כל קרינליכה קאך. נפטרת ונקברת יום ב' י"ט אייר תק"כ (?) לפ"ק. (349)

דף 56 (ע"ב).

יא"נ כ"ה ייזיל ש"ש[51] (יוזיל ?) וכו' ועוסק בתורה ובגמילות חסדים משכים ומעריב לבהכ"נ והולך כל ימיו בתמימות והמתפלל לפני תיבה כמה שנים והיה מוטל על ערש דוי כמה שנים ומדבר על לבו ודויים רבים ונדולים וכו', נפטר בליל ה' ונקבר ביום ויו כ"ז אלול תקכ"ה לפ"ק. (350)

יזכור אלקים את נשמת כ' יוקב בכהר"ר יהיאל מיכל סג"ל וכו', נפט' ביום ו' עש"ק ד' אייר ונקבר ביום א' ויו אייר תקי"ח לפ"ק הנקרא בפי כל אדם יוקב טרוקער. (351)

יא"נ מ' שרלה אשת כמר יוקב טרוקר מפה וכו' וט'חה את עצמה כל ימי' לקבל צדקה לפני עניים אחרים וכו' ובעבור שבנה נתן וכו', ונקבר מתנת יד של פסח תקכ"ך לפ"ק (תקכ"ח ?) הנקרא בפי כל שרלה א' יוקב טרוקר ז"ל. (352)

דף 57 (ע"א).

יא"נ מ' ריזכה ברת ה"ה כהר"ר קאפיל העכט כ"ץ מפ"פ דמיין אשת הדיין המנוח כמהר"ר זנוויל אויך זצ"ל וכו' והיתה עזר וסעד וסיוע לבעלה כדי ללמוד תורה והדריך בני' בדרך הישר גם נתן בנה הבח' כ' וואלף בעבורה וכו', נפטרת ביום ש"ק כ"ח תמוז ונקברת למחרתו ביום א' ער"ה אב תקכ"ו לפ"ק נקראת בפי כל ריזכה אשת מהור"ר זנוויל א ז"ל[52] (353)

יא"נ כ' נפתלי הירץ בר אברהם זכו' ונתן בנו כ' דוד וכו' הנקרא בפי כל חי הירץ אושיבוריג. (354)

יא"נ התורני כהר"ר לעזלי כהן ממשפחת וויהצבורג וכו' אשר נפטר בן ל"ב

---

[50] אפשר שצ"ל נ"ש (ניקאלשבורג).

[51] ר"ל שווארצשילד.

[52] את שם הדיין ר' זנוויל א או אויך לא מצאתי בס' רבני ספד"מ של הרב המנוח ר"מ הורוויץ וגם לא בספרו אבני זכרון, כנראה שתקע אהלו באוסנבאך ושם נפטר, עיין הזכרת נשמתו למעלה סי' 308.

שנים בק"ק היכבורג ונקבר פה ק"ק אלרשי סמוך לבריספעלט (גריספעלד?) וכל ימיו היה מתעסק בצדקה ובנ"ח ודרכו דרכי נועם ושם טוב אשר הניח אחריו נתן עבורו בנו כהר"ר ליב כהן וכו'. נפטר ביום ב' תמוז תקכ"ה. (המשך ב"א) (355)

# נ ט ל א

מאת

## הרב יעקב גארדאן (בארנעמוטה ענגלנד)

בהצופה לחכמת ישראל ש"ז (חוברת ג' ד' צד 304) ראיתי להר"ר מנשה גראסבערג נ"י שתמה שם על מה שראה או מצא תשובת רב שרירא גאון שהשיב לאנשי אלקיראן שהיה כלי בבית המקדש נטלה שכו ובו נוטלין לידים מימי ביור ונקרא שמו נטלא על שם אומנתו ותמה הכותב שם ע"ז הא רש"י כתב בחולין (דף ק"ו.) דנטלא הוא כלי זכוכית וכלי זכוכית אינן כלי שרת דהא אין עושין כלי שרת אלא מתכת וכלי זכוכית פסול לכלי שרת וכתב ששאל זאת מהרב הדיין ר' שמואל יצחק הילמאן בלונדון והשיב לו דע"כ טעות הוא ברש"י חולין הנ"ל וצריך למחוק תיבת זכוכית ברש"י שם ע"ש.

ובמח"ת שלא בעיון כתב למחוק תיבות ברש"י ז"ל דמאן לימא לן שתשובתו להאלקיראן מתרצתא היא: וכלי ספק שיבוש יש שם ואם כי לא ראיתי תשובה זו מ"מ ברור הוא שכונת רב שרירא גאון ז"ל לא היה על "בית המקדש" אלא על הבמות דנוב וגבעון או שארי במות יהוד דבהם ליכא דינא דכלי שרת ואפילו זכוכית ועין כשר שם כדאיתא מפורש בזבחים (דף קי"ג). ושם (דף קי"ט) עיי"ש ולק"מ על רש"י ז"ל בחולין ודבריו שרירין וקי"מים בלי שום שיבוש כלל וכלל, ואפשר עוד בהתשובה של רב שרירא היה ר"ת "בהמ"צ" וכוונתו על במות ציבור וכדומה והמעתיק עשה מזה ביתהמ"ק וז"פ.

והנה הרב רש"י הילמאן בהצופה שם יצא לתקוף שם מדוע כתב רש"י ז"ל בחולין שם על הא דרב יעקב מנהר פקוד שהתקין נטלא שם דמניין לרש"י שם שהיתה כלי זכוכית? ותירץ דנטלה זו היתה מוצנעת רק לשער ולמדוד כלים של איש ואיש לידע אם מהויק רביעית והיתה עומדת ריקה כל הימים ואם היתה ממתכת או חרס היה עלול להעלות חלודה ולבלוע ולפלוט ונמצא המדה חסרה וע"כ היתה של זכוכית דאינו בולע ופולט ונמצא המיד בלי הוספות וגרעון עכת"ד ע"ש.

אנכי נוראות נפלאתי עליו דא"כ איך יפרנס שם הא דרב אשי שם שהתקין בהוצל כוזא בת רביעית והא כוזא של חרס היא כמו"ש ברש"י שם ואם איתא דהטעם הוא כדי למדוד בו הכלים א"כ נמצאת המדה חסרה דהא כלי חרס בולע ופולט ומוכה דהשערתו בטילה ומבוטלת.

ברם לענ"ד דרש"י ז"ל ידע היטב דנטלא הוא זכוכית ואם נעלם דבר זה מהה"ג המשיב לא נעלם זה מרש"י ז"ל כי ש"ס מפורשת היא בנדרים (דף נ"א.) דנטלא הוא "כוס זכוכית" וע"ש בבר קפרא שאמר לרבי תיתי דביתכי תירמי לי נטלא וברש"י תמריק לי כוס יין ע"ש הכי מפורש דנטלא היא זכוכית כמובן דאין דרך לשתות מכוס של מתכת דסתם כוס ששותין בו יין הוא זכוכית בכל הש"ס.

# ספר מזכיר נשמות

מאת

## יעקב קאסל דושינסקיא (לוגדון)

(המשך מדף 96, שנת תרס"ד)

יא"נ היקר והנעלה והתורני המופלג כהרר קלונימום קלמן בן מהורר יודא לאנצבורג וכו' בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישרה למד וקיים את התורה מעוני קרי ותני ומתני והעמיד תלמידים הגונים וישרים, ובקביעות שיעור דש"ם לא פסק מהחברא מדי יום ביומא, רוח הבריות ורוח המקום נוחה הימנו, יסורי עוני קיבל באהבה אהבת המקום, גם מכירו ומיודעיו נתנו סך מה לצדקה לכבודו ולכבוד נשמתו וכו', נפטר בשם טוב מש"ק ונקבר למחרתו ביו' א' אך שבט תקי"ט לפ"ק ונקרא בפי כל ר' קלמן לאנצבורג ז"ל. (357)

יא"נ היקר והנעלה והתורני המופל' ומופלג בתורה כהר"ר גרשון בן החבר ר' גרשון מקרינשטאט וכו' בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישרה למד וקיים את התורה מעוני והעמיד תלמידים הרבה וירא אלקים הי' תמיד גם נתנה אשתו וכו', נפטר בשם טוב ביו' ב' ונקבר במחרתו ביום ג' טית אייר תקכ"ט לפ"ק. ונקרא בפי כל אדם ר' גרשון קרינשטאט סנ"ל. (358)

דף 58 (ע"א).

יא"נ התורני כהרר משה בן כ' נפתלי הירץ ז"ל וכו' בעבור שהלך כל ימיו בדרך ישרה והיה עוסק כל ימיו בעבודת הקודש מלאכת ס"תם באמונה, והשכים והעריב לב' הכ' להתפלל עם הציבור בכוונה. ועד בא השמש היו ידיו אמונה וגם בלילה לא נתן שינה לעיניו, ולעפעסיו תנומה. וקבע עתים לתורה מתוך חדחק וזן ומפרנס אשתו ובניו, ועשה צדקו' וג"ח כפי יכלתו בכל עת ובכל עונה: וגם הפרישו בניו וכו', נפטר בשם טוב ונקבר ביום עש"ק ח' אדר שני לפרט ו'ה'איש מ"ש"ה ע"י ו' מ'א'ו'ד לפ"ק ונקרא בפי כל ר' משה סופר מאוביבך. (359)

דף 58 (ע"ב).

יא"נ מרת רבקה אשת כהרר חיים קאסל סנ"ל, בעבור שפתחה פתוח לרווחה לחמה פרסה לערבים ומשקוי' השקיתה לצמאים, וגומלת חסד עם עניים ודלים, וגם עשתה צדקה בכל עת ובפרט החזיקה ידי לומדי תורה כל ימי' וגם בעלה נתנה בעבורה, אך לצדקה וכו', נפטרת בשם טוב ונקברת בשם טוב יו" ב' ערב פסח תיו קוף למד לפ"ק. ונקראת בפי כל רבקה אשת כהרר חיים קאסיל סנ"ל. (360)

דף 59 (ע"א).

יא"נ את שתי נשמת הבתולת שמתה תוך שלשי' אחד הגדולה הבתולה הכלה שינלה והקטנה ריזלה בנות של האלוף והתורני כ"ה משה עפשטיין סניל יצ"ו וכו' אשר כל ימיהם היתה צנועות וחסידות גדולות והלכם בדרך ישרה ובעלי צדקות ומטיב לכל וכ', הגדולה שינלה נפטרת ונקברת ביום א' כ"ה תמוז תקכ"ח, והשניה ריזלה נפטרת ונקברת יו' ח"י מנחם תקכ"ח פה אויפי באך. (361)

יא"נ מ' נאלדה, אשת הקצין מהרם נוגנהיים וכו' ובנה יוסף נתן וכו' הנקר' בפי כל גלדה נוגנהיים. (362)

יא"נ הבחור חשוב היקר כהרר נבריאל בן כ' יוסא בוקסבוים, בעבור שהי' בו כמה מעלות ומדות טובת והולך בדרכי ישרים והי' עוסק בתורה וסיוע ועזר נדול הי' לאבי' ואמו, שזן ופרנס אותם משלו וקיים בכל מילי במצות כבוד אב ואם, שהוקש כבודם לכבוד המקום וכו', נפטר ונקבר ביו' . . . (363)

יא"נ האלוף כ' ליב יהודא בר מאיר וכו', תוקע היה כמה שנים ובנו הרי"ר אברהם נתן וכו'. ונקרא בפי כל ליב העטרום ז"ל. נפטר ונקבר י"ז אב תקכ"ט לפ"ק. (364)

דף 59 (ע"ב).

יא"נ מרת שׂל אישת כ' זעלינמן ז"ל וכו', נדלת יתומים קטנים וגם כלתה נתנה וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב יו' ב' ה' אייר תק"ל לפ"ק דהנקראת בפי כל יוטלה אשת כ' לאנני זעלינמן ז"ל מק"ק אוביבך. (365)

יזכור אלקים את נשמת התורני כמר יהיאל מיכל בן ה' משה שוועלים דל וכו', נפטר בשם טוב ביום א' בהשכמה כ"א אייר ונקבר ביום ההוא בשנת ת"ק"ל"א לפ"ק. ונקרא בפי כל אדם מיכל שוועלים[53] מפ"פד (366)

דף 60 (ע"א).

יא"נ הבח' כהרר הירש בן כמהורר זלמן פוזנא וכו', שהיה כל ימיו עוסק בתורה ימים ולילות, והשכים והעריב לבית הכנסת, היה כל ימיו מעונה ביסורים ומת בקיבוב בן ח"י שנים, ונסמך על קברו בשם החבר, נם נתן אביו וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב ביו' א' כ"א מנחם בהספד נדול תק"ל לפ"ק. ונקרא בפי כל החבר הירץ במהו' זלמן פוזנא. 367

יא"נ הצדיק וההסיד איש תם וישר ועניו מופלא ומופלג בתורה ובחסידות מורינו הרב ר' אהרן ב' החב' אברהם יוסף מרדכי זצ"ל סנ"ל, שהלך לעולמו והי' תורתו אומנתי ועוסק בצדקה ובנמילות הסדים בכל יכולתו והי' הד מן המהדרין במצות, והי' משכים ומעריב להתפלל באימה וביראה ובכוונה נדולה, והי' כל ימיו מעונה ביסורי' ומלאה מצות כרימון וצדקתו אשר עשה עם ה' ועם ישראל יעמוד לנשמתו הטהורה וכו'. ונקרא בפי כל מהורר אהרן נעסינגין בן הה"ר יוסף אברהם מרדכי. (368)

דף 60 (ע"ב).

יא"נ הצדיק ועניו ההסיד, איש תם וישר ובחסידות דהחבר ר' שמרי' בן כה' משה פרעסלוי, שהלך לעולמו והיה תורתו אמונתו וכו'. ונקרא בפי כל ר' שמרי' בן החבור ר' משה סרעסלוי. נפטר ונקבר ביום ה' כ"ח מנחם תקלי"א לפ"ק. (369)

יא"נ מ' הענדלי אישת כ"ה הירץ מס מפה אפונבך וכו', הנקראת בפי כל הענדלי הענא מפה הנ"ל. נפטרת ונקברת יו' נ' ט' אייר תקל"ב לפ"ק. (370)

---

[53]) צ"ל שוועלם עיי' הורוויץ אבני זכרון דף 786.

יא"נ הצדיק ועניו איש תם וישר כ"ה איצק בן כ"ה בערמן קאבלענץ, שהלך לעולמו והיתה כל ימיו מטופל ביסורים ועוסק יום וליל בתורה ובמצות ומתפלל השכם והעריב בבה"כ להתפלל עם הציבור (!) יעמוד לנשמתו הטהורה ונתנו אמו בעבורו וכו'. ונקרא בפי כל הנער החבור ר' איצק בן כ"ה בערמן קאבלענץ. נפטר ונקבר ביום שמחת תורה (שנת תקל"א לפ"ק ?) (371)

דף 61 (ע"א).

יא"נ ה"ה פרנס ומנהיג והשתדלן התורני כה"ר הירץ בן ה"ה כה"ר יוסף כ"ץ ז"ל, בשכר שהי' ביתו פתוח לרווחה לקרובת ולרחוקות ובפרט ללומדי תורה וכל גאוני ארץ, אשר המה בימיו אב"ד בפ"פ מכניסם לביתו ומכבד אותם בכבוד גדול ומרבה הוצאת לכבוד התורה וללומדי, גם הוא הי' מן ההוקם (!) את החברא קדישא דש"ם פה והי' ביתו מוכן לילמוד הלמוד ברצון טוב ובנפש הפיצה והוא הי' לומד ש'עור תמידם וכסדרם ש"ס דגמ"א ומשניות בקביעות, גם עסק בצורכי הציבור באמונה והי' עמד בפרץ וגדר גדירת' וגם מינע ביניע גדולה למחיתו לפרנס את עצמו מיניע כפו ואשתו הצנועה מרת טייבי ת' נתן וכו'. נפטרה אוייבאך ונקבר בו ביום יום ג' י"ב אדר שני תקל"ב. הנקרא בפי כל פרנס ומנהיג התורני ר' הירץ כהן ז"ל (372)

דף 61 (ע"ב).

יא"נ הצדיק איש תם וישר, עוסק במלאכת שמי' באמונה כל ימיו עד בא שמשו ונסתפק במועט והיתה תורתו אומנתו ויושב אוהל של תורה ומגדל תלמידים הרבה והשכי' והעריב למקדש מעט והדריך תלמידיו בדרך ישר לפני ה' ואדם זכות זה ושאר צדקתו יעמדו לנשמתו חקדושה והטהורה ובנו נתן בעבורו וכו' ונקרא בפי כל הרר מאיר בערגל הלך לעולמו יו' א' דשבועות ונקבר באותו יו' תקכ"ה לפ"ק. (373)

יא"נ הצדיקים (!) אשה השובה מרת ברענדלי אשת כהרר מאיר בערגל ז"ל, שהלכה כל ימיה בדרך ישר ומגדלת בניה והיתה תאמין זרעותיה, וידה שלחה בכישור וכפיה תמכו פלך וסיועת לבעלה היתה. זכות זה יעמוד לנשמתה הטהורה וכו'. ובנה נתן וכו'. הלכה לעולמה ביו' ג' ונקברת ביום ד' ר"ח כסליו תק"כ לפ"ק ונקרא בפי כל ברענדלי אשת כהרר מאיר בערגל ז"ל. (374)

יא"נ הצדיק מהו' נפע וייסברג סנ"ל ז"ל. שהעמיד תלמידים הרבה ונידל לתלמוד תורה את בניו ונתנו וכו'. נפטר איר ליום ב' ט"ז אלול תקל"ב לפ"ק. (375)

דף 62 (ע"א).

יא"נ פרנס ומנהיג כהרר חיים בן כה"ר יוסף סנ"ל זצ"ל וכו', בעבור שנשא ונתן באמונה. ולו היה שם בגדולים ונדיבים, מלחמו נתן לרעבים, עסק בצדקה ובגמילות חסדים, והיה מן ההדרין במצות. מוכתר בכל מעלות ומדות. ובניו נתנו וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב יום ה' כ"ח אדר שני תקל"ב לפ"ק ונקר' בפ"כ ר' חיים קסיל. (376)

דף 62 (ע"ב).

יא"נ מ' צערלה אשת יוסף בערנה וכו'. נפטר' בליל מש"ק ונקבר' למחר ביום א' כ"א טבת שנת תקל"ב לפ"ק. ונקראת בפי כל צערלה בערנה. (377)

יא"נ מרת צערלי אשת מהוריר ליב מאיי (מייא) זצ"ל וכו'. נפטרת ביום ד' ב' דר"ח חשון תקמ"ו לפ"ק. (378)

יא"נ מ' סאנלכי אשת מוהר"ר ר' ליב הל (הש ?) וכו' בעבור שהיתה כל ימיה מסתפק במועט וגומלת חסדים עם עניים יותר מכדי ערכה ויצאלכה (ויכולתה ?) וכו' הלכה לעולמה ביום ויו עש"ק כ"ף אלול ונקברת ביום א' כ"ב אלול תקנ"ה (תקכ"ה) לפ"ק . . . ונקראת בפי כל פאנלכי . . . (379)

דף 63 (ע"א).

יא"נ האשה החסידה מרת עדיל בת הרב החסיד כמהו' יצחק אייזיק זצוקל"ה וכו' בעבור שהיתה צנועה וכישרה מאוד וטובה לשמים ולבריות אוהבת צדקות ודוברת משרים מואסת ברע ובוחרת בטוב וגומלת חסדים מאוד מאוד בכל נופה וכחה ומאודה יותר מדי ערכה ויכולתה ואוהבת תורה ולומדי' עד מאוד ומחזקתם ומסייעתם בלימודם בכל אפשרה כפה לעני וידה לאביון שלחה מלבד כל שארי המעלות והמדות טובות שהיו בה קצרה היריעה מהכיל וכו'. הלכה לעולמה ביום ב' ונקברת ביום ג' י"ב כסליו תקל"ג לפ"ק ונקראת בפי כל עדיל אושטרוזו אשת כ"ה איצק עשטרוזו י"ץ. (אשטרוזו או אשטרויט ?) (380)

יא"נ האשה החסידה מ' רעכלי אשת כ"ה איצק כהן וכו' בעבור שהיתה כל ימיה מסתפק במועט וגומלת חסדים עם עניים יותר מכדי ערכה ויכולתה וכו'. הלכה לעולמה בליל נ' ונקברת ביום ד' כ"ה אדר תקל"ג לפ"ק ונקראת בפי כל רעכלי אשת כ"ה איצק כהן. (381)

דף 63 (ע"ב).

יא"נ כ' הירץ וועצלר וכו' גם הי' מן המתחילים ומתאמצים לקיים הד"ט של החברא דעין חיים להלק בימי החורף, לעניי עירנו להחזיק בי' בנופו ובמאודו בזריזות עד יום מותו וכו'. נפטר ונקבר יום ויו עש"ק זין אייר תקס"ג. לפ"ק נקרא בפי כל הירץ וועצלר ז"ל. (382)

דף 64 (ע"א).

יא"נ האישה השובה הצנועה והחסידה א"ה מרת עדיל אשת המנוח התורני כהר"ר משה סופר ז"ל שהיתה בת אחי בעלה ה"ה המנוח התורני כ"ה יעקב רוסא ז"ל וכו' עבור שהיתה אשה יראת ה' מנעוריה מקדמת ומחשכת לבי' כנישתא לעבוד ה' ביראתיה. וביראתיה עבודתיה. עבודת עבודה ועבודת משא לא מנאה מלפיה. להביא טרף לבניה ולבנותיה. ולהיות עטרת לבעלה בנבירתיה. ואף גם זאת באלמנותיה. לא השיבה אחור ידיה. רק בג"ח ובקור חולים עסקיה. גם הפרישו בניה ובנותיה א"ך צל לצדקה עבוריה להיות רוח לנשמתיה וכו'. נפטרת בשם טוב אור ליום ו' עש"ק ונקברת למחרתו יום ב' דסכה תקל"ג לפ"ק: ונקראת בפי כל עדיל סופר מאוביבך . . . (383)

דף 64 (ע"ב).

יא"נ יהודה בר אהרן כ"ץ וכו' ועסוק בח"ק דבקור חולים לשמה וכו'. נפטר בע"ס אחר חצות היום ונקבר בו ביום תקל"ה לפ"ק נקרא בפי כל ליב דיץ ז"ל. (384)

יא"נ הבתולה הצנועה והחסידה מרת יטה בת כ"ה קלמן פוזנה בעבור שהלכה כל ימיה בדרך הישר ועוסקת בכבוד אב ואם וכו'. נפטרת בשם טוב כשהיתה בת

טוב לאור יום ד' טוב שבט תקל"ה לפ"ק. (385)

יא"נ האשה השובה הוקינה מרת שרה הינדלה אשת כ' משה מנחם ז"ל וכו'. נפטרת בליל ב' ונקברת ביום ג' ז' אדר תק"ס לפ"ק ונקראת בפי כל הינדלה באסקוויץ (בכתב מאוחר נוסף) על פי דווג שני". (386)

דף 65 (ע"א).

יא"נ האיש כשר וישר משה בר אשר ז"ל וכו' נפטר לאור יום ג' ונקבר בו ביום כ"ח מנחם תק"ג לפ"ק (תקל"ג ?) הנקרא בפי כל אדם משה בם שמש ונאמן בק' אויביבך. (387)

יא"נ מ' מרים בת כ"ה מרדכי נייישטאט אשת כ"ה יצחק מענץ וכו'. נפטרה במוצאי שבת אחר חצות לילה ונקברה למהרתו יום א' י"ג אייר תקל"ד לפ"ק. (388)

דף 65 (ע"ב).

יא"נ מ' שרלה בת כ' שמעון אשת כ"ה יודא עבערשט וכו'. נפטרת בשם טוב אור ליום נימל כ"ד טבת תיו קוף למ"ד ה"א לפ"ק. (389)

יא"נ הבח' תם וישר ירא אלקים מנעוריו החבר ר' שמעון וואלף בן מוהר"ר ר' יקותיאל זלמן סוזנא וכו' בעבור שהיה מקטנותו עד סוף ימיו עוסק בתורה יומם ולילות ועובד עבודת ה' זו תפלה ערב ובוקר בכוונה שלימה ומת בן ה"י שנים פחות שני הדשים ונסמך מן הנ' אב"ד נ"י וקהל יצ"ו לקרוא לו בשם החבר ר' שמעון וואלף והי' כל ימיו סר מרע ונקי מחטא כבן שנה ומעונה ביסורים סמוך למיתתו וכו'. נפטר בשם טוב ונקבר בשם טוב ביום ד' יוד שבט בהספד גדול לפרט בשכבך תשמור עליך תיו קו"ף למ"ד וי"ו ונקרא בפי כל החבר ר' שמעון וואלף בן מהו' זלמן סוזנער. (390)

יא"נ אשה חשובה הצנועה והחסידה מ' יטלה אשת הר"ר ליב כהן אשר הדריך את בניה בדרך הישר וכשר וגומלה חסד לכל אדם וניתן פיזר לאביונים תמיד פתוח ליתן צדקה לדלים וביתה פתוח לרווחה ומכנסת אורחים והיתה אשה מכבדת וכל מעשיה המה מן הנשים צדקניות ונפטרת בשם טוב וכו'. ונקבר ביום א' י"ב מרחשוון תקלו"ו. (391)

דף 66 (ע"א).

יא"נ אשה חשובה והצנועה והחסידה מ' יערם א' פ"ו המנוח כ' יוסף מענץ לטובה בשכר הטובות שעשתה בצדקה ובגי"ח בין לחיים בין למתים ודוסקת על דלתות בהכ"נ שחרית וערבית והדריך את בניה בדרך הטוב והישר בעיני אלקי' ואדם ונפטרת בשם טוב וכו'. נפטרת ונקברת יום ג' חית כסליו תיו קוף זין לפ"ק. (392)

יא"נ איש טוב וישר ה"ה בנה היקר כ' משה בן המנוח ס"ו כ' יוסף מענץ והאיש משה עניו מאד וסירנס אבותיו עם היתומים במזון וכסות ונדוניות נתן לאחיות ומסובל ביסורים וקבלם באהבה ועובד ה' ביראה רוח הבריות ורוח המקום נוחה הימנו וכו'. נפטר בשם טוב ונקבר יום א' כ"ח א"ש תקל"ז"ן לפ"ק. (393)

יא"נ הנער ה"ה כ' איצק בן ר' יוסף דאנציג וכו'. נפטר ונקבר ג' י"א תשרי תקס"א לפ"ק. (394)

דף 66 (ע"ב).

יא"נ כ' יוקל בן כ' משה שנאפפער סנ"ל וכו', ויצאה נשמתו באחד וכו'.

נפטר בליל נ' ונקבר ביו' ד' י"ט תשרי תקל"ז לפ"ק. (395)

יא"נ כ"ה ליזר קלונא וכו'. נפטר יום א' ונקבר ביום ב' ח' אדר שני תקל"ז לפ"ק ונקרא בפי כל כ"ה ליזר קלונא מסה. (396)

יא"נ היקר והנעלה ה"ה כ' קלמן בן היקר כ' אייזיק בינגא ז"ל וכו'. נפטר בשם טוב ונקבר יום א' חית תמוז תיו קוף למד זין לפ"ק. (397)

דף 67 (ע"א)

יא"נ מ' הענדלה בת כ' קאפיל רוסא ז"ל אשת כ' ברוך מענץ וכו', נפטרת בשם טוב יום נ' ויו תשרי תקכ"ז לפ"ק ונכתב ביום א' י"ט סיון תקל"ח בנבאות בנה כ' איצק הנ"ל. (398)

יא"נ איש תם וישר החבר ר' שמואל ב' ההבר ר' מאיר, בעבור שהנה בתורתנו הקדושה יומם ולילות והלך בתמימות והצנע לכת עם אלהיו ונהג עצמו בחסידות ודרך ישר החביב בעיני אלקי' ואדם, ואשתו נדרה וכו'. נפטר בשם טוב יו' א' כ"ו סיון ונקבר יו' ב' כ"ז תקל"ח כ' תנצב"ה. נקרא בפי כל החבר ר' זנוול לנאנזם. (399)

יא"נ האשה החשובה והיקרה מרת עליכה בת כ' ליפמן שוסטר ז"ל, אשת הו"ה כ' אייזיק בן כ' קלמן בינגא וכו'. נפטרת בשם טוב טית כסליו תקלמד חית לפ"ק ונקברת למחרתו יוד כסליו. (400)

דף 67 (ע"ב)

יא"נ הבח' היקר והנעלה כמר פייבלמן בן המנוח כמר מיכל שוועלום וכ"ש שהו' מקטנותו מכבד אבותיו והיה משכים ומעריב לבה"כ וסבלו יסורים קשים ומקבל באהבה ובחיבה. ואמו מרת שידלה ת"י נדרה בעבורו וכו'. נפטר בשם טוב ד"י ניסן תקל"ח לפ"ק. (401)

יא"נ מ' צערלה בת כ"ה ליזר וויספה, אשת כ' הירש ק"מ, עבור שכל כבודה בת פנימה בתוך בית נהגה את עצמה בכשרות והתחזקה מאוד בעד בני הורנה להדריכם בדרך ישרה וללמוד את תורת ה' וכו'. נפטרת בשם טוב (נמחק כזה: ביו' ה' י"ט טבת תקל"ח) בליל ה' ונקבר' למחרת יו' ויו עש"ק ד' תקל"ט לפ"ק. (402)

דף 68 (ע"א).

יא"נ מ' גאלדה, בת המנוח ר' חיים קאסיל סנ"ל ז"ל, אשת נבאי צדקה הי"ה כ' אייזיק בן המנוח כ' קלמן בינגא ז"ל וכו', ועשתה צדקה הרבה ומכבדת התורה ולומדיה, והשכימה שחרית וערבית לבה"כ וכו'. נפטרת בשם טוב ונקברת בש"ט יום שני חית שבט תיו קוף למד טית לפ"ק. (403)

יא"נ התורני המופלג מהורר ישראל בן החבר ר' משה מבלומבורג, עבור שנהג כל ימיו (נמחק) והיה מדתו בתורת ה' תמימה . . . (404)

יא"נ התורני כ' נפתלי הירץ בן מו"ה ליזר טרום פ"ו ושתדלן בק"ק ס"ד דמיץ וכו', נפטר בשם טוב ונקבר ביום ד' כ"ז שבט תקל"ט לפ"ק. (405)

דף 68 (ע"ב).

יא"נ התורני המופלג מהורר ישראל בן החבר ר' משה מבלומבורג, עבור שעיקר התעסקו בתורת ה' תמימה והצנע לכת עם ה' ויגע כל ימיו בקושי לפרנס

אשתו ובניו והנהיג אותם בדרך ישרה גם הי' מוהל לבניו לקיים מצות בוראו כתיקונו וכו'. נפטר בשם טוב ונספד כראוי ונסמך סמוך לקברו פטירתו בליל ש"ק וקבורתו ביום א' ט"ו אייר תקל"ט לפ"ק. (406)

יא"נ מ' יאכט בת כ' יוסף מענין, אשת מהורר ישראל הנ"ל וכו', והתחזקה מאוד בעד בני הורגה להדריכם בדרך ישרה וללמוד את תורת ה' וכו', נפטרת בשם טוב ביו' ש"ק ונקברת ביום א' ב' סיון תקל"ט לפ"ק. (407)

יא"נ מ' יכעבד [54] אשת הר"ף כהן וכו', נפטר' בשם טוב יו' ג' ט"ו תמוז נקבר' ט"ו תמוז תקל"ט לפ"ק. (408)

יא"נ האשה החשובה, היקרה והישרה מרת חיילה מילדות [55] וכו', בעבור שהיתה כשירה וצנועה וכו' ומכבדת ואהבת התורה ולומדיה וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב ביו' שנכפל בו כי טוב יום גימל טית שבט תיו קוף למד טית לפ"ק. (409)

יא"נ הבח' תם ויישר יראַ אלקי' כ' אברהם בן המנוח כ' הירץ טרום וכו', שהי' מקטנותו (מקיים) עד סוף יומא בכבוד אבותיו ויתן כל מה שהי' לו הן במו"מ או בשליחות יתן הכל לאבותיו גם אמו מרת הנה נדרה וכו'. נפטר בשם טוב בעש"ק ד' אדר תקל"ט לפ"ק. (410)

דף 69 (ע"ב).

יא"נ הה"ה היקר כמר יצחק בן אברהם בינגא וכו', ומנדל בניו לרתלמוד תורה ואשתו מרת יאטה ת"י נדרה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב יוד תמוז תקמם לפ"ק, נקרא בפי כל איזיק בינגא. (411)

יא"נ התורני המופלג החב' ר' זעלינמן בן המנוח החבר ר' יעקיל הארבורג עבור שעיקר התעסקו בתורת ה' תמימה וכו'. נפטר ביום טוב כ"ג תמוז ונקבר במחרתו כ"ד בו תק"מ לפ"ק. (412)

יא"נ הה"ה היקר כ' ברוך בן כ' הירץ וכו'. נפטר ונקבר יום ה' י"ג תשרי תקמ"ח לפ"ק, ונקרא בפי כל ברוך פולין (פוליין?) (413)

דף 70 (ע"א).

יא"נ התורני הה"ה משה ש"ץ ונאמן פה בן מהור"ר אל"י האמלבורג זצ"ל בעבור שהיה עושה צדקה בכל עת, וביתו הי' פתוח לרווחה, והי' מן המהדרין במצות, קבע עתים לתורה, גדל על ברכו בני משפחתו ויתמי אחרי' לתורה ולעבודת ה' והוציא הוצאת מרובה בשכר לימודם, עבד כל ימיו עבודת הקודש באימה וביראה, עבודת שלימת גם סבל יסורים שנה ורביע וכו'. נפטר אור ליום ויו (ה) ונקבר למחרתו יום ויו עש"ק י"ט מרחשון תק"מ לפ"ק, נקרא בפי כל ר' משה ש"ץ. (414)

יא"נ האשה נידלה אשת הש"ץ התורני ר' משה האמלבורג פה, נפטרת ונקברת פה יו' ה' ד' אב תקמ"א לפ"ק ונקראת בפי כל נידל אשת ר' משה שץ. (415)

יא"נ איש תם החבר ר' אהרן אברהם בן מוהר"ר ברוך בענדיט וויזל אב"ד

---

[54] ר"ל יוכבד.

[55] צ"ל מילדת.

דק״ק פרעסלוי [56]) וכו׳, בעבור שהנה בתורתינו הקדושה והלך בדרך הישר, נשא ונתן באמונה זדרביו דרכי נועם ועסק בנ״ח ורודף צדקה ואשתו נדרה וכו׳, נפטר ע״י יסורים קשים וסבל ימים רבים חלאים רעים ונאמנים, נפטר בשם טוב בשבת קודש טוב אייר ונקבר למחרתו יו״ א׳ ח״י אייר תקמ״א לפ״ק תנצ״ה. נקרא בפי כל ר׳ אברהם וויזל. (415a)

דף 70 (ע״ב).

יא״נ האשה חשובה והצנועה מרת הנלה, אשת כהר״ר רפאל ק״ה, בעבור שפתחה פתוח לרוחה ונמלת חסד עם עניים ודלים, ועשתה צדקה בכל עת ובפרט החזיקה יד לומדי תורה כל ימיה וכו׳, נפטרת בשם טוב ונקברת בש׳ טוב ט׳ אב תקמ״א לפ״ק, ונקראת בפי כל הנלה אשת כהר״ר רפאל קעריכהאן. (416)

יא״נ הבח׳ תם וישר וירא אלקי׳ מרדכי גומפיל בן התורני כ״ה יעקב בער הי׳ כל ימיו מתעסק במצות ובמעשים טובים ובפרט כל הנהגת ככוד לאבותיו ויתן להם מה שביכולתו ותמיד עוסק באמונה שלימה וקיים כיבוד אב ואם ונתן הכל לאבותיו, אביו התורני ה״ה יעקב בער נדר וכו׳, נפטר בשם טוב יו״ א׳ בלילה בשעה ח׳ ונקבר למחרתו ביום ב׳ ו׳ אלול תקמ״א לפ״ק. (417)

דף 71 (ע״א).

יא״נ האשה חשובה הצנועה והסידה מרת רחל בת התורני כ״ה יעקב בער ועטרת בעלה אשת התורני המנוח כ״ה אברהם וויזל וכו׳ ובפרט כל הנהגת ככוד שבעולם לאבי׳ ולאמה, ולה (ולא היתה) הי׳ נהנה מן העולם הזה כשאר נשים צדקניות ואבי׳ התורני כהר״ר יעקב בער נדר וכו׳ נפטר בשם טוב יום ד׳ בלילה בשעה ח׳ ונקבר(ה) למחרתי ביום ה׳ ט״ז אלול תקמ״א לפ״ק. (418)

יא״נ כ׳ ניטלה בת המנוח מהור״ר זנויל זצ״ל אשת ה״ה כ״ה מענדלי ש״ש (שווארצשילד) עבור וכו׳ וטורח כל ימי׳ ביני׳ כפה להגדיל את בני׳ לתורה ואחי׳ כ׳ וואלף א נדרה בשבילה וכו׳, נפטר בשם טוב וכו׳ . . . . (419)

דף 71 (ע״ב).

יא״נ התורני המופלג כהר״ר ראובן בן הר״ר אברהם הלוי זצ״ל, ומעשה ראובן נקרא, קריאתו זה הילולו, הלך הגדול בספרו שחבר על מסכת ברכות חידושי הו״ת הלזו המה בכתובים לא שזפתן עדיין עין רואה ולא נפצו מעיינותי׳ ההוצה לרווח תלמי שדי השכל, כנחלת ראובן אשר הנחיל לעם ה׳ בביאורי׳ על הפטרות בשפה ברורה ובנעימות וצחות לשונו לשון חכמים וכל ימי׳ הי׳ נהנה מיגיע כפו וקבע עתים לתורה, תורת חסד על לשונו מתוך צער ודוחק דדחיקא לי׳ שעתא, וחלה את חלי׳ זה כמה חדשים, וסבל יסורים הממרקים נוף האדם, ויגוע ויאסף אל עמי׳ וישבק חיים לכל חי נפטר ביום ב׳ ונקבר למחרתו ביום ג׳ ה אדר תקמ״ב לפ״ק. (420)

---

[56]) הוא נקרא ג׳כ ר׳ ברוך בנדיט גומפריץ, עיי׳ בראנן נראָטץ יובלשריפט דף 237 ועיי׳ קויפמאן־פרייד־ענטאל : פאמיליע גומפריץ דף 222 והלאה. הוא הי׳ בעל המחבר ס׳ מקור ברוך עיין רשימת בן יעקב דף 366.

יא"נ ה"ה כ' הירץ זעלוועלד וכו' גם נתן אשתו וכו'. נפטר בשם טוב יום ג' א' דר"ח אלול לעת ערב ונקבר למחרתו ב' דר"ח הנ"ל תקמ"ב לפ"ק. (421)

דף 72 (ע"א).

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסידה אשת חיל מרת רעכלי אשת כ' ליב דיין בעבור וכו' אוהבת תורה ולומדי' עד מאוד ומחזקתם ומסייתם (!) בלימודם בכל יכולה, ובכל כוחה וכפה פרשה לעניי' ולאביונים שלחה את ידה ועוסקת כל ימיה בצרכי בה"כ כדבור' אשת לפדות והשכי' והעריב' לבה"כ והתפללי' בדמעות שליש מלבר שאר מעלות טובת ומדות טובות שהי' בה קצר' היריעה מהכיל' וסוף ימיה היתה מטופלת ביסורים גדולים ואע"פ כן לא הניחה דבר מצוה וזכות וכו' גם נתן בנה ובנותיה וכו'. נפטרת אור ליום ד' ונקברת למחרתו ביום ה' כ"א אדר תקמ"ב לפ"ק הנקרא' בפי כל רעכלי דיין. (422)

יא"נ האשה הישרה, מצות ה' שמרה ומכיסה נתנה לרעבים ומלחמה היה להאבים מיכלה בת אב"ד דקהילתינו מהור"ר אהרן שלאם. נפטרת ונקברת יום ויו עש"ק חי"ת אלול שם טוב ב י ש ר א ל לפ"ק וגם בעלה נתן וכו'. נקראת בפי כל מיכלה אשת כ"ה שמואל גלונא. (423)

דף 72 (ע"ב).

יא"נ האשה החשובה מ' ביזל בת המנוח כ' זלמן ז"ל ועטרת בעלה אשת התורני ר' פיים שוארין שילט וכו'. נפטרת ביום ב' ח"י טבת ונקברת למחרתו י"ט בו תקמ"ד לפ"ק. (424)

יא"נ האשה החשובה מרת הנלה בת התורני כ"ה קאפיל העכט כ"ץ מפ"פ אשת כמר בער לוי סנ"ל וכו'. נפטרת בשם טוב יום ג' כ"ה אדר תקמ"ד לפ"ק כ"ה אדר. (425)

יא"נ האשה ההשובה מרת לאה בת כ"ה איצק אופפענהיים מווינא אשת כ"ה יוסף מיץ מפה וכו' אוהבת תורה ולומדיה ומחזיקם ומסיעתם בלימודם וכו' גם בעלה נדר וכו'. נפטרת בשם טוב ביום ג' כ' תמוז ונקברת למחרתו ביום ד' כ"א בו תקמ"ה לפ"ק. (426)

דף 73 (ע"א).

יא"נ התורני היקר החבר ר' יאקב בן החבר ר' יוסף שווייצר וכו' גם אשתו מרת חייכה תי' נתנה וכו'. נפטר ונקבר ביום טית אלול שנת תקמ"א לפ"ק ונקרא בפי כל ר' יאקב שווייצר כ"ץ. (427)

יא"נ הבחור היקר ר' ליב בן ה"ה פ"מ כ' משה פיורדא מפה, בעבור שהי' בו מעלות טובות וכו'. נפטר ונקבר ביום א' דראש השנה תקמ"ו לפ"ק ונקרא בפי כל ר' ליב פיורדא. (428)

דף 73 (ע"ב).

יא"נ אב"ד דקהלתינו מהור"ר אהרן בן כ"ה הירץ שלאם ז"ל מפ"פ עם נשמת איש מקור נובע מי' חיי' שבהו אין לגמור ולסיי' גם יורשיו נתנה בעבורו אך לצדקה נפטר ונקבר פה יום ה' ער"ח אייר תקום לפ"ק ונקרא בפי כל הרב מהור"ר אהרן בכ"ה הירץ שלאם ז"ל מפ"פ צום רויטן שילה. (429)

יא"נ כ' ולמן בומבורג וכו'. נפטר יום שבת קודש ח"י אדר שני ונקבר למחרתו י"ט א"ש תקמ"ו לפ"ק. (430)

יא"נ היקר כ"ה יעקב בר אליעזר וכו' גם בתו מ' מאטה ת"י נתנה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב ח"י תמוז תקמ"ה לפ"ק נקרא בפי כל יעקב[57] העדרנים כ"ץ. (431)

יא"נ הבח' תם וישר ירא אלקים מנעריו משה בן כהר"ר מענדלי ווירמש שי' וכו' מקטנותו עד סוף ימיו עוסק בתורה יומם ולילות ועובד עבודת ה' זו תפלה בכוונה שלימה ומת ז' חדשים אחר בר מצוה שלו וכו' וממש יוצא נשמתו באחד כמיתת נשיקה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב ז"ץ ניסן תקמ"ו לפ"ק. (432)

דף 74 (ע"א).

יא"נ הישיש והזקן התורני כבוד שמו מהו"ר הירץ בן כ"ה יעקב האמיל ז"ל מפיורדא וכו' שבהו לגמור ולסיים מפני שהמנוח ז"ל לא רצה ליהנות מכבוד תורתו בחייו ואף כי אחרי מותו רק מקצת שכבוד גדול עשה לו במותו בהספד גדול ובסמיכת מורינו וגם דברים ותקנות שהתקין בקהלתינו יע"א בהיותו כמה שנים פ"ץ הקהילה והוא הי' רבן של החברא דקדישא דג"ח ובימיו התקין החברא קדישא דש"ס ולמד תורה מתוך הדחק וסבל ב' וג' שנים קודם מותו יסורים של אהבה שאין בהם ביטול תפלה והי' מתפלל עוד קודם מותו לפני התיבה בבהכ"נ תפלת כל נדרי בליל יוה"כ ואה"כ למהר התפלה הי' מתוודה בודוים ובפסוקים כל אותו הלילה וביום הכיפורים הי' מתפלל על מטתו כל התפילות שמונה עשרה בכוונה רצוי' ויצאה נשמתו באחד מיצאי יוה"כ אור ליום נימ"ל י"א תשרי תקמ"ו לפ"ק גם נתנו יורשיו וכו'. הנקרא בפי כל אדם ר' הירץ האַמיל מאופענבאך נקבר יום ג' י"א תשרי וינוע וימת בשיבה טובה לפ"ק. (433)

יא"נ התורני המופלא כהר"ר קאפיל בן מהו"ר זנוי"ל א זצ"ל וכו' בעבור שעמלו הי' בתורה תמיד להגות בו יומם ולילה כמו שנאמר אדם לעמ"ל יולד ר"ת ללמוד על מנת ללמד כי עסק במלאכתו מלאכת הקודש שלמד בתלמידיו כל ימיו באמונה בלי שום רמיה, וקיים אדם כי ימות באוהל הוא אוהל של תורה כי למד לתלמידיו עד יום מותו והלך בדרך הישר בעיני ה' ובעיני הבריות וגם היטיב עם הבריות בכל מה דהוי אפשר לו ולא עבר על לא תגוש והתפלל ערב ובוקר בכוונה, וגם הי' סבל ביסורים של אהבה שאין בהם ביטול תורה כמה שנים וקבלם באהבה, ואף אשתו נתנה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב ביום ב' ט"ז חשון תקמ"ז לפ"ק ונקרא בפי כל ר' קאפיל א. (434)

דף 74 (ע"ב).

יא"נ ה"ה כ"ה פער בן הוי"ה פו"מ כ"ה ליב קן ז"ל וכו' בעבור שהלך בדרכי אבותיו וציוה להפריש חלק הרביעית מעשרה לקרן קיימת לדורי דורות ויעשה פרי לתקנות בנות ישראל שלא תשבו עד שתלבין ראשיהן, ועוד נוסף עליהם דברים טובים רבים מלבד ד"ט הנ"ל אשר צוה לפזר וליתן תיכף לאחר פטירתו צדקה

---

[57] העדרנים = Hedernheim ?

לצניים בזכות זה וכו'. נפטר עש"ק יום אדר ונקבר ביום א' פורים תקמ"ו לפ"ק ונקרא בפי כל ר' פער קן מק"ק פ"פ דמיין[58]. (435

יא"נ. ה"ה התור[נ] כ"ה אהרן אייזק בן מו"ה הירש בוטנהיים ז"ל וכו' איש רם וישר וירא אלקים מנעוריו לא נמצא בו עולה כי אם מעלות ומדות התו' וי"ט שמש חכמים והוגה בתורת ה' ועוסק בעבודת הקודש למד ומלמדה וקיים מצות צדקה בכ"ע חצי ימיו כילה בו ובזכות זה וכו'. נפטר יום ה' למחרתו ונקבר בו ביום ח' אייר תקמ"ו לפ"ק. (436

דף 75 (ע"א). (באותיות גדולות מרובעות).

יא"נ האשה השובה הצנועה מרת רייצבי בת הדיין המפורסם מהור"ר וואלף סופר וצ"ל מק"ק ווירמיישא עבור שהיתה א"ח ויראת אלקים במעשיה. בטח בה לב בעלה כי טוב גמלתהו במע"י ידיה. ואף שסבלה יסורים באהבה רוב שנותיה, בכל זאת לחם עצלות לא תאכל. ומינעת את עצמה להביא טרף לביתה וחק לנערותיה. וקמו ויאשרוה בעלה ויהללוה בניהי ונתנו לה מפרי ידיה. א"ך צ"ל לצדקה לכבוד נשמותיה וכו'. נפטרת ביום ש"ק בשם טוב שבט ונקברת למחרתו ביום א' ח"י שבט תקמ"ח לפ"ק ונקראת בפי כל רייצבי אשת יעקב סופר מאוביך. (437

דף 75 (ע"ב).

יא"נ הא' כ' שלמה בר' ברוך מענץ ז"ל עבור שהי' מכת אשר בבית התפלה משבימים ומעריבים וכו' ואשתו נתנה וכו' ונקרא בפי כל ה"ר שלמה מענץ נפטר ונקבר ביום ו' עש"ק כ"ח אדר ראשון תקמ"ח לפ"ק. (438

יא"נ הח' הישיש והזקן החבר ר' ברוך בן המנוח ר' אלי' עלזום סנ"ל ז"ל עבור שהלך בדרך הישרו' וכו' ולתורה קבע עתים, ואשתו נתנה וכו'. נפטר י"א ונקבר למחרתו י"ב אדר ראשון תקמ"ה לפ"ק ונקרא בפי כל ר' ברוך עלזום. (439

יא"נ האשה הצנועה חוה בת המנוח הת' ר' יונתן מק' אמשטרדם ועטרת בעלה אשת ר' פייס מאיר מק"ק העסין קאסי"ל, עבור שהיתה בת טובים וכו' ומתה רך בשנים ואמה נתנה וכו'. נפטרת ביום ש"ק י"א ונקברת למחרתו י"ב שבט תקמ"ה לפ"ק ונקראת בפי כל הוה אשת ר' פייס מאיר . . . . (440

דף 76 (ע"א) (באות ות מרובעות).

יא"נ הישיש והזקן הסופר המפורס' התורני כ"ה יעקב בן המנוח כ"ה משה סופר ז"ל עבור שיעקב איש תם יושב אוהלים ועוסק בעבודת ה' במלאכת סופר באמונה, השכים והעריב להתפלל עם הציבור בכוונה: גם בלילה לא שכב לבו להמציא טרף לביתו ולפרנס את עצמו והי' נהנה מיגיע כפו. ומתתפק(!) במיעוטו סובל יסורים קשים הממרקים נופו של אדם ימים רבים וקבלם באהבה ב"ז וכו'. ויעקב הלך לדרכו בליל נ' ונקבר למחרתו בשם טוב ביום ד' א"ך לחדש שבט

---

[58] גם אביו הי' בעל צדקה והג"ח סך מסויים ליסד חבר' לסיוע תלמידי חכמים, שנקרא "דבר טוב" ופסק דין בענין זה נעשה לפני בי דינא רבא דק"ק פפד"מ בשנת תקל"ה. כאשר ראיתי בספר מעשה בית דין דק"ק פראנקפורט כ"י אדלער סי' 935 דף ס"ה ואשר אודותיו אכתוב עוד בעה"י במקום אחר.

שנת תקע"ח לפ"ק ונקרא בפי כל ר' יעקב סופר מאפענבאך. (441)

דף 7ב (ע"ב).

יא"נ האשה הצנועה מ' הנלה בת ר' אנשיל מהענא אשת כ' מנכי בר"ל וכו' ומתה דך בשנים גם בעלה נתן וכו', נפטרת ונקברת ערב שבועות תק"פ לפ"ק ונקראת בפי כל הנלה אשת מנכי מאפענבאך. (442)

יא"נ האלוף היקר פ"ו כ' ליב פוילין וכו' והיה מנהיג את הקהלה כמה שנים וכו' גם בנו אלעזר שי' נתן וכו', נפטר ונקבר בשם טוב י"ט מרחשון תקמ"ה לפ"ק ונקרא בפי כל פ"ו ליב פוילין. (443)

דף 77 (ע"א).

יא"נ האשה הצנועה בריינלה בת המנוח כ"ה בענדיט מליניך אשת המנוח כ' טעבלי מאז מפה עבור שהיתה בת טובים, וסבלת יסורים ימים רבים, אשר נופ' ממרקים, ומתה דך בשנים ובנותי' נדרו וכו', נפטרת ליל ב' ונקברת למחרתו ביום ג' י"א שבט תקמ"ו לפ"ק ונקראת בפי כל בריינלה אשת ה"ר טעבלי מאז. (444)

יא"נ הת' הישיש והזקן כבוד שמו כ' טעבלי בהמנוח כ"ה איצק מאז ז"ל מק"ק פפ"ד וכו' שהי' מתפלל ער יום מותו לפני התיבה בבחכ"נ בימים הנוראים ובנותיו נדרו וכו', נפטר ונקבר ביום ג' כ"ו טבת תק"ן לפ"ק ונקרא בפי כל הת' טעבל מאז מק"ק אוביבאך. (445)

דף 77 (ע"ב).

יא"נ ה"ה פרנס ומנהיג והשתדלין התורני כהר"ר זוסמן בן ה"ה כ"ה מאיר ניסי ז"ל שהלך לעולמו, והי' תורתו אומנותו השכם והעריב לבית הכנסת להתפלל עם הציבור, גם הוא היה מן החברא קדישא דש"ס פה, גהי' ביתו מוכן ללמוד שעור תמידים וכסדרם ונתן נירות בהנם כפי הצורך בשעת הלימוד ברצון הטוב ובנפש חפיצה והוא הי' לומד שעור תמידים וכסדרם ש"ס דגמרא ומשניות בקביעת, גם עסק בצרכי הצבור באמ גה והי' עומד בפרץ וגדר גדירות ואשתו הצנועה מרת הנלה תי' נתנה בעבורו וכו', נפטר פה אופינבאך יום ג' אייר תקמ"ח ונקרא בפי כל סו"מ כהר"ר זוסמן ניסי. (446)

יא"נ האשה מרים בת ר' דוד מלטינגן אשת ר' יעקב פער ז"ל מפה וכו', נפטרת ביום ש"ק ט' סיון ונקברת יום א' י"ד בו תקמ"ח לפ"ק ונקראת בפי כל מרים אשת ר' יעקב פער וגם ניתן עבור נשמתה אך צ"ל לצדקה. (447)

דף 78 (ע"א).

יא"נ הצנועה והיקרה מרת שינכה בת ג"ה כ' דַטרס[59] שוך[60] ז"ל אשת כ"ה צבי הירש סג"ל וכו' וכל חפצה ותאותה לגמול חסד ולעשות צדקה לעניים ואביונים וכו', וגם בעלה נדר וכו', נפטרת ונקברת ביום טוב ביום ד' ער"ה אדר תקמ"ט לפ"ק. (448)

---

[59]) בלי ספק צ"ל טודרוס, עיי' צונץ נאטען דער יודען, געז' שריפטען ח"ב דף 35.

[60]) שוך = שוה.

יא"נ הישיש והזקן התו' ר' אייזק בן המנוח ר' פנחס הומבורג ז"ל וכו', עבור שהי' איש ישר וירא אלקים עסק בעבודת הקודש למד ומלמדה, ובח"ק בני"ח וכו'. נפטר ליל משי"ק ונקבר למחרתו יום א' כ' אדר ראשון תקמ"ז לפ"ק ונקרא בפי כל ר' אייזק הומבורג. (449)

יא"נ האשה הצנועה שפרנין בת המנוח ר' קוסיל ז"ל אשת ר' אייזק הומבורג ז"ל וכו'. נפטרת ביום ש"ק ונקברת למחרתו ביום א' כ"ד אב תקמ"ט לפ"ק ונקראת בפי כל שפרינין אשת ר' אייזק הומבורג. (450)

דף 78 (ע"ב).

יא"נ הצנועה והיקרה מרת שאדלה בת כ"ה פייבלמאן עמדן מק"ק פראנקפורט אשת המנוח כ"ה מיכאל שוועלם וכו' וגם בנה נדר וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב ערב ראש השנה תקנ"ן למחרת ונקבור ביום ההוא. (451)

יא"נ האשה ישרה מצות ה' שמרה מכיסה נתנה לרעבים ומלחמה רויה לתאבים לאה בת ההבר יהונתן אשת פו"מ כהר"ר מאיר עלזוס נפטרת באדר שנ' ליל ש"ק שהוא תענית אסתר ונקברת יום א' בפורים שנת תקנ"ד לפ"ק וגם בעלה נתן וכו', ונקראת בפה כל אדם לאה אשת כהר"ר פו"מ מאיר עלזוס. (452)

דף 79 (ע"א).

יא"נ הישיש והזקן התורני המופלא ומופלג בתורה וביראה מהור"ר משה אשר המכונה אנשיל בן כ"ה מיכאל זצ"ל מק"ק פראנקטורט דמיין צדיק וישר בכל מעשיו ליש"ש עניו ושפל רוח נגד כל אדם, והי' מן הראשונים המייסדי' ומהזיקי' בהמדרש דקלויז כאן ק"ק או"ב יצ"ו ופיזור הון רב לצדקה והחזיק לומדי תורה שע"י נעשה מורה הוראה בישראל גם הוא עצמו לא מש מתוך האהל של תורה ומקו' בו אשרי נערותו שלא בייש את זקנותו גה לשמים ונה לבריות וראוי לקונן עליו אי חסיד אי עניו רב קטונא מתלמידי של א"א, גם ניתן בעבורו ס"ך א"ך לבינים לצדקה עבור נשמתו הטהורה, בשכר זה וכו' נפטר זקן ושבע ימים בחצות היום מיתת צדיקים יו"ד ניסן ויגוע ויאסף אל עמיו ב ש י ב ה ט ו ב ה לפ"ק ונקבר בו בהספד גדול בשם טוב ונקרא בפי כל ר' אנשיל פלערשהיים מיושבי ק"ק פ"ם דמיין. (453)

יא"נ האשה החשובה והיקרה מ' לאה בת המנוח מהור"ר אייזק לייפניק ז"ל אשת המנוח ר' איצק אשטרויד ז"ל וכו' ועוסקת בצרכי בה"כ כדבורה אשת לפידות, וגם יורשי' נתנו עבורה וכו'. נפטרת ליל ה' ונקברת למחרתו יום ויו עש"ק כ"א מרחשון תקנ"א לפ"ק ונקראת בפי כל לאה אשטרויד. (454)

דף 79 (ע"ב).

יא"נ האשה הצנועה היקרה, מרת ניטלה בת כ' עקיבא לאדיך מבינ:א אשת כ"ה קלמן פויזנא וכו'. נפטרת ונקברת בשיבה טובה ובשם טוב ביום שני דר"ה תקנ"ד לפ"ק ונקראת בפי כל אדם ניטלה בינגא. (455)

יא"נ אברהם בן זיסל וכו'. נפטר ונקבר בו ביום ו' ה' כ"ו מנחם תקמ"ט לפ"ק הנקרא בפה כל אדם אברהם בן זיסל. (456)

יא"נ האשה הצנועה היקרה מרת בילה בת כ' מאנכי ז"ל אשת כ"ה אברהם אמשטרדאם בעבור שכל ימי' הלכה בדרך ישרה, ועשתה לילה ליום כדי לפרנסה ולגדל

בני לתורה וכו' גם נתן אחי' וכו'. נפטרת ליל ב' ונקברת ביום ג' כ"ז מרחשון תקמ"ט (?) ונקראת בפי כל בילה באסקווייץ על שם אבי' חרנה. (457)
דף 80 (ע"א) (באותיות מרובעות).

יא"נ יצחק בן צבי עם נשמת אי"ו שרר"ל בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר ונהנה מיגיע כפו והשכים והעריב לבה"כ והי' הזקן וראש לחברא קדישא דגמילת חסדים ונכבד בעיני תמימים ויורשיו נדהו וכו'. נפטר בשיבה טובה ובשם טוב ביום שבת קודש ה' תמוז ונקבר למהרתו ביום א' ו' תמוז תקנ"ג לפ"ק ונקרא בפה כל אדם איצק קאך. (457a)

יא"נ האשה חשובה הצנועה א"ח מרת שינלה אשת המנוח איצק קאך ז"ל עבור שהיתה אשת יראת ה' מקדמת ומחשכת לבי כנישתא והיתה מנשים צדקניות שהיתה מקרבת הניית' לעניים ולחולים והיתה מתאמצת לדברים טובים בנופה ובממונה וקמו ויאשרוה בניה ונתנו וכו'. נפטרת בשם טוב גדול ונקברת ביום ב' כ' שבט תקנ"ה לפ"ק. (458)
דף 80 (ע"ב).

יא"נ האשה חשובה הצנועה א"ח מרת ניטה אשת המנוח התורני כהר"ר ראובן נאלדשמיט זצ"ל עבור שהיתה אשה יראת ה' מנעורי' וכו' לא מנעה מכפה להביא טרף לבניה ולבנותי', ואף גם באלמנותי' לא השיבה אחור ידי', רק בזיעת אפיה אכלה לחמה כל ימי' גם הפרישו בני' וכו'. נפטרת בשם טוב ונקברת יום ה' טית אדר שני תקנ"ד לפ"ק. ונקראת בפי כל ניטכה וויסבאדן. (459)

יא"נ האשה ההשובה והצנועה א"ח מרת הינדכה אשת המנוח התורני מהו' נטע וויסבורג ז"ל שהיתה מנדלת בניה לתלמוד תורה וכו' ובניה נתנו וכו'. נפטרת בשם טוב אור ליום עש"ק ונקברת ביום ו' עש"ק כ"ז בסליו תקנ"ה לפ"ק. (460)
דף 81 (ע"א).

יא"נ התורני המופלא כהר"ר משה בן כ' יוסף סג"ל וכו' בעבור שעמלו היה בתורה תמיד להגות בו יומם ולילה כמו שנאמר אדם לעמל יולד ר"ת ללמוד על מנת ללמד כי עסק במלאכת(1) מלאכת הקודש שלמד בתלמידיו כל ימיו באמונה בלי שום רמיה וקיים אדם כי ימות באוהל הוא אוהל של תורה והלך בדרך הישר בעיני ה' ובעיני הבריות ומקדמא ומחשכא לבי כנישתא והתפלל תפלתו בכוונה ומגדל בניו לתורה ולמעשים טובים והיה מגיד אצל ח"ק דעיכ"ק[61] וה"ה סבל ביסורים וקבלם באהבה ואף אשתו מ' חנה נתנה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב יום ו' עש"ק, ז' ניסן תקנ"ה לפ"ק ונקרא בפי כל אדם ר' משה עפשטיין סג"ל וצ"ל. (461)

יא"נ הרבני מוהר"ר יוסף בן הר"ר אשר אנשיל ז"ל חכם השלום אוצר בלום, כנופך ספיר ויהלום, בקי בחדרי תורה, למד בישי"ם ופוסקים בשפה ברורה קולע אל השע"ה, ובעודו רך בשנים נודע שמו בשערים לשם ולתהלה בק"ק מיץ המהוללה, ובימי בהרותו כבר הי' נסמך בסמיכות הגאון המפורסם מהור"ר אריי' אב"ד דק"ק מיץ בעל המחבר ספר שאנת ארי', ומשם נתעלה מעלה מעלה להחתן בבת הרב מהור"ר זלמן פוזנן מתושבי קהלתינו, למד ולימד עם תלמידים ונעשה כר' יוסף,

---

[61] ר"ת: דערב יום כיפור קטן.

סיני ועוקר הרים, דולה מים מבורות עמוקים מחדש חידושים בש"ס וארבע טורים דהא המה בכרתובים, במגילת סתרים ונטרפה עליו השעה שלא זכה בחייו להוציאם לאורה כי נלקח ארץ יוסף מהרה, ובל ימיו היה מעונה ומטופל ביסורים, ימים רבים, ובכל זאת לא פסק פומי' מגירסא לילות וימים, יזכרהו ה' לטובה גם אלמנתו נדרה וכבוד עשו לו במותו שנספד כראוי, ונסמך על קברו במורינו מאב"ד דקהלתינו וימת יוסף ביום ש"ק י"ג שבט ונקבר למחרתו ביום א' י"ד שבט תקנ"ו לפ"ק ונקרא בפה כל מהור"ר יוסף ווילמרשדארף. (462)

דף 81 (ע"ב).

יא"נ האשה השובה והצנועה א"ח מרת רעכלה אשת המנוח זעקל רופא וכו' לא מנעה מכפיה להביא טרף לביתה ואף גם באלמנותה לא השיבה אחר ידיה, רק בזעת אפיה אכלה לחמה כל ימיה גם הפריש בנה ליפמן וכו', נפטרת בשם טוב ערב שבועות סמוך להשיכה ונקברת בי"ט של שבועות תקנ"ה לפ"ק ונקראת בפה כל אדם רעכלכה רופא. (463)

יא"נ החבר ר' נתן זאב בן מהור"ר נפתלי הירש מפיורדא, והי' מלמד להתלמידים רבים, למד ולימד באמונה והי' תורתו אומנותו, אף דדחיקא לי' שעתא טובא, להביא טרף לביתו בכל זאת לא מש מאוהל תורה, וקיים את התורה מעוני וכמה שנים שהיה בה"ק דש"ס ולמד כל יום שיעור קבוע בש"ס ומשנה, בעיון היטב הידק, והי' מגיד משרים בה"ק דגמילות חסדים להגיד להם פי' ההפטרה מידי שבת בשבתו, גם עסק כל ימיו בגמילות חסדים ומלחמו נתן לרעבים, זה היה דרכו כל הימים, גם אלמנתו נתן וכו', נפטר ביום ו"י עש"ק כ"ט סיון ונקבר באותו יום שנת תקנ"ז לפ"ק ונקרא בפי כל ר' נטע וואלף מפיורדא. (464)

יא"נ האשה השובה והצנועה והחסידה מרת ברענדלה אשת הר"ר נתן פולדא וכו' ובעלה נתן וכו', נפטרת ונקברת בשם טוב יום ד' כ"ב טבת תקנ"ח לפ"ק ונקראת בפה כל אדם ברענדלה אשת הרי' נתן פולדא. (באותיות גדולות) ברענדלה פולדא. (465)

דף 82 (ע"א)

יא"נ החבר ר' אברהם בן החבר ר' אהרן אמשטערדם זצ"ל איש תם וישר וירא אלקי' מנעוריו, עסק בתורת ה' תמימה והגה בה תמיד אף דדחיקא לי' שעתא טובא פרנס אשתו ובניו ולמדם תורה וללכת בדרך ישרה, עסק בצדקה ובגמילות חסדים כפי ויותר מיכלתו ובהצנע לכת עם ה' אלהיו, השכים והעריב לבה"כ ובא בכל יום לחברא קדישא דש"ס ללמוד עמהם שעור קבוע ונר ה' כבה קודם שהגיע לכלל זקנה והי' סובל יסורים רבים על ערש דוי וקבלם מאהבה ובניו נתנו וכו' נפטר ונקבר בשם טוב מאוד ג' כ"ו סיון תקנ"ו לפ"ק ונקרא בפי כל רבי אברהם אמשטרדם מאפענאך. (466)

יא"נ החבר ר' נתנאל בן החבר ר' גבריאל מבאמבורג זצ"ל איש תם וישר וירא אלקי' מנעוריו עסק בתורת ה' תמימה ושמש ת"ח בבחרותו הגאון האלקי' ר' זלמן חסיד זצוק"ל[62] ולמד עם תלמידים ונידל יתומים על שולחנו ולמד עמהם

---

[62]) עיי' אודותיו הורוויץ רבני פפד"מ ח"ד דף 93.

ממש בהגם והשכים רוב ימיו ועורר השחר ללמוד תורה והי' ממש עיקור וקיום כל ימיו שהי' בהחברא קדישא דש"ס שלא מש מתוך האהל של תורה וקבע קביעות לתורה והתענה כמה הענתים והפסקות בהצנע בכהרותו ובנשיאותו וסבל כמה יסורים באהבה (466a)

דף 82 (ע"ב)

ונמילות חסד לא פסקה מביתו עם כל אדם, וקיבץ בעצמו כמה צדקות לעניים הנונים וקיים גדול המעשה יותר מן העושה, ופומי' לא פסק מגירס' עד שיצרתה נשמתו בטהרה ו' ראשון דפסח תקנ"ז לפ"ק גם א' עשתה עמו צדקה בחייו ובמותו נתנה עבורו וכו' הנקרא בפי כל ר' נתנאל באמבורג זצ"ל. (467)

יא"נ האשה חשובה והצנועה והחסידה מרת הנה וכו' (סי' 250) נפטרת ונקברת ביום ג' כ"ה סיון תקנ"ה לפ"ק ונקראת בפה כל אדם הזקינה הגה אמשטרדם. (468)

יא"נ האשה חשובה והצנועה והחסידה מרת יענטלה אשת הר"ר ברוך עלזוס כו' ובנה החבר ר' מאיר נתן וכו' נפטרת ונקברת ד' אלול תקנ"ז לפ"ק ונקראת בפה כל אדם יענטלה בת הר"ר זיסקינד אופנהיים אשת הר"ר ברוך עלזוס ג"ל ז"ל. (469)

דף 83 (ע"א).

יא"נ הישיש והזקן כבוד שמו הר"ר וואלף ה"ב מק"ק פפ"ד וכו' נפטר ונקבר יום א' כ"ו סיון תקנ"ה לפ"ק ונקרא בפה כל אדם ר' וואלף ה"ב (הומבורג) מק"ק פפ"ד. (470)

יא"נ הישיש כבוד שמו הר"ר בענדיט לנדן סנ"ל וכו' נפטר ונקבר ה' אדר שנת קנ"ה לפ"ק ונקרא בפה כל אדם הר"ר בענדיט לנדן סנ"ל מק"ק פפ"ד. (471)

יזכור אלקים את נשמת איצק בה"ה עם נשמת אי"ו נפטר ונקבר יום ו' עש"ק כ"ו ניסן תקנ"ט לפ"ק ונקרא בפה כל אדם איצק דיונג[63] מאמשטרדם. (472)

יא"נ האשה חשובה מרת גוטראט אשת כ' איצק ליצן כ"ץ ז"ל שהיתה א"ח ויראת אלקים במעשי' פרנסת בני ביתו וכו'. נפטרה ש"ק כ"ד שבט ונקברת יום א' כ"ה שבט תקנ"ה לפ"ק. (473)

יא"נ כ' איצק ליצן[64] גם בנותיו נתנו וכו'. נפטר ונקבר יום ב' ח' שבט תקנ"ט לפ"ק. (474)

דף 83 (ע"ב).

יא"נ ה"ה כ"ה יאקב ב"ה שמעון באסקווייץ בעבור שהי' מעמיד תלמידים רבים וכו' גם נתן בנו חורנו וכו'. נפטר ונקבר בעש"ק ב' דר"ה אדר תקנ"ט לפ"ק ונקרא בפי כל ר' יאקב באסקווייץ. (475)

יא"נ האשה חשובה הצנועה וההסידה מרת שרלכי בת המנוה מהור"ר משה ווירמש זצ"ל אשת התו' ר' יאקב נוימבורג[65], עבור שהלכה בדרך הישר כל ימיה ויראת ה' על פניה, בטח בה לב בעלה גמלתהו טוב כל ימי חייה, כפה פרשה

---

[63] הוא השם ההוללאנדי: דע יאָנג.

[64] אפשר שהוא: Lützen.

[65] עיי' לקמן סי' 540.

לעני ולאביון שלחה ידיה, לחם עצלות לא תאכל מימיה, היתה עוז וסעד לבעלה להיות ישב ועוסק בתורה יום ולילה, השכימה והעריבה לבית התפלה וכו' ובעלה נתן וכו'. נפטרת ליל ש"ק ס' בא יו"ד שבט ונקברת למחרתו ביום א' י"א שבט תקס"א לפ"ק. (476)

יא"נ האשה חשובה הצנועה וההסידה מרת שינכה מאמשטרדם וכר וגם בתה נתנה וכו'. נפטרת ונקברת יום ג' א"ך טבתקס"א לפ"ק ונקרא' בפי כל אדם שינכה האלענדרן. (477)

יא"נ האשה הצנועה היקרה טייבכה אשת פו"מ כ"ה הירץ ס"ץ זצ"ל וכו' סחזקת ידי לומדי תירה, ביתה הי' מוכן ללמוד החו"ק דש"ס פה

דף 84 (ע"א)

שיעור תמידים כסדרם ונתנה נרות בחנם בנפש חפצה וברצון טוב וקרובתה הצנועה מ' בילה אשת התו' כ"ה הירש פוזנא נתנה וכו'. (478)

יא"נ האשה השובה היקרה מ' רעכלה אשת כ' אברהם פ"ב סנ"ל וכו' נודע בשערים שמה בתפארת והלול, אשה יראת ה' היא תתהלל, ובעלה נתן וכו' נפטרת ונקברת בשם טוב יום ג' י"א תשרי תקס"א לפ"ק. (479)

יא"נ הר"ר קלונימוס קלמן בן מו"ה קלמן פוזנא זצ"ל אשר נדל החסיד מו"ה אלעזר בן כ"ה מיכל שפייאר זצ"ל מפפ"ד ולמד עמו עד יום מותו, ובנו התו' כ"ה צבי הירש נתן וכו'. נפטר ונקבר ב'שיבה טובה ובש"ט יום ד' כ"ג כסליו תקס"א לפ"ק. (480)

יא"נ ה"ה כ' יעקב בן כ' יששכר ז"ל הנקרא בפי כל יעקב הענא כנ"ל, בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר לפני ה' ואדם, אוהב ת"ח ומכבדם עסק במצות ה' בכל לבבו ונפשו השכים והעריב להתפלל בבה"כ ועסק בגמילות חסדים בחברא דנ"ח ימים רבים ואלמנתו מ' בלימלה נדרה וכו' . . . (481)

דף 84 (ע"ב).

יא"נ אליעזר ליזר זללה"ה בן מהור"ר זנוויל אַ הנקרא בפי כל ר' ליזר אַ וכו' ואוהב ת"ת ללמד את בניו ת"ת וכו' גם נדרה אלמנתו מ' קלערכה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב אחרון דפסח תקס"א לפ"ק. (482)

יא"נ הזקן זה קנה חכמה ובינה, שבחו מי ימלל מהור"ר יעקב מאיר בן המנוח כ"ה וואלף קאבלענץ סנ"ל, אשר זכה וזיכה רבים, עסק בתורה ובגמילות חסדים, לימד עם בני הנעורים, לימדום אורח חיים, לא פסק פומיה מגירסא לילות וימים, למד על פה סדר המשניות ארבע סדרים לא מש כל ימיו מאהל תורה, למד בשפה ב'ורה, הוא היה אחד ממיסדי חברא קדישא דש"ס בקהלתינו ולא מנע את עצמו מלבא וללמד בח"ק דש"ס אפילו יום אחד בשנה. החזיק בח"ק הנ"ל בגופו ומאודו, וכי שלים מסכתא, עביד סעודה לכולא חברותא ואשר ל"ו טוב עשה, גם אחרי מותו להחזיק הח"ק לדורי דורות גם הח"ק הנ"ל נתנו וכו', וכבוד עשה לו במותו שנספד כהלכה, ונסמך מאב"ד דקהלתנו על קברו במורינו ותשקע אור המאי"ר ביום ב' דר"ח אייר ונקבר בו ביום שנת יִשְׁמַח צַדִּיק לפ"ק ונקרא בפי כל מהור"ר מאיר קובלענץ סנ"ל. (483)

דף 85 (ע"א) (אותיות מרובעות).

יא"נ הו"ה כ' אליעזר ליפמאן בן המנוח כ"ה ברוך בענדיט הכהן ז"ל וכר (סי' 245) וגם אלמנתו נתנה וכו' נפטר ונקבר ביום ד' י"ח שבט תק"ם לפ"ק ונקרא בפי כל כ' ליפמאן האייבאך כ"ץ מפה. (484)

דף 85 (ע"ב).

יא"נ הו"ה היקר כ' אפרים בן המנוח מהור"ר יוסף ד"ש מק"ק קארלסרוא וכו' וגם נתן מירושתו מתנה לנ"ץ בעבורו. נפטר בליל ד' אור ליום ה' ונקבר ביום ה' י"א שבט תק"ם לפ"ק פה ק"ק אופינבאך. ונקרא בפי כל ר' אפרים הירשפעלד מקארלסרוא. (485)

דף 86 (ע"א) (באותיות מרובעות).

יא"נ הישיש והזקן ה"ה כ' שלמה בן ה"ה כ"ה יהודה ליב ז"ל מק"ק פראנקפורט בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר, והשכים והעריב לבה"כ ועשה תפילתו בכוונה והיה הראש והזקן להחברא קדישא דגמילת חסדים דפה, וכל ימיו היה ביתו פתוח לת"ח לעניים וגם לעשירים וכו'. נפטר בשיבה טובה אור ליום ד' ונקבר בשם טוב למחרתו פה אוביכאך יום ד' כ"ב כסליו תקס"ד לפ"ק ונקרא בפי כל ר' שלמה אופינהיים. (486)

דף 86 (ע"ב).

יא"נ האשה החשובה הצנועה א"ה מרת מאטלה אשה המנוח ר' שלמה א"ה ז"ל וכו'. נפטרת ונקברת ביום א' ב' שבט תקס"ד לפ"ק ונקראת בפי כל מאטלה אשת ר' שלמה אופינהיים. (487)

דף 87 (ע"א).

יא"נ היקר כ' קאפיל בן שלמה בערני וכו' גם בנו משה שי' נתן וכו'. נפטר ביום ד' ונקבר בש"ט יום ה' ז' אדר שנת תקס"ט לפ"ק ונקרא בפי כל קאפל בער. (488)

יא"נ היקר כ' אברהם בן כ' הירץ אשאפענבורג וכו' גם בתו נתנה וכו'. נפטר נקבר יום א' כ"ח אדר תקס"ד לפ"ק ונקרא בפי כל אברהם אשאפענבורג (489)

יא"נ מרת הענדלי בת ר' ליב כ"ץ ז"ל אשת התורני כ"ה זעלינמן האַרבורג ז"ל וכו' גם בנה הבח' כ"ה ליב ש' נתן וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב כ"א מרחשון שנת תקס"ה לפ"ק ונקראת בפי כל הענדלה ה"ב מאופיבאך. (490)

יא"נ האלוף התורני כ"ה מיכאל בן התורני ר' יהואל פוזנא וכו' גם היה ימים רבים גובה בק"ק הענא וכו' גם בנו שי' נתן וכו'. נפטר ונקבר . . . תקס"ט לפ"ק ונקרא בפי כל ר' מיכאל פוזנא. (491)

דף 88 (ע"א).

יזכור אלקים א"נ האשה היקרה והישרה מצות ה' שמרה ומכיסה נתנה לרעבים ומלחמה רויה לתאבים מ' שרכה, אשת פ"ז ישראל פ"ם נפטרת ונקברת ה' טבתקס"ד וגם בעלה נתן וכו' ונקראת בפה כל אדם שרכה בת הר"ר חיים מאמשטרדם אשת פו"מ ישראל פ"ם. (492)

יא"נ האשה השובבה הצנועה וההסידה אשת היל מנב"ת מרת פעס בת ר' יוסף אולפא ממיץ אשת הקצין כ' אברהם הירץ פוזנא וכו' והיתה אוהבת לומד תורה וכו' ומתה רך בשנים בת כ"ב שנים גם בעלה נתן וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב יום ויי עש"ק כ"ב טבת תקס"ה לפ"ק ונקראת בפי כל פעס אשת כ' אברהם הירץ פוזנא. (493

יא"נ האיש הישר כ' טובי' בן כ' משה מווירמש בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר והשכים והעריב לבהכ"נ והיה מן עשרה ראשונים רוב ימיו וכו' גם אשתו נתנה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב זקן ושבע ימים יום א' א"ח דיו"כ הקע"ט לפ"ק ונקרא בפי כל טובי' וירמש ושבק חיים לנו ולכל ישראל. (494)

דף 88 (ע"ב).

יא"נ האשה החשובה הצנועה וההסידה א"ח מרת ניטלכה בת הקצין המפורסם מהור"ר אלעזר שפייאר[65a] וצ"ל מק"ק פראנקפורט דמיין יצ"ו: עבור שהיתה אשה יראת ה' מעוריה: והלכה בדרך ישרה כל ימיה ידה היתה פתוחה לצדקה ולגמלת הסדים: גם עשתה צדקה בכל עת לגדל יתומים, ולהחזיק תלמוד תורה וכו' בעבור שנתן בעלה וכו' מלבד שארי תיקונים שעשה בשבילה וכו', נפטרת אור ליום ב' ונקברת למחרתו בשם טוב ביום ב' ג' אייר שנת תקס"ז לפ"ק פה ק"ק אופינבאך. ונקראת בפי כל ניטלכה אשת הקצין המפורסם כ"ה יוזל הירש שפייאר מק"ק פפ"ד. (495)

דף 89 (ע"א).

יא"נ התורני כהר"ר מנחם מענדלי בן המנוח התורני כהר"ר משה ז"ל מק"ק ווירמיישא, עבור שהיה איש ירא אלקים והשכים והעריב לבה"כ להתפלל עם הציבור בכוונה, וקבע עתים לתורה מתוך דוחק ומתוך יסורים של אהבה. ואף גם זאת נדב מלבו ומכיסו יין לקידוש ונר למאור לבה"כ ימים רבים והי' מתעסק במצות ציצית לגמל הסד לרבים הן לעניים והן לעשירים, והיה נוהג עצמו במדת ענוה עושה צדקה כפי יכלתו בכל עת ובכל עונה גם נתנה אשתו וכו'. נפטר ביום שבת קודש ונקבר בשם טוב למחרתו ביום א' ט' אייר תקט"ז לפ"ק ונקרא בפי כל כ"ה מענדלי שווארץ שילה. (496)

דף 89 (ע"ב).

יא"נ האשה החשובה והצנועה וההסידה מרת טרוינלכי בת המנוח כ"ה חיים שווארץ שילה מפ"פ דמיין אשת התורני כהר"ר אהרן רונקל וכו', ללמוד תורה החזיקה בניה ומתה בחצי ימיה ובעלה נתן וכו' נפטרת ונקברת יום ה' י"ג אייר תקס"ז לפ"ק. (497)

יא"נ האשה חשובה וכשרה מו"ת הינדלי' אשת כ"ה נתן פולדא וכו'. נפטרת ונקברת ביום ב' ח"י סיון תקנ"א ונקראת בפי כל הינדלי אשת כ"ה נתן פולדא. (498)

דף 90 (ע"א).

יא"נ הישיש והזקן הו"ה התורני כהר"ר יהודה בן המנוח כהר"ר יעקב אליעזר הלוי זצ"ל עבור שהיה איש תם וישר וירא אלקים. והיה יושב אוהל של תורה כל הימים לרבות הלילות ובקביעות שיעור דש"ס לא פסק מהחבר' מדי יום ביומא, והשכים והעריב לביהכ"נ להתפלל תפלתו עם הציבור בכוונה מגדל בניו לתורה גם הפרישו בניו א"ך צ"ל לצדקה לכבוד נשמתו מלבד שארי תיקונים שעשה בשבילו וכו'. נפטר זקן ושבע ימים אור ליום ב' ונקבר למחרתו ביום ב' ט' סיון תקס"ז לפ"ק, ונקרא בפי כל החבר ר' ליב האלבערשטאדט סנ"ל. (499)

---

[65a] עיי' מש"כ בספרי: רבני לונדון דף 62.

יא"נ האלוף והקצין כ' מרדכי בן המנוח התורני כהר"ר יהודה הלוי זצ"ל וכו' (סי' 245) ונם נתנה וכו'. נפטר בשם טוב ונקבר בתוך שבעת ימי אבלו של אביו זצ"ל ביום ד' י"א סיון תקס"ז לפ"ק ונקרא בפי כל אדם כ' מרדכי האל־ בערשטאדט סנ"ל. (500)

דף 90 (ע"ב).

יא"נ האיש תם וישר ה"ה כהר"ר אשר אנשיל בן כ' משה באם ז"ל. עבור שהיה ש"ץ ונאמן פה ק"ק אופיבאך יצ"ו כמה שנים ועומד על משמרתו באמונה ועשה תפילתו בכוונה ועוסק בתורה מתוך דוחק נדול וסובל יסורים רבים וקשים באהבה נם נתנה אשתו וכו'. נפטר בליל ש"ק י"נ אדר ראשון ונקבר בשם טוב ביום א' פורים קטן שנת תקס"ז לפ"ק ונקרא בפי כל ר' אנשיל באם. (501)

דף 91 (ע"א).

יא"נ כ' יאקב בן מרדכי ז"פ ז"ל וכו' (סי' 245) נם בנו ר' מרדכי שי' וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב זקן ושבע ימים ביום ח"י אדר ראשון תקס"ז לפ"ק ונקרא בפי כל יאקב זעלפעלט. (502)

דף 91 (ע"א).

יא"נ האשה חשובה מרת ניטה אשת כ' יאקב זעלפעלט ז"ל וכו' נם היתה מהדר לבקר חולים נם בנה ר' מרדכי שי' נתן וכו' נפטרת ונקברת יום י"ד אדר שני תקס"ז לפ"ק ונקראת בפי כל ניטה זעלפעלט. (503)

דף 91 (ע"ב).

י"א א"נ ה"ה התורני המופלא כ"ה זלמן בן כ"ה משה מהארווייליר ז"ל בעבור שהי' נברא דהחיל חטאין מיום שעמד ע"ד עד יום פקודתו והי' מסנף א"ע בנערותו בתעניתים ובטבילת והי' מתמיד בלימודו כפי כחו מנעוריו עד לעת זקנותו מלבד שאר מעלות טובות בי"ז וכו'. נפטר ונקבר ביום כ' כ' מנחם תקס"ז לפ"ק ונקרא בפי כל ר' זלמן האדווייל מאופיבאך. (504)

י"א א"נ אאשה חשובה הזקינה הרבנית מרת ליפעט בת המנוח מוהר"ר משה וורמש זצ"ל מתושבי קהלתינו אלטמת הר"ה מוהר"ר זלמן פוזנא זצ"ל מתושבי קהלתנו יע"א שהי' בק"ק פרידבורג עבור שכל ימיה הלכה בדרך ישרה, והשכימה והעריבה לביה"כ, ויראת ד' על פניה, בטח בה לב בעלה כל ימי חייה, היתה עזר וסעד לבעלה להיות יושב ועוסק בתורה יום ולילה, והנדילה כל בניה לתורה, גם בנה נתן וכו'. נפטרת אור ליום ו' עש"ק ונקברה למחרתו ביום הושענא רבא שנת קס"ח לפ"ק. (505)

דף 92 (ע"א).

יזכור אלהים את נשמת הקצין המפורסם התורני כ"ה יצחק איצק בן הקצין המפורסם התורני ה' מיכל שפייאר זצ"ל מק"ק פראנקפורט דמיין יצ"ו. עבור שהלך כל ימיו בדרך ישרה, נו"נ באמונה ועשה תפלתו בכוונה לאל השוכן מעונה. שמעו הולך בכל מדינה, שהי' מפרנס עניים בכל עת ועונה, ואשר הנדיל לעשות בהיותו סו"מ ונ"ע בק"ק פפ"ד מי יכול לדננה. ראש לכל הקרואים היה לכל דבר

---

65b) ע' סי' 532.

מצוה ולצדקה ולנ"ח. זאת ועוד אחרת שהוסיף נופך משלו להוק ולקיים הדברים הטובים שהניח אביו זצ"ל להפיק רצון העניים בעין ובקמה היו ידיו אמונה. טובו וחסדו הופיע נ"כ על יושבי קהלתינו פה ק"ק אופיבך יצ"ו שהיה מקום דירתו סוף ימי חייו. אשר הוקם והתקין בתוך ביתו מקום נאה לבה"כ ולבה"מ ללומדי תורה. חבר הי' ליראי ה' להחזיק יושבי בה"מ דקלויז דפה: דבר טוב נדול וחזק מאד עשה נ"כ לבני חבורותינו קדישא דת"ת ללמוד וללמד לקטנים. ולהלביש שלושה ילדי' מתלמידי ת"ת בכל שנה ושנה. בזכות זה ובזכות שנתנו יורשיו מתנה לצדקה לכבוד נשמתו הטהורה. מלבד שארי תיקונים וצדקות שעשה בעבורו ת"צ"ב ע"נ אי"ו שרדו ועי"נ שאר צ"צ שבנן עדן העליון אמן: ויצא יצחק לשו"ח בשדה לפנות ערב שבת קודש נ' כסליו תקס"ה לפ"ק פה ק"ק אופיבאך יצ"ו: ונקרא בפי כל אדם כ"ה איצק שפיואר מפ"ם דמיין.[66]). (506) דף 92 (ע"ב).

יזכור אלקים את נשמת האשה החשובה הצנועה והחסידה א"ח מרת קלערכה בת הר"ה כהר"ר יוקב מבוננהיים ז"ל עבור שהיתה אשה יראת ה' מנוריה והלכה בדרך ישרה כל ימיה ידה היתה פתוחה לצדקה ולגמלת חסדים וגם היתה מנדלת בניה לתלמוד תורה בזכות זה ובזכות שנתנו יורשיה בעבורה אך לצדקה תנצב"ה עם נשמת שרר"ו ושארי צדקניות שבנן עדן אמן סלה. נפטרת ונקברת בשם טוב ביום ויו"ז עש"ק כ"ב טבת תקס"ח לפ"ק ונקראת בפי כל קלערכה אשת המנוח כ' ליזר א זלל"ה. (507)

יזכור אלקים את נשמת האשה השובה הצנועה והחסידה אשת חיל מרת בלימלה בת החבר ר' משה בומסלא אשת כ' יעקב הענא ז"ל בעבור שהיתה בעלת יראה מנעוריה עד יום מותה והשכימה והעריבה לבה"כ והתפללה תפלתה בכונה שלימה והיתה מנדלת בניה לעבודת הבורא והיתה סובלת יסורים ימים רבים והיתה מקבלת באהבה גם בניה נתנים א"ך לצדקה בשכר זה ובשכר שאר מעשים טובים שעשה תהא נשמתה צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בנ"ע אמן. נפטרת ונקברת בשם טוב יום א' דר"ח טבת תקס"ח לפ"ק ונקראת בפי כל בלימלה הענא אשת כ' יעקב הענא ז"ל מאפענבאך. (508)
דף 93 (ע"א).

יזכור אלקים את נשמת האשה השובה הנבירה המפורסמת מרת פראדלה[66]) בת הקצין המנוח כהר"ר נדלי' רופא זצ"ל אלמנת הקצין הנביר המפורסם כהר"ר איצק שפיואר זצ"ל. עבור שהיתה אשה יראת ה' היא תתהלל כי' ימיה היתה תמימה בדרכיה וצדקת במעשיה כבודה בת מלך פנימה עקרת הבית והי' תמיד עיניה פקוחות על כל עסקי וצרכי ביתה שנעשה הכל בכשרות ובירא' ה' ולא נתנה עיני' בשום תענוני העוה"ז רק תמיד צופיה הי'יכות ביתה להשניח ביתר עוז על כל ענייני' היתה כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביונים ובפרט ללומדי תורה. עבדה את ה' ביראה בעבודה שבלב ז' תפלה ואף שהיתה אשה נדולה ועשירה. בכל זאת היה לה לב נשבר ונדכה להתפלל בתחנונים להשובן את דבא. גם נתיסרה כמה

---

[66]) נדפסו כבר בספרי: רבני לונדון דף 90—91.

שנים בחלאים רעים וביסורים קשים ומרים וקבלה אותן מאהבה ולמזכה כפרה ומסרה נפשה לקונה. נם הלכה בדרך טובים של אביה ושל בעלה הצדיקים המנוחים וצ״ל וצוותה להלך ממונה סך מסוים בין עניי דפה ובין עניי דק״ק ספ״ד ועוד יתר דברים טובים ומצודקים לתועלת נשמתה. בשכר זה ובשכר שנתנו יורשיה עבורה סך מסוים לג״ץ תעלה נשמתה מעלה מעלה וצדק לפניה יהלך וכבוד ה׳ יאספה ותנעלה ע״נ אז״ש ועי״נ שארי צור״ץ שבג״ע אמן. נפטרת בשם טוב ביום שבת קודש פ׳ ואתחנן בין מנחה למעריב ונקברת למחרת ביום א׳ הוא י״ג מנחם פה ק״ק אופיבך תקע״א לפ״ק. נקראת בפי כל פראדלה אשת כ״ה ר״ד איצק שפיאר זצ״ל. (509)

דף 93 (ע״ב).

יא״נ האלוף הקצין כ׳ ליב כ״ץ מווירמש וכו׳. גם יורשיו נתנה(ו) וכו׳. נפטר ונקבר יום ב׳ י״א טבת שנת תקע״ג לפ״ק ונקרא בפי כל ר׳ ליב וואַרמשער. (510)

יא״נ היקר כ״ה משה הירש בן כ״ה ליב זינגר מאפענבאך וכו׳. נפטר יום א׳ י״נ ניסן ונקבר למחרתו ערב פסח י״ד ניסן שנת תקע״ד לפ״ק, ונקרא בפי כל משה הירש מאפענבאך. (511)

דף 94 (ע״א).

יא״נ האשה השובה הצנועה והחסידה א״ח מ׳ לאה בת הו״ה המנוח כ״ה שלמה בערנה ז״ל אשת האלוף והקצין כ״ה מענדלי שוואהב ז״ל יצ״ו וכו׳. לתורה ולתפילה ולמעשים טובים מנדלת בניה ובנותיה וכו׳. נפטרת בשם טוב ביום א׳ ד׳ אייר שנת תקס״ה לפ״ק: ונקראת בפי כל לאה אשת הקצין כ״ה מענדלי שוואהב. (512)

דף 94 (ע״ב).

יא״נ הישיש והזקן מענדלי בן יעקב מאיטינגען וכו׳ (סי׳ 245). גם אשתו אלמנותו נתן וכו׳. נפטר ונקבר בשם טוב זקן ושבע ימים יום ו״ו עש״ק ט״ו סיון תקס״ה לפ״ק, נקרא בפי כל מענדלי איטינגין. (513)

יא״נ הישיש התורני כ״ה זואלף ווירמש בן התורני המופלא מהוריר משה ווירמש זצ״ל וכו׳, היה רגיל לשנות מקרא משנה וגמרא, בטעם ובסברא, היה בקי מאוד בפיוטים ובסליחות להבינם על בוריא, ובשבתות וימים טובים לא מש מתוך אוהל של תורה, ובסוף ימיו בדחיקא לי׳ שעתה טובא, קבל הכל באהבה, גם אלמנתו ובניו הי׳ נותנים וכו׳. נפטר ביום ה׳ י״ד סיון תקס״ח לפ״ק ונקרא בפי כל ר׳ זואלף ווירמש. (514)

יא״נ הבח׳ המשכיל, יניק והבים, אשר למד להיטיב לשמור ולעשות את דברי התורה, שש ושמח לעסוק במקרא משנה וגמרא בפלפול ובסברא, והלך בדרך הישר אשר יודעיו ומכיריו יאמרו כי טוב הוא זה משה אשר נסמך בשם החבר ר׳ משה. נפטר ונקבר בש״ט בן שלש עשרה שנה ביום ד׳ דחה״מ דסוכות תקס״ט, גם אביו ר׳ הירש פויזנא יצ״ו נתן וכו׳. (515)

דף 95 (ע״א).

יא״נ הבח׳ היקר כ׳ יעקב בן איש ירא אלקים כ״ה זואלף ברייד׳ענבאך יצ״ו שהיה בו כמה מעלות ומדות טובות, עשה הישר ומרע הירחיק, משען היה לנעזבים

ולעניים ומכספו נתן לתמכם, מת רך בשנים וסבל יסורים קשים ושונים וכו'. נפטר בשם טוב אור ליום ה' ונקבר למחרתו ביום ה' י"ב אלול תקע"ט לפ"ק ונקרא בפי כל הבה' כ' יעקב ברוידענבאך ז"ל. (516)

(עמוד ב' רפה) דף 96 (ע"א).

יא"נ האשה חשובה התמימה היקרה והישרה א"ח מ' שרה רבקה בת המנוה כ' משה פאלאק ז"ל א"מ המנוה כ' איצק מענין ז"ל וכו' (סי' 250) לביקור חולים ולגמול חסד היה כל מחמדיה. הן אלה מקצת מדותיה ומעלותיה וכו'. נפטרת בש"ט בעש"ק פ' במדבר ונקברת ביום א' ר"ח סיון תק"פ לפ"ק ונקראת בפי כל שרה א"מ המנוה כ' איצק מענין. (517)

דף 96 (ע"ב).

יא"נ האשה החשובה והיקרה אשת היל מרת נענטכה בת הו"ה התורני כ"ה צדוק וויסענבורג סנ"ל אשת הו"ה כ"ה יעקב איטינגען יצ"ו וכו' ובעלה נתן וכו'. נפטרת אור ליום ו' ונקברת למחרתו בשם טוב ביום עש"ק פ' קרח ד' תמוז תק"פ לפ"ק ונקראת בפי כל נענטכה אשת כ"ה יעקב איטינגען. (518)

דף 97 (ע"א).

יא"נ כ' ברוך בן יוסף מאלזענין בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר וכו' גם היה אחד מן הח"ק דש"ס פה והיה הולך בכל ערב ללמוד השיעור גם אשתו האלמנה נדרה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב יום ד' ויו טבת ונקבר למחרתו יום ה' זין טבת שנת תקס"ח לפ"ק ונקרא בפי כל אדם ברוך מאלזענין. (519)

יא"נ האשה השובה היקרה מרת רבקה בת התורני ר' הירש לייפניק אשת כ' מענדלי איטינגין ז"ל וכו' גם בנה הב' יעקב יצ"ו נתן וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב בליל ש"ק ונקברת למחרתו יום א' כ"ח אדר שני תקע"ח ונקראת בפי כל רבקה איטינגין מאפענבאך. (520)

דף 97 (ע"ב).

יא"נ ה"ה כ' ישעשכר בערמן בן החבר . . . בעבור שהיה סבל כמה שנים יסורים הממרקים נופו של אדם היה פה קהלתינו שו"ב מומחה יותר מלמד שנים גם בנו כ' מא(יר) נתן וכו'. נפטר ונקבר יום ד' כ"ה תמוז שנת תקס"ח לפ"ק ונקרא כ' בערמן שוחט מאפענבאך. (521)

יא"נ האשה חשובה הצנועה מרת . . . : (צעריל כה) בת ר' חיים קאסיל אשת כ' אייזק בינגא וכו' גם בנה (כ"ה) חיים ש"י נתן וכו'. (נפטר)ת ליל יום ג' ונקברת יום ד' י"ב אייר שנת . . . ונקראת בפי כל צעריל כה אשת אייזק בי(נגא). (522)

דף 98 (ע"א).

יא"נ האיש המסורסם בתורה וביראה הו"ה כ"ה משה טירקהיים זצ"ל: עבור שהיה איש תם וישר, והלך כל ימיו בדרכי ישרה, ועשה תפילתו בכוונה, נושא ונותן באמונה, ועשה צדקה ונמ"ח כפי יכולתו בכל עת ועונה, וגם הסריש בניו וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב בהה"מ דפסח כ' ניסן תקמ"ב לפ"ק ונקרא בפי כל ר' משה טירקהיים. (523)

דף 98 (ע"ב).

יא"נ איש תם וישר הישיש והזקן התורני כ"ה איצק אשטרויט זצ"ל: עבור שהיה עוסק בתורה ובגמ"ח יומם ולילה, והיה חד מן המהדרין במצות, והשכים והעריב לבה"כ להתפלל באימה וביראה ובכוונה גדולה וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב בשיבה טובה ביום כ"ו אב הקמ"ב לפ"ק: ונקרא בפי כל ר' איצק אשטרויט. (524)

דף 99 (ע"א).

יא"נ האשה החשובה הצנועה והחסודה א"ח מרת קלערכה בת המנוח הקצין כ"ה קאפיל בערגי ז"ל אשת הו"ה ג"ח וג"ץ כ"ה עקיבא כהן יצ"ו וכו' (סי' 250) גם נתן בעלה וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב ביום א' י"ט שבט תקע"ו לפ"ק ונקראת בפי כל קלערכה אשת כ"ה עקיבא כהן. (525)

דף 99 (ע"ב).

יא"נ האשה היקרה התמימה והישרה הצנועה והחסודה מרת געלה בת המנוח כ"ה משה אולסהיים זצ"ל וכו' ומינעה את עצמה להביא טרף לביתה ולבניה קומו בניה ויהללוה ונתנו לה מפרי ידיה: גם נתנו בניה וכו' מלבד שארי צדקות וסחורות שעשו בעבוריה וכו'. נפטרת ונקברת בשם טוב ובשיבה טובה ביום ג' כ"ג אייר תקע"ו לפ"ק ונקראת בפי כל געלה אשת ר' משה אולסהיים. (526)

דף 100 (ע"א).

יא"נ האיש המופלג ומפורסם בתורה וביראה הו"ה כ"ה בנימן וואלף בן המנוח הו"ה מהור"ר זנוויל אַ זצ"ל. עבור שהיה איש תם וישר והלך כל ימיו בדרכי ישרה, למד ולקיים את התורה מעוני. גם בלילה לא שכב לבו לזן ולפרנס את אשתו ובניו, נשא ונתן באמונה ועשה צדקה וגמ"ח כפי יכלתו בכל עת ועונה. וגם הפרישו בניו וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב ביום ג' ג' כסלו תקי"ה לפ"ק ונקרא בפי כל ר' וואלף אַ מק"ק אוביבאך. (527)

דף 100 (ע"ב רפה) דף 101 (ע"א).

יא"נ האיש התורני המפורסם בתורה הו"ה כ"ה אהרן חיים בן המנוח הדיין מוהר"ר יעקב מערצבאך זצ"ל מק"ק סיורדא יצ"ו. עבור שהיה איש תם וישר וירא אלקים מנעוריו. עסק בתורה ובעבודת ה' לילות וימים. והיה ש"ץ בק"ק פפ"ד ימים ושנים בבית וועדי המשכימים ועשה תפילתו בכוונה. והי' מסתפק בלחם צר ובמים לחץ כמה שנים. גם בלילה לא שכב לבו לזן ולפרנס את אשתו ובניו. וסובל יסורים רבים וקשים על ערס דוי וקבלם באהבה, ואשתו נתנו וכו'. נפטר ונקבר בשם טוב ביום ח' י"ט אלול תקע"ו לפ"ק ונקרא בפי כל ר' אהרן חיים מערצבאך. (528)

דף 101 (ע"ב).

יא"נ האשה היקרה והצנועה והחסודה א"ח מ' יטלה בת המנוח כ"ה הירץ ראָטשילד ז"ל אשת המנוח כ"ה שלמה כהן ז"ל, עבור שהיתה אשה יראת ה', ועשתה תפילתיה בכוונה, עקרת הבית ותמיד היו עיניה פקוחות על עסקי ביתה, ומנדלה בנה ובנותיה לעבודת חבורא וכו'. נפטרת בליל ש"ק פ' במדבר ונקברת ביום א' ג' סיון תקע"ו לפ"ק ונקראת בפי כל יטלה אשת ר' שלמה כהן ז"ל. (529)

יא"נ האשה השובה הצנועה והחסודה א"ח מ' חנה בת המנוח כ"ה איצק קאָך ז"ל אשת המנוח כ"ה זלמן הארווייליר זצ"ל וכו', ובשבר שנתן בנה וכו'. נפטרת ביום עש"ק ער"ח תמוז ונקברת ביום א' ב' דר"ח תמוז תקע"ז לפ"ק ונקראת בפי כל חנה אשת כ"ה זלמן הארווייליר זצ"ל. (530)

דף 102 (ע"א).

יא"נ האלוף והקצין המפורסם כ' נתן נטע בן הו"ה כ"ה אורי פיים שפירא זצ"ל. עבור שעסק במשא ומתן באמונה. והיה מוטל על ערס דוי ימים רבים, וסבל יסורים קשים ומרים, ובכל זאת לא מנע מלעשות צדקה לעניים, וגם עשתה אשתו מתנה וכו'. נפטר ביום ב' ונקבר למחרתו ביום ג' י"א שבט תקע"ד לפ"ק ונקרא בפי כל כ' נטע שפירא מק"ק אופיבאך. (531a)

דף 103 (ע"א) (ע"ב רפ"ה).

יא"נ האשה החשובה הצנועה והחסודה א"ח מרת רייזה בת הו"ה כ' יהודה ליב סג"ל מנראָהם זימרן יע"א. שהיתה אשת הו"ה התורני כהר"ר אורי פייביש מיין כ"ץ מפה אופיבאך יצ"ו, עבור שה'תה אשה יראת ה' מעוריה, ובבוזנה גדולה עשתה הפילתיה לעניים וללומדי תורה גומלת חסדה עקרת הבית היתה כל ימיה. ורך בשנים אמרת די לעולמיה בעלה נתן וכו'. נפטרת אור ליום ב' ונקברת בשם טוב למהרתו ביום ב' ויו כסליו תקע"ד לפ"ק ונקראת בפי כל רייזה אשת כ"ה פיים מיין כ"ץ (ע"ב רפה). (531)

דף 104 (ע"א)

יא"נ האשה חשובה הצנועה והחסודה א"ח מ' חנה לביאה בת הגאון אב"ד המנוח מוהר"ר זלמן פוזנא זצ"ל עבור שהיתה אשה יראת ה' מעוריה, ידה הי' פתוחה לצדקה וגמילת חסד כפה פרשה לעני ולאביון שלחה ידיה, להם עצלות לא אכלה כל ימיה, ובנה נתן בעבודה וכו'. נפטרת ונקברת ביום ד' כ"ו ניסן תקס"ט לפ"ק ונקראת בפי כל חנה לביאה אשת מו"ה יוסף ווילמעדסדארף זצ"ל. (532)

דף 104 (ע"ב):

יא"נ ה"ה כ' אייזק בן כ' קלמן בינגא ז"ל עבור אשר הלך בישרו ירא ה' ובמצותיו חפץ לשמור ולעשות, אהב לומדי תורה ומכבדם בנופו ובממונו, השכים והעריב להתפלל תפלתו בבה"כ, והיה כמה שנים גובה הקהלה ובכמה הבר' קדישא ועסק בצרכי צבור באמונה, גם בניו נתנו וכו'. נפטר בשם טוב בש"ק כ"ט ניסן ונקבר ביום א' ר"ח אייר תקס"ט לפ"ק. (533)

יא"נ הבתולה בילה בת כ"ה זעליגמן הארבורג וכו' גם אחיה הבח' ליב ש' נתן וכו'. נפטרת י"ג תשרי ונקברת ערב סוכות תק"ע לפ"ק ונקראת בפי כל בילה הארבורג. (534)

דף 105 (ע"א).

יא"נ היקר והנעלה כ"ת הו"ה כהר"ר משה בן המנוח כ' יעקב האנוי סג"ל ז"ל עבור שהיה איש תם וישר וירא ה' מאד והשכים והעריב לבהכ"נ מדי יום ביומו להתפלל עם הצבור בכוונה: קבע עתים לתורה ולעבודת ה' טרח ויגע ביגיעה רבה כל ימי היין לרבות הלילות לזן ולפרנס את אשתו ובניו וכו' ואלמנתו תי' ובני שי' נתנו ח"י פין לנ"ץ וכו'. נפטר ביום א' ט"ו להדש אב ונקבר בשם טוב

ביום נ' חיי מנחם תקפ"ח לפ"ק ונקרא בפי כל ר' משה האנוי הלוי זצ"ל. (535)
דף 106 (ע"א).

יא"נ הישיש כ' יעקב בן כ"ה הירץ שייאר ז"ל בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר ונושא ונתן באמונה והשכים והעריב לבה"כ להתפלל עם הציבור בכוונה והיה יותר מלמ"ד שנים גובה הקהילה, ועסק בצרכי צבור באמונה וכו' גם יורשיו נתנו וכו'. נפטר כלילה שלמחרתו ד' תשרי תק"ע לפ"ק ונקרא בפי כל יעקב שייאר מאפענבאך. (536)

(דף 106 ע"ב ודף 107 ע"א רפים).

דף 107 (ע"ב).

יא"נ האשה החשובה התמימה היקרה והישרה הרבנית הצנועה והחסודה א"ח מ' רייצבה בת המנוח כ"ה איצק אשדרויט זצ"ל אשת הרב דפה מהור"ר אנשיל מיין נר"ו בעבור שלעבוד י"י בכל לבה היו כל מחשבותיה רק טוב בעיני אלקים ואדם כל מעשיה, ללמד תורת ה' תמכה וסעדה בעלה בכל כוחיה צפתה הליכת ביתה ובדרך הישר הדריכה בניה גמלה חסד עם כל אדם כל ימיה. כפה פרשה לעני ואביון הזקו ידיה להשכים ולהעריב בבהכ"נ הי' כל מחמדיה הן אלה קצת מדותיה ומעלותיה כי קצרה הריעה מהכיל את כל כשרון מעשיה והנהגותיה ובעבור שנתן בעלה נר"ו וכו'. נפטרת ונקברת פה אופנבאך יום ראשון זיין אייר תקס"ט אשת . . . (537)

דף 108 (ע"א).

יא"נ הישיש והזקן זה שקנה חכמה, ויגע א"ע תמיד בשקידה רבה בתורה התמימה, ה"ה הרבני מוה"ר צבי הירש בן כ"ה איצק ליב שפיין סג"ל זצ"ל אשר מעודו ועד שבתו הלך בצדקו ובתמותו ולימד בש"ס ופוסקים בכחרותו ובזקנתו, ויראתו היתה קדמה לחכמתו להבין ולהשכיל לשמור ולעשות הי' כל הפצו ותאוותו, גם בניו נתנו וכו', וכבוד נעשה לו במותו שנספד כהלכה ונסמך על קברו במורינו. נפטר בש"ט ביום ד' כ"ה יום לחודש אלול ונקבר בו ביום בשנת תקס"ט לפ"ק. (538)

יא"נ היקר כ"ה זעליגמן ליב בן כ"ה משה קאפיל כ"ץ וכו' וגם אשתו נתנה וכו'. נפטר יום ש"ק כ"ג טבת ונקבר למחרתו יום א' ב"ד טבת תקע"ד לפ"ק ונקרא בפי כל זעליגמן ליב מאפענבאך. (539)

דף 108 (ע"ב).

יא"נ הישיש והזקן זה שקנה חכמה ויגע א"ע תמיד בתורה התמימה, ה"ה המופלא ומופלג מהור"ר יאקב בן ר' ברוך באמבורג ז"ל אשר מעודו ועד שיבתו הלך בצדקו ובתמותו למד בש"ס ופוסקים בבחרותו וזקנותו ויראתו קדמה לחכמתו למד בהריפות ובשפה ברורה והעמיד תלמידים הרבה וגם חיבר ספר נחלת יעקב על מסכתות קטנות, ועוד פירוש המדריש רבה וספרי ושארי דברים נכוחים אשר עודם בכתב רישומות, וכבוד נעשה לו במותו שנספד כהלכה, ונסמך מהגי אב"ד דקהילתינו על קברו במורינו ויתהלך עם האלקים אשר לקח אותו בליל ד' ונקבר למחרתו ביום ה' ויו"ט שבט תקע"א לפ"ק, ונקרא בפי כל מהור"ר יאקב נוימבורג מאפענבאך. (540)

יא"נ היקר איצק בן ברוך מענין וכו' גם אשתו נתנה וכו'. נפטר בשם טוב

ונקבר יום ב׳ טית כסלו תקע״ט לפ״ק ונקרא בפי כל איצק מענין. (541)

דף 109 (ע״א).

יא״נ הבח׳ היקר כ׳ מרדכי בן הו״ה התורני כ״ה יוסף לאנדוי סנ״ל וכו׳, נפטר ביום ב׳ ונקבר למחרתו ביום ג׳ טו״ב סיון תק״ע לפ״ק ונקרא בפי כל הבח׳ מרדכי לאנדויא סג״ל מקאבלענץ. (ע״ב רפה). (542)

דף 110 (ע״א)

יא״נ האישה החשובה הצנועה וההסודה א״ח מ׳ הענדלה אלמנות המנוח הקצין כ״ה וואלף היידלבורג מק״ק פפ״ד יצ״ו וכו. גם נתנה יורשיה עבורה מתנה לנ״ץ מלבד שארי צדקות ופדיונות וכו׳, נפטרת ונקברת בשם טוב פה ק״ק אופענבאך עש״ק טוב אלול תקע״א לפ״ק ונקראת בפי כל הענדלה א׳ הקצין המנוח כ״ה וואלף היידלבורג. (543)

דף 110 (ע״ב).

יא״נ האלוף התורני היקר כ״ה יהזקאל בן האלוף התורני כ״ה הירץ האמיל ז״ל בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר והיה למה בישו״ם ופוסקים בבחרותו ובזקנותו והיה מגיד הפטרה מידי שבת בשבתו אצל הק״ק דג״ה והיה סבל יסורים קשים ומרים הממרקים גופו של אדם גם אשתו תי׳ נתן וכו׳, נפטר ונקבר בשם טוב יום ויו עש״ק כ״ב טבת תקע״ד לפ״ק ונקרא בפי כל ר׳ יהזקאל האמיל מאפענבאך. (544)

יא״נ האישה החשובה הצנועה והחסודה מרת יטלה בת כ׳ יונה אשת כ׳ זעליגמן ליב ז״ל וכו׳ גם בניה נותנים וכו׳. נפטרת אור ליום ד׳ ב׳ דר״ה חשון ונקברת למחרת יום ד׳ ב׳ דר״ה חשון תק״פ לפ״ק ונקראת יטלה אשת זעליגמן ליב מאפענבאך. (545)

דף 111 (ע״א).

יא״נ האיש הישיש והזקן הקצין המפורסם פו״מ כ״ה ישראל בן המנוח כ״ה משה פראנקפורטר ז״ל, עבור שהיה פרנס ומנהיג פה קהלתינו יצ״ו ימים רבים, וטרח בטרחתו דצבורו באמונה ועשה תפילתו בכוונה, וסובל יסורים וקבלם באהבה בניו נתנו א״ך צ״ל לנ״ץ בעבורו, מלבד שארי צדקות שעשו וכו׳, נפטר בשם טוב אור ליום ה׳ ונקבר למחרתו ביום ה׳ ויו שבט תקע״ג לפ״ק ונקרא בפי כל ר׳ ישראל פראנקפורטר. (ע״ב רפה). (546)

דף 112 (ע״א)

יא״נ האישה השובה הצנועה מרת מרים בת התורני החבר ר׳ הירש לייפניק אשת התורני כ׳ אנשיל באם ז״ל וכו׳. נפטרת בליל ג׳ ונקברת למחרת ביום ד׳ ה״י סיון תקע״ג לפ״ק ושבק חיים לכל חי הנקראת בפי כל מרים באם. (547)

יא״נ האישה השובה הצנועה והחסודה אשת חיל מרת צערלה אשת אברהם האמבורג ז״ל וכו׳, נפטרת בליל ד׳ ונקברת למחרת ביום . . . (548)

דף 112 (ע״ב).

יא״נ האישה הצנועה והחסודה א״ה מרת לאה ברענדלה בת המנוח כ״ה שלמה כהן ז״ל אשת התורני כ״ה ליב אופנהיים יצ״ו בעבור שהיתה מדרכת בני׳ ביראת ה׳ כל ימיה ונתנה סעד ועזר לבעלה ולבני׳ לעסוק בתורת ה׳ וממש לא רצתה להנות מהעולם הזה רק כדי ההכרה לקיים הנפש לעבודת ה׳ כפה סרשה

לעני וידיה לאבוין שלחה ע"כ נושאת חן בעיני כל רואי' ווי להאי שופרא דבלע בארעא וסבלה יסורין הרבה כד הוי מושלת על ערס דוי וקבלה באהבה ובחיבה גם נתן בעלה הנ"ל לצדקה כנהוג בכאן בעבורה וכו' ולהחיות בתחיית המתים אמן. נפטרת בשם טוב ליל ה' ונקברת ע"ש ק ח' טבת תקע"ד לפ"ק. (549)

יא"נ הקצין כ' מאיר בן אברהם לאהארטע מק"ק הענא וכו'. נפטר ונקבר אייר תקע"ו לפ"ק ונקרא בפי כל מאיר לאהארטע. (550)

דף 113 (ע"א).

יא"נ התורני איש תם וישר גברא דרחיל חטאי' כהר"ר איצק ליב ז"ל בר מהור"ר זנוויל אינרשהיים שהיה אב"ד בק"ק העטרנדויי' וצ"ל עבור שהיה טרח ביגיעה רבה לפרנס את אשתו ובניו והיה מדריה(ך) את בניו לתלמוד תורה והיה מקיים כיבוד אב ואם ביתר שאת אף שתלו ביה תפלא ביותר היה מחזיר לפרנס את אמו הזקנה והלך כל ימיו בדרכי ישרה בזכות זה ובזכות שנתנה אשתו תי' וכו' ולהחיותו בתחיית המתים ונקרא בפי כל ר' איצק אינרשהיים. נפטר בשם טוב אור ליום ד' ונקבר ביום ד' יוד אדר תקע"ד. (551)

יא"נ האשה היקרה מרת בלימכה בת המשורר הגדול כ' משה פאהן, אשת הש"צ התורני כ"ה מאיר מיץ ש"ץ דקהלתינו וכו' גם בנה הבח' יוסף נתן וכו'. נפטרת ביוש"ק כ"ה טבת ונקברת למהרתו כ"ו טבת שנת תקע"ה לפ"ק. (552)

דף 113 (ע"ב)

יא"נ האלוף היקר כ' זנוויל קאלין וכו' גם בנו אהרן שי' נתן וכו'. נפטר ונקבר טית טבת שנת תקע"ב לפ"ק ונקרא בפי כל זנוויל קולין (553)

דף 114 (ע"א).

יא"נ היקר האלוף התורני כ' עוזר בן החבר ר' הנד מק"ק פיורדא וכו' (פי' 254) גם בנו ליב שי' נתן וכו'. נפטר ביום ש"ק י"א טבת ונקבר למחרתו יום א' י"ב טבת תקפ"א לפ"ק ונקרא בפי כל ר' עוזר מפיורדא. (554)

יא"נ האשה השובה מרת חנה אשת פ"ו כ' ליב פוילין וכו' גם בנה משה שי' נתן וכו'. נפטרת ביום א' י"א אייר ונקברת ביום ב' י"ב אייר תקפ"א לפ"ק ונקראת בפי כל חנה פוילין. (555)

דף 114 (ע"ב).

יא"נ הצדיק והישר הירא ה' ועוסק בתורה המיפלא העושה הטוב והאוהב שלום מורינו רב ר' יהודה בן החבר ר' נתן חיים וצ"ל, הצדיק הזה נכבד לאחר גויעתו בסמיכת המורינו, על שם שהיה ירא ה' מאוד, ועוסק בתורה ולו עשר ידות בה והשבים והעריב לבהכ"נ והלך מחיל אל חיל מבה"כ לתלמוד תורה, ותאותו להדריך זולתו בדרך הטוב והישר והיה אוהב שלום ורודף שלום וכו' שנתנו אשתו ובניו וכו'. נפטר אור ליום ו' ב' דר"ה ונקבר בשם טוב בהספד גדול ביום א' ד תשרי תקפ"ב לפ"ק ונקרא בפי כל מהור"ר ליב מענין וצ"ל. (556)

דף 115 (ע"א).

יא"נ הו"ה כ' אליה' בן כ' אברהם זיסל ז"ל וכו'. וגם אשתו נתנה וכו'. נפטר ביום ה' א' דראש השנה ונקבר ביום ש"ק ב' דראש השנה תקפ"ב לפ"ק ונקרא בפי כל כ"ה אליה' זיסל ז"ל. (557)

דף 115 (ע"ב).

יא"נ ברוך בן פ"ו כ' ליב פוילין וכו' ואשתו נתנה וכו'. נפטר ליל ה' שני דסוכות ונקבר יום א' דחה"מ שנת תקפ"ב ונקרא בפי כל ברוך פוילין ושבק לן חיים. (558)

דף 116 (ע"א).

יא"נ היקר כ"ה זלמן הענא וכו' גם אשתו נתן וכו'. נפטר יום ויו עש"ק שמחת תורה ונקבר יום א' אסרו חג דסוכות שנת תקפ"ב לפ"ק ונקרא בפי כל זלמן הענא מאפענבאך. (560)

יא"נ היקר מרדכי בן אשר מבערניל בעבור שהלך כל ימיו בדרך הישר וטרה ועמל וזן אשתו ובניו מיגיע כפו בבבוד ומת במיתה שלא כדרך הארץ גם אשתו נתנה וכו'. נפטר יום ג' א' דר"ח אלול על הדרך ונקבר למחרת יום ד' ב' דר"ח אלול בהערשטיין שנת תקפ"א לפ"ק ונקרא בפי כל מרדכי בן אשר מבערניל. (561)

דף 116 (ע"ב).

יא"נ האשה חשובה אשת חיל מרת ניטלה אשת פ"ו כ' גומפא מאנהיים וכו' גם בעלה שי' נתן וכו'. נפטרת ביום ש"ק כ"א כסליו ונקברת למח־תו יום א' כ"ב כסליו תקפ"ב לפ"ק ונקראת בפי כל ניטלה אשת ר' גומפא. (562)

דף 117 (ע"א).

יא"נ האלוף התורני כ"ה משה בן ר' יעקב מיהלפעלד וכו' גם היה למוד בבחרותו בפ"פ והיה לומד בביתו בכל יום וכו' גם אשתו תי' נתנה וכו'. נפטר בשם טוב זקן ושבע ימים יום ה' ט"ז אדר קדם עלות השחר ונקבר למחרתו יום ויז עש"ק י"ז אדר תקפ"ג לפ"ק ונקרא בפי כל ר' משה מיהלפעלה. (563)

דף 117 (ע"ב).

יא"נ האשה החשובה הקצינה והגבירה א"ח מרת עדיל בת המנוח כ' אברהם לעהרהארטע מק"ק האנוי וכו' אלמנ' המנוח כ' נתן נטע שפירא ז"ל מפה וכו'. ובשכר שנתנו יורשי' בעבורי' ב' פעמים ח"י ב"צ לצדקה מלבד שארי צדקות ופיזרונית שנעשו לכבוד ולתועלת נשמתי' וכו'. נפטרת בליל ב' אור ליום ג' ט"ז אדר שני ונקברת ביום ד' י"ז אדר שני תקפ"ד לפ"ק, ונקראת בפי כל עדיל א"מ המנוח כ' נטע שפירא ז"ל. (564)

דף 118 (ע"א).

יא"נ הישיש והזקן איש חסיד וצדיק מורינו רב ר' צדוק בן מהור"ר נטע וויסענפורג סנ"ל, אשר כל ימיו לומד תורה בשקידות ובתמימות, והעמיד תלמידים רבים ולמד עמהם בהנם וזן וכלכל אותם ונתן להם כל צרכם, ותפילתו הי' כל ימיו עד עת שקיעת שמשו בקדושה ובטהרה ובכוונה גדולה. ופזר נפשו נתן לאביונים וצדקתו עומדת לעד שנתן מאכלו לרעבים והוא יושב בתענית ועסק בגמילות חסדים בגופו ובממונו עד אשר השכים והעריב על פתחי נדיבים לזכות את רבים עניים לומדי תורה. אך לעת זקנתו בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל על אשר סבל יסורים מרי' וקשים זמן ה' שנים וסבל את כל ונוכחת באהבה ובחבה לכבוד המקו' ב"ה ולכפר על נפשות ישראל זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל ובעבור

שבנו נתן בעבורו ח״י פ״ץ לנ״ץ וכו׳ נפטר בשם טוב בעש״ק א׳ דר״ח אדר לאחר חצות היום ונקבר בהספד כראוי ביום א׳ ב׳ אדר תקפ״ה לפ״ק ונסמך על קברו בסמיכת מורינו, ונקרא בפי כל חי מורינו הרב ר׳ צדוק וויסענבורג סג״ל וצ״ל. (565)
דף 118 (ע״ב).

יא״נ האשה השובה היקרה והישרה א״ח מ׳ קרינלכה בת החבר ר׳ טעבלי מאלוענין, אשת ר׳ מאיר באם שי׳ וכו׳. ובניה נתנו וכו׳. נפטרת יום א׳ ב׳ אדר ונקברת יום ב׳ ג׳ אדר תקפ״ה לפ״ק ונקראת בפי כל קרינלכה באם. (566)
דף 119 (ע״א).

יא״נ האשה ההשובה הישרה והיקרה א״ח מרת פראדכה בת הו״ה כ׳ הירץ דיץ כ״ץ אשת הו״ה כ׳ חיים ביננא יצ״ו וכו׳ ובעלה נתן וכו׳. נפטרת ביום שבת קודש פ׳ במדבר ונקברת למחרתו ביום א׳ ערב שבועות תקפ״ה לפ״ק ונקראת בפי כל פראדכה ביננא. (567)

יא״נ האיש היקר האלוף והקצין כהר״ר זענדר בן המנוח כ״ה משה טירקהיים ז״ל וכו׳ שנתן אשתו ח״י פ״ץ וכו׳. נפטר ביום ד׳ כ״ח שבט ונקבר בשם טוב למחרתו ביום ה׳ כ״ט שבט תקפ״ה לפ״ק ונסמך על קברו בסמיכת החבר ונקרא בפי כל ההבר רבי זענדר טירקהיים. (568)
דף 120 (ע״א).

יא״נ היקר האלוף והקצין כמר זלמן בן המנוח כ״ה הירץ מאאז ז״ל מפה וכו׳ ובניו נתנו בעבורו ח״י פ״ץ לנ״ץ דפה קהלתינו] יצ״ו בשכר זה תנצב״ה עם נשמת אי״ו ועם נשמת שארי צו״צ שבנן עדן אמן. נפטר ביום ב׳ כ׳ אדר ראשון ונקבר בק״ק פ״פ דמיץ יע״א ביום ד׳ כ״ב אדר ראשון תקפו״ו לפ״ק ונקרא בפי כל זלמן מאאז. (569)
דף 120 (ע״ב).

יא״נ האשה ההשובה והיקרה א״ח מ׳ ראָדיש בת המנוח כ״ה נתן ז״ל מק״ק העדרנהיים יצ״ו אשת הו״ה כ׳ אהרן ווארמש מפה וכו׳ וגם נתנו בעלה ובניה שי׳ ח״י פ״ץ וכו׳. נפטרת בליל א׳ אזר ליום ב׳ כ״ד ניסן, ונקברת ביום ג׳ כ״ה ניסן תקפ״ו לפ״ק ונקראת בפי כל ראדיש אשת הו״ה כ׳ אהרן ווארמש. (570)
דף 121 (ע״א).

יא״נ הבתולה הישרה והיקרה מרת רבקה בת המנוח הקצין כ״ה בער היידל־בורג ז״ל נכד של הקצין המפורסם מהור״ר אלעזר שפייאר־זצ״ל מק״ק פראנקפורט דמיץ יצ״ו וכו׳ כי רך בשנים אמרת ד״י לעולמיה, ויורשיה נתנו עשרה זהובים לנ״ץ דפה וכו׳. נפטרת ביום שבת קודש הה״מ של סוכות, ונקברת למחרתו פה ק״ק אפפענבאך יצ״ו ביום א׳ הושענה רבה תקפ״ו לפ״ק ונקראת בפי כל רבקה בת המנוח הו״ה כ״ה בער היידלבורג ז״ל. דף 121 ע״ב רפ״ה. (571)
דף 122 (ע״א).

יא״נ הי״ה התורני כהר״ר זלמן בן המנוח התורני כ״ה ליב האלבערשטאדט סג״ל וצ״ל מפה, עבור שהיה איש תם וישר וירא ה׳ כל־ימי חיי׳ נשא ונתן באמונה, השכים והעריב לבה״כ להתפלל עם הציבור בכוונה, קבע עתים לתורה ובפרט לשיעור דש״ס מדי יום ביומו, ביתו הי׳ פתוח לצדקה וגמ״ח לתורה ולתפילה בכל

עת ועונה, וגם אשתו אלמנתו נתנה בעבורו ח״י פ״ץ וכו׳. נפטר בשם טוב ביום א׳ ד׳ כסלו ונקבר ביום ב׳ כ״א להדש כסלו תקפ״ח לפ״ק ונקרא בפי כל ר׳ זלמן האלברשטאדט הלוי וצ״ל. (572)

דף 122 (ע״ב).

יא״נ האשה השובה הזקינה מ׳ יוטלכה בת כ׳ יודא משעטקריסן אשת כ״ה ליב מאנכי (מאנין? או מאופנב׳?) עבור שהיתה אשה יראת ה׳ אלקי׳ כל ימיה והיתה מוטלת ביסורין יותר מלמ״ד שנים ואעפי״כ לא הניח׳ צרכי ביתה ומגדלה בני׳ ללכת בדרך הישר ובעלה נתן בעבורה וכו׳. נפטרת ביום נ׳ כ״ג אלול ונקברת למחרתו כ״ד אלול תקפ״ה לפ״ק ונקראת בפי כל יטלה אשת ר׳ ליב מאנכי (?) (573)

(המשך יבא)

# שרידים מהגניזה.

מאת

## דר. מאיר צבי וויים.

## מפיוטי ר׳ שמואל יזכה

בתוך שריד אחד מן הגניזה בעזבון המנוח קויפמאנן ז״ל נמצאים פיוטים ממחבר אחד על סדרי שבתות של ספר בראשית. והקטוע מכיל מ״ח דפים בכתב מרובע תימני והגייר ישן. הפיוטים נתיסדו על סדרי שבתות, ולכל שבת ושבת נמצא: יוצר, אופן, מאורה, אהבה, זולת, מי כמוך, ייי מלכנו ועד מתי [גאולה].

היוצר נתייסד על פסוקי הסדרא ועל ענינו והזולת על ענין ההפטורה ונראה מזה וגם מקטועים אחרים שנמצאים בגניזה שהפייטנים לא שמו נגמתם על שבתות מיוחדות ומכוררות לבד אשר פיוטיהם נמצאו בסדר מנהגינו בעת הזאת, אלא שהקשיטו כל שבת ושבת של כל השנה בפיוטים שונים מיוסדים על האגדה ועל מאמרי הראשונים למשוך לבב השומעים. וגם המראה הזאת מוכחת שהשתמשו בפיוטים תחת הדרשה.

והקטוע הלזה שריד מן קובץ גדול שנכללו בו פיוטי ר׳ שמואל על כל ספר בראשית, והנה מתהיל בתוך הזולת להפטורת ס׳ לך לך [ישעיה מ׳ כ״ז] ומי כמכה, ייי מלכנו, ועד מתי, ואחר כך כסדר וירא, חיי שרה תולדות, ויצא, וישלח וישב בכל הסדר הנזכר וקצת מן היוצר לס׳ מקץ, והפייטן חתם את שמו שמואל בתוך שורות היוצרות ובראשי שורות של כל מי כמכה וכל ייי מלכנו, ובראשי שורות לכל עד מתי ועד מתי נכספלה

ספר

# מזכיר נשמות

מאת

## יעקב קאפל דושינסקיא (לונדון)

(המשך מדף 154)

דף 123 ע"א.

יזכור אלקים את נשמת היקר והמשובה הו"ה המפורסם כהר"ר ליב בן הו"ה הקצין המפורסם כ"ה מאיר עלואס סג"ל עבור שהלך בדרך הישר ועסק במו"מ באמונה, פזר נתן לאביונים ותמך יד העניים, מכספו סעד הנכשלים, ובהונו שמח הדלים, והשתדל טובות שלמות ורבות, לאנשי קישי רוח ודאגה בלבבות, בהיותו יועץ העיר שנים רבות עד יום מותו, והי' פו"מ פה קהלתינו יצ"ו זמן רב והנהיג אותה ביושר ונהת, וגם אלמנתו ת"י נתנה עשרה זהובים לג"ץ מלבד שארי צדקות ופזרונות שעשה וכו'. נפטר ושבק חיים לכל חי ביום ב' י"ג אדר ראשון ונקבר בשם טוב ביום ג' י"ג אדר ראשון תקפ"ט לפ"ק וכבוד עשה לו במותו שנספד כראוי ונסמך בסמיכת החבר על קברו מן אב"ד דקהלתינו ונקרא בפי כל החבר רבי ליב עלואס סג"ל: (574)

דף 123 (ע"ב).

יא"נ האשה השובה הזקינה מ' הינדלה בת ליב קראפעלט מבירגל אשת כ' מאנכי בן אהרן בעבור שהיתה יראת ה' כל ימיה והי' מתעסקת בכל יכלתה להתעסק במתים, ובכל מיני מצות ואעפ"כ היתה גברתנית בביתה וגדלה בניה לילך בדרך הישר וללמוד תורה ובנה גותן וכו'. נפטרת ביום ג' זין אדר ונקברת למחרתו ח' אדר תק"ס לפ"ק ונקראת בפי כל הינדלה באסקוויין על שם זיווגה השני ר' יאקב באסקאוויין. (575)

דף 124 (ע"א).

יא"נ האיש היקר והנעלה הו"ה כ"ה מאיר בן המנו' הש"ץ כ"ה משה באם ז"ל, עבור שהיה ש"ץ ושמש בקהלתינו יצ"ו ימים ושנים רבים ועשה תפילתו בכוונה, ועמד על משמרתו באמונה, קבע עתים לתורה, נושא ונותן באמונה, ובניו נתנו וכו'. נפטר בליל מוש"ק אור ליום א' א' דר"ה אייר ונקבר ביום ב' ב' דראש חדש אייר תקפ"ט לפ"ק ונקרא בפי כל הש"ץ ר' מאיר באם ז"ל. (576)

דף 125 (ע"א).

יא"נ האיש היקר הו"ה כ"ה יעקב יצחק בן ה"המנוח כ' יעקב האניו ז"ל סג"ל וכו', ואלמנתו ת"י נתנה וכו'. נפטר בשם טוב בליל ש"ק ראש חדש שבט ונקבר בהספד ובסמיכת החבר ביום א' ב' להדש שבט תקצ"א לפ"ק ונקרא בפי כל החבר רבי יעקב אייזק האניו סג"ל ז"ל. (577)

דף 126 (ע"א).

יא"נ הרב המאור הגדול והמפורסם מהור"ר אנשיל מעין[66a]) זצ"ל שהי' אב"ד פה קהלתנו ק"ק אפפענבאך והמדינה יע"א שלשים שנה, ולא נספר באשר שצוה שלא לספדו, ובעבור זה גם פה אין להאריך בשבחו והללו, כי גם זה בכלל הספר לכללו, ובעבור שנתנו בניו סך מה בעבורו לצדקה ובזכות תורתו ומעשיו הטובים המרובים וכו', נפטר בשם טוב זקן ושבע ימים בליל ד' נגהי ה' כ"ט שבט ונקבר למחרתו ביום עש"ק א' דר"ה אדר הראשון תקפ"א[66b]) לפ"ק. (578)

---

(סוף הכתב יד נ"ז 950).

(א"ח שבועות תרפ"ג.

## II.

### כתב יד אדלער 1206.

דף 1 (ע"ב).

זאת הספר של הזכרות נשמה כתבתי לכבוד המקום ולכבוד החיים שעודינו חיים ולמתים אשר כבר מתים גם הם חיים כשם שאנחנו מזכירן ומתפללים עליהם כך יתפללו הנשמות הקדושים והטהורים עלינו לפני המקום בכל עת שאנחנו צריכים נכתב על ידי פיים סופר בן מו"ה טעבלא סופר ז"ל מכפר פאטענוויזען. כתבתי וגמרתי ביום בית לפרט קטן מהזיר(!) נשמות שייך לקהל קודש, האלופים והקצינים פרנסים מנהיגים דק"ק שטעפיך, במדינות שואבין סמוך לעיר אויגשבורג הבירה.

דף 2 (ע"א) על הכל וכו' ויעזר ויגן וכו' (כל הנוסח).

---

[66a]) אנשיל מעין נתן הסכמות: לס' נחלת יעקב של ר' יעקב נוימבורג (עי' לעיל ס' 540) ביום ג' שבט תקכ"ג, לס' תורת אלקי' הומש ע"פ ר' ידידי' שלמה מנורצו ביום י"ט טבת תקנ"ז; לסדר תפלה י"ט אייר תקכ"א.

[66b]) כאשר יראה הקורא אין שום זכר בכ"י זה מהכת הארורה של המסית ומדיח יעקב פֿראנק אשר דר באופנבך בסוף ימיו ומת שם בשנת תקנ"א, כי לפי הנראה לא הי' לכת זה אז שום נגיעה עם היהודים דאופנבאך. בקורות ק"ק אָפנבאך עיי': נעזאממטאדכיוו דער דייטשען יודען, שנה 1 דף 50 והלאה; גוגענהיים אוים דער פערנאַנגענהייט דער איזר' נעמיינדע אָפּפענבאך, ברלין 1915, וספרי קורות היהודים. שם הקהל אָפּפענבאך היה ידוע ביותר בסוף המאה הי"ח למנינם כשגר שם הכופר ומסית הידוע יעקב פראנק אשר משם הריץ אגרתו כתובה בדיו אדום (דער ראָטע בריעף פראַנק'ס; עיין בע"ז מאַנאַטסשריפט 1877, פאַרנעם ברעזויאהצרפתית חלק ב"ט והשילוח תרע"ג) ומת שם בשנת תקנ"א. אולם כשבא פראנק לאָפּפענבאך כבר נודע היה לצורר היהודים בכל תפוצות ישראל ע"י הויכוחים שהיו לו בק"ק קראקא ופעולותיו הכעורות בכלל ובפרט, ומטעם זה לא מצינו שום רמז לפֿראַנק ועדתו בספר מזכיר נשמות דק"ק אופנבאך הלזה.

דף 2 (ע"ב) נוסח ותגלה ותראה וכו' יקום פורקן (בנוסחנו).
דף 3 (ע"א) יקום פורקן השני, מי שברך אבותינו וכו'.
דף 3 (ע"ב) הנותן תשועה (בלי שם המלך) יהי רצון לשבת מברכים כנוסחנו.
דף 4 (ע"א) מי שעשה נסים וכו' יהדשהו וכו' מי שבירך להעניק בה"ב.
דף 4 (ע"ב) אב הרחמים, מי שברך למתנת יד.
דף 5 (ע"א): סוף מי שברך מ"י ואח"כ: אחד יחיד ומיוחד אלי נדרש לבב אך טוב אלהים לישראל הללויה.

תפלת ההולים (בנוסח הדומה לנ' ספרדי).

פותחין הארון ומוציאין ספר תורה ונוטל בזרועו עד אחר התפילה ומניח הארון פתוח עד אשר יחזיר הס"ת למקומו:

מצלאין אנחנא ותבעין רחמי מן קדם אלהא מרי שמיא וארעא עם ספר אוריתא הדין דכתיבין בי(ה) תלת עשרה מכילתין דרחמי ככתוב י"י י"י אל רחום וחנון ארך (אפים) ורב חסד ואמת נוצר חסד לאלפים נושא עון ופשע וחטאה ונקה המלך היושב על כסא רחמים ולו החסד והרחמים הוא יתמלא רחמין טבין וקריבין עלנא ועל כל עמיה בית ישראל הקרובים והרחוקים הנאנחים והנאנקים השדודים הנדודים והאבודים מאין תקוה ושבר והנפרזים בכל פנה ועבר וכל מי שהוא בבית האסורים וכל מי ששרוי בצער וצערה תחת יד מלך וישרים הוא ישלח מלאך פניו להושיעם ויצילם מכל צרותם ויפדם ויגאלם וכל מי שהוא הולה ארוכה מהרה תצמח ותעלה מן קדמוהי ישתלח מלאך אסותא דרחמי לאסאה לכל קצירי ומריעי דאתמרעו בנו עמיה בית

דף 5 (ע"ב).

ישראל ובתוכם יניח וירגיע ישקיט ויושיע וירפא ויעודד (לפלוני בר פלוני הנולד מפלונית) . . . כמה דאתסיאו מי מרה על ידי משה וכמה דאתסי חזקיה ממרעיהו כך ייתסי מכל מרעין בישין ויתרדקון (ויתפרקון ?)ויתערקין מערקוהי ומגידוהי ומן מרגן וארבעין ותמניא אברוהי קורא אל י"י כי ייענהו יעלה דברו וירפאהו יצפנהו בסכו ויגן בעדו כי יפול לא יוטל כי י"י סומך ידו ויקים בו מקראי דכתיבין (לנקבה) מערקיה ומגידה איבריה קוראות אל ה' ויענה ישלה דברו וירפאה יצפנה בסכו ויגן בעדה כי תפול לא תוטל כי י"י סומך ידה ויקים בה מקראי דכתיבין) י"י יסעדנו על ערש דוי יאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים יי ישמרהו ויחיהו יאשר בארץ הלקו ההופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם הוא ירפאהו ויעצימהו וכל חולי עמו ישראל יהיו בכלל הברכה.

(לנקבה) י"י יסעדה על ערש דוי תאריך ימיה בטוב ושנותיה בנעימים י"י ישמריה ויחיה תאושר בארם חלקה הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם הוא ירפאיה ויעצימה וכל חולי עמו ישראל הוא בכלל.

הברכה: יעלו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם יודו ליי"י חסדו ונפלאותיו לבני אדם רפאינו ה' ונרפא הושיענו ונושעה תהלתינו אתה . . .

דף 6 (ע"א).

מי שברך אבותינו אי"ו שרי"ו משה ואהרן דוד ושלמה מי שהמתיק מי מרה

על ידי משה רבינו ומ ירדן על ידי אלישע ומי שריפא מרים מצרעתה ונעמן מצרעתו וחזקיה מחליו ובנימין הצדיק הוא יברך את (ר' פ' ב' פ') בעבור שיתן רפ' בפ' עבורו לצדקה בשכר זה המקום ישלה לו רפואה שלימה על כל גופו ועל כל אבריו ויחננו ויעמידהו על בוריו אותו וכל שאר חולי עמו ישראל השתא בעגלא ובזמן קריב ונאמר אמן.

לאשה המקשה לילד ב"מ אומר זה:

האל המלך הגדול הגבור והנורא העונה לעתות בצרה הוא יקבל תפילתנו ותפלת כל ישראל ברחמיב וברצון ובתוכם יזכור ויפקוד לטובה ולרחמים לאשה עצורה וצרה כאבכירה וליבה אצירה תהיל ותזעק בחבלה וצירה היא האשה (פלונית אשת פלונ) היושבת על המשבר שברה על י"י אלהינו הוא יראה צרתה ודמעתה ויעתר לעתירתה והעלה לרצון תפילתה הוא ברחמיו יפלטת(ה) ויהלצה על הבריאה החיים והשלום ישועה אותה לאיתנה הראשון וישיבה רפאות תהי לשרה ישקוי לעצמותיה ממ"ד ששמע יענה הפילות האמהות הקדושות והטהורות שהיו בטבעם עקרות והפך וישנם את מערכותם

דף 6 ע"ב

והשניO(ה) עליהם במדת הרחמים והוו מאתו נפקדות בזרעו עזרת אנשים הוא יזכור ויפקוד לטובה להן ולחכד ולרחמים ולחיים ולשלום להאשה פלונית היושבת על המשבר להניה לה מרוטה (מרוחה) הקשה ומעצבונה ולא תוסיף עוד לדאבה ויפתה רחמה ויצא הולד להיים ולשלום במ"ט ובשעה טובה בלי שום צער יגזק לא לה ולא לולד ויוסיף ויען לה כח ואון ובריאה כי עיניה לך תליות ולך היא ציפיה ועיניה לך מיהלות תוציא אותה מצר לרוחה קומי אורי כי בא אורך וכבוד י"י עליך זרח ונאמר ויצעק משה אל י"י לאמור אל נא רפא נא לה ונאמר ויחדו כל עבדיך אלה אלי והשתחוו לי לאמור צא אתה וכל העם אשר ברגליך ואח"כ אצא ויצא ג"פ לא תהיה משכילה יעקרה בארצך את מספר ימיך אמלא ממ"ה יאיר בחמל"ו עליה ככתוב קומי אורי כי בא אורך וכבוד י"י עליך זרח ותזוהר אומר ויקם לך ועל דרכיך נוגה אור ממ"ה יבטל ממנה כל גזירות קשות וזועות וירפא את החליאה ואת מכותיה ומאוביה ויכפר את חטאתיה ויחדש כנשר נעוריה ממ"ה יפתח רחמה בריאות ואי"ו מש' לשרר"ל והוא יעניה מש' לכל העקרות וילדות הוא יעניה ויצילה מפתקה של חוה ואכל בדקי

דף 7 ע"א

ורבקי מיהה יישלה לה רפואה שלימה בזכות הצדיקים והצדקניות נשמות הטהורים אשר שם ננשים ויסיר ממנה כל סכנה ותקלא השתא בעגלא ונאמר אמן. סדר ערובי חצירות יקח לחם שלם ויברך: באי"י אמ"ה אקב"ו על מצות ערוב בדין יהא שרי לנא לאסוקי ולטיולי מבית לחצר ומחצר לבית ומבית לעליה ומעליה לגג ומגג לקרפף ומקרפף לקרפף ומגג לגג ומבית לחצר ומחצר למרחק כל מאן דצריך לישבתא לנא ולכל ישראל הדרים בעיר הזאת.

## הזכרת נשמות.

יזכור אלהים נשמת של רבי שלמה ומרת רחל עם נשמת אי"ו שרר"ל עבור שקנו בית הקברות ושטרחו עבור קהלות ובטלו גזירות בשכר זה תהיינה נפשותם צרורות ב"ה עשצו"צ שבנ"ע אמן.

יא"נ רבינו שמעון הגדול ע"נ (וכו') עבור שטרח עבור קהילות ובטלו גזירות ויסד שירות ותשבחות בוכורת זה תנצב"ה עש"צ בנע"א.

יא"נ רבינו גרשום מאור הגולה עבור שהאיר עיני הגולה בתורותיו ובתקשתיו (ובתקנותיו) ב"ז תנצב"ה עש"צ שנע"א.

יא"נ רבינו שלמה ברבי יצחק עבור שהאיר עיני הגולה בפירושיו ב"ז וכו'.

דף 8 ע"א.

יא"נ רבינו יעקב תם ואחיו רבינו שמואל בעל תוספות עבור שהרביצו תורה בישראל ב"ו תנצב"ה וכו'.

יא"נ רבינו יצחק ומרת בילה ע"נ אי"ו שרר"ו עבור שבטלו המכס בקובלענץ.

" רבינו מאיר ברבי ברוך מרוטנבורג ע"נ אי"ו שהרביץ תורה וכו'.

" " שלום " "

" " אהרן " "

דף 8 ע"ב.

יא"נ מורינו הרב רבי מאיר זבולין בן החבר רבי אשר[67] ע"נ אי"ו עבור שטרח בצרכי המדינה כמה וכמה שנים וישב על כסא המשפט דן דין אמת לאמתו כי היה אב"ד כמה שנים במדינות שוואבין ומורה צדק והיה אב לחכמים וכל ריב אלמנה יבואו אליו עושה משפט וצדקה לעמו ותמיד היה עוסק בתורת ה' ערבית ושחרית גודר גדר וסודר סדר בשכר זה תנצב"ה וכו'.

יא"נ הגאון המופלג מ"רינו הרב רבי חנוך בן מורינו הרב רבי אברהם[68] אשר היה כמה שנים אב"ד ור"מ ומורה צדק שמה מדינת פולין וחיבר איזה ספרים והרביץ תורה בישראל גם לאחר שבא במדינת אשכנז העמיד כמה וכמה תלמידים עסק יום וליל בתורת י"י נכתר בכתר תורה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה על גביו בשכר זה וכו'.

דף 9 ע"א.

יזכור אלקים נשמת החסיד השלם החבר רבי יעקב בן החבר רבי שמואל עבור שהיה כמה שנים ש"ץ ונאמן הקהילה נושא ונותן באמונה עסק בתורת י"י יומם ולילה ריץ היה כצבי וגבור כארי לעשות רצון אבינו שבשמים זוכה ומזכה את הרבים וגם נדר בשבילו לצדקה בשכר זה תנצב"ה וכו'.

---

[67]) הי' אב"ד פיורדא, ונפטר י"ט אייר תט"ג. עיי' לעווענשטיין, ביאהרבוך דער ליט' נעז' הלק ו' דף 166.

[68]) הוא הי' אביו של ר' יהודא ליב אב"ד פפערשע בעהמ"ח שו"ת חינוך בית יהודא.

69) יא"נ רבינו מאיר בר יצחק ש"ץ ע"נ אי"ו עבור שתיקן שבחות למקום ב"ז תנצב"ה.

רבינו פרץ וכו' עבור שהאיר עיני הגולה בחמשיו (בחידושיו?) וכו'.

יזכור אלהים נשמת של כל המתים בקהילות ובישובים ע"נ אי"ו שרר"ו עבור שטרחו עבור הקהילות ובטלו גזירות ובטלו שמד ובטלו מכסים והוציאו ספר תורת מידי גוים.

דף 9 ע"ב.

בשכר זה יהיו נפשותם צרורות ב"ה עש"צ שבנע"א.

יזכור אלהים נשמת הרוני ושרופי אויגשבורג וישוביה ע"נ וכו' עבור שמסרו נפשם על יחוד השם וכו'.

יא"נ הרוני ושרופי פרנקפורט שווייגפורט ווירצבורג המילבורג רוטינבורג נירנבורג, רעגינשבורג, זלץ בורג, לאנץ הואט שטערנבורג, פרעשבורג מרק בורג, יודנבורג, ברון שווייג, ווינא קרעמז ברעסלא, אינר פראג, קראקא פריז עם ישוביה ועם נשמת אי"ו שרר"ל עבור שמסרו נפשם על יחוד השם בענוים בשכר זה יהיו נצב"ה עשצו"צ שבנע"א.

יזכור אלהים נשמת של רבי משה ורבי יהודה בני רבי יקותיאל האהים הנעימים והתמימים אשר בהייהם ובמותם

דף 10 ע"א.

לא נפרדו ע"נ אי"ו עבור שמסרו נפשם על קדושת השם ועמדו בנסיון וסבלו מיתה משונה ועל ידם עמד ריוה והצלה ליהודים אשר במקומות רבות בשכר זה יתן להם המקום את שכרם עם שאר צדיקים שבגן עדן אמן.

יא"נ של כל הרבנים עם נשמת אי"ו עבור שהרביצו תורה בישראל בהדושיהם ובטעמיהם בשכר זה תנצב"ה עש"צ שבנע"א.

יזכור אלהים נשמת של כל המתים בקהילות ובישוביו עם נשמת אי"ו שרר"ל עבור שנהרגו ונסקלו ונשרפו ונהנקו ונשחטו ונטבעו ועכרו (?) ונתלו ונקברו חיים וכל אותם שמרטו במיתות משונות על קידוש השם ובשביל שסבלו יסורים בשכר זה יהיו נצב"ה עש"צ שבנע"א.

יזכור אלהים נשמת הרוני ושרופי אולמא, נערלינגן, עסלינגן, איבערלינגן, באסלא, שטראסבורג, ווישביה ע"נ אי"ו וכו'.

דף 10 ע"ב.

יא"נ הרוני ושרופי שפייאר, ווירמייש, מענץ, קובלענס, טריאר, קעלין, דירמונט בערלין, אידנבורג, בראנדיבורג, מידנבורג, האלא, מיקשון, נורטהויזן, מילהויזן, עראפורט, פולדא, וישוביה ע"נ אי"ו וכו' עבור שמסרו וגו'.

יא"נ הרוני ושרופי מדינות שוואבין פייארן פרנקן איסטרייך, שטייעמארק קערינטין, אונגירין, מעהרין, פיהם, שלעזיא, דירנגין, פוילין, זאקשין, מרק, רייעס, צרפת ספרד, ענגילאנד, האלאנד, פראונד, מייקסין גליל עליון וגליל תחתון עם

---

69) להזכרות אלה עיין מש"כ בתחלת המאמר.

נשמת אי"ו שרר"ל עבור שמסרו נפשם על ענוים על יחוד השם בשכר זה יהיו נפשותם צרורות בצרור החיים עם שאר

דף 11 ע"א

צדיקים וצדקניות שבגן עדן אמן.

יזכור אלהים נשמת הגאון המופלג מורינו הרב רבי יהודא בן מורינו הרב רבי הנוך[70] היה כמה שנים אב"ד ור"מ ומורה צדק במדינה שוואבן חיבר איזה סופרים (ספרים) והרביץ תורה בישראל העמיד כמה וכמה תלמידים עוסק יום וליל בתורת ה' נכתר בכתר תורה וכתר מלכות וכתר שם טוב עולה על גביו בשבר זה תנצב"ה עם שאר צדיקי עליון עם אי"ו וכל הקדושים אשר בארץ המה ושבגן עדן אמן.

יזכור אלהים נשמת הגאון המופלג מורינו הרב רבי הנוך[71] בן מורינו הרב רבי . . . היה כמה שנים אב"ד ור"מ ומורה צדק במדינת שוואבין וחיבר איזה ספרים והרביץ תורה בישראל והעמיד תלמידים עוסק יום וליל בתורת י"י נכתר בכתר תורה וכתר מלכות וכתר

דף 12 ע"ב

שם טוב עולה על גביו בשכר זה תנצב"ה עש"צ עליון עם אי"ו וכל הקדושים אשר בארץ המה ושבגן עדן עליון אמן.

יזכור אלהים את נשמת האישה חשובה מרת נעניליי אשת החבר ר' מאיר משטעפיך ע"נ אי"ו שרר"ו בעבור שנדרה מקום לבנין ב"ה ב"ו תנצב"ה עשצ"ע וכל וכו'.

דף 12 ע"א (על נייר).

יזכור אלהים לטובה את נשמת האישה מרת נאנעטע אבערמייער באנקירו נאטין מאוינזבורג נעבורנע קוועל אויז קארלזרוהע בעבור שבעלה הקצין כ"ה איזידאר אבערמ' זכר את קהילתינו לנדב המש מאות זה' לדבר טוב, ובזכות זה יגן בעדם ובעד זרעם, ונשמתה תהי' צרורה בצרור החיים אמן ואמן.

---

## III.

### כתב יד אדלער נו' 1207

### ספר הזכרת נשמות דמדינת שוואבין (?)

דף 1 ע"א:

יזכור אלקים נשמת רבינו מאיר בר ברוך מרוטינבורג ע"נ אי"ו עבור שהאיר

---

[70] הוא בעל המחבר שו"ת חינוך בית יהודא.

[71] הוא בנו של ר' יהודא אשר הוציא לאור ס' שו"ת חינוך בית יהודא כמבואר בשער הספר והי' אבדק"ק שניטיך.

עיני הגולה בית אבותיו והרביץ תורה בישראל בשכר זה תנצב"ה ע"ש צשבנע"א:
יא"נ מורינו הרב ר' יעקב בר יהודה . . . . . (וכו' כלמעלה)
יא"נ מורינו רב ר' ישראל בן מורינו הרב ר' נפתלי . . .
דף 1 ע"ב: יא"נ מורינו הרב ר' גדליא ובנו הרב ר' אליקם . . .
יא"נ יהודא חסיד ע"נ אי"ו עבור שהאיר עיני הגולה בתיקוניו וכו'!
יא"נ ר' מאיר בר ברוך . . . שהרביץ תורה בישראל . . .
דף 2 ע"א: יא"נ רבינו פרץ . . .
יא"נ רבי יעקב בן מהו' ר' משה הלוי . . .
יא"נ מהר"ר משה בר אליעזר . . .
דף 2 ע"ב: יא"נ של כל הרבנים ע"נ אי"ו עבור שהרביצו תורה בישראל בשכר זה וכו'.

יזכור אלקים נשמת של כל הקהילות וכל הישובים ע"נ אי"ו שרר"ו עבור שטרחו עבור הקהילות והישיבות ובטלו גזירות ושמד ובטלו מכסים והוציאו ספר־תורת ושארי ספרים ואונסים מיד גוים ב"ז תנצב"ה עש"צ בנ"עא.

יזכור אלהים נשמת הרוגי ושרופי קהילות

| | | | |
|---|---|---|---|
| אויגשבורג | = ויושביה | אובן | ויושביה |
| אנדרך | " " | אולם | " |
| דף 3 ע"א: אינר | " " | אוזן | " |

עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל לאה עבור שמסרו נפשם על קידוש השם בשכר זה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים שבגן עדן אמן.

יזכור א"נ הרוגי ושרופי קהילות:

| | | | |
|---|---|---|---|
| באמבערג . . . | ויושביה | באזיל | " |
| פולדא | " | ברוסיל | " |
| בריזן | " | ע"נ וכו' | |
| יא"נ: היידלבערג | " | ווינצים | " |
| האל | " | ווירצבורג | " |
| דף 3 ע"ב: | | | |
| ווידן | " | וירמייש | " |
| וואלפרין | " | ווינא | " |
| יא"נ: | | | |
| זישטא | " | זלצבורג | " |
| זאנטא | " | טריר | " |
| טערמינד | " | לובלין | " |
| דף 4 ע"א: | | | |
| מילהויזן | " | מרקבורג | " |
| מינשטר | " | מעקילבורג | " ע"נ וכו' |
| יא"נ וכו': | | | |
| מיישן | " | דורינגן | " |

זקשין " מרק " ע"נ וכו'

דף 4 ע"ב : יא"נ הרוגי ושרופי מדינות :

קערנטין ווישביה אישטרייך "

שטיירמרק " צרפת " ע"נ וכו'

יא"נ וכו'

פיהם " מערין "

פולין " ליפלאנד " ע"נ וכו'

דף 5 ע"א : יא"נ :

פראנקין " ריינס "

נידרלנד " פראוונד " ע"נ וכו'

יא"נ

צבאם " קעלין "

קובלענץ " קרעמז " ע"נ וכו'

דף 5 ע"ב יא"נ :

רוטינבורג ווישביה שפייאר "

שטרוסבורג " ריטלינגה " ע"נ וכו'

יא"נ נורטהויזן " נירנבורג "

נערלינגה " נימענן " ע"נ אי"ו וכו'

ניישטאט " "

דף 6 ע"א : יא"נ :

ספרד ווישביה פייאר " ע"נ וכו'

שוואבן " עלויז

דף 6 ע"ב יא"נ : הולנד "

ענגילאנד ווישביה אונגרן "

זיאלאנד "

וראנקרייך " עם נשמת אי"ו וכו'

יזכור אלהים נשמת של כל הקהילות וכל הישובים עם נשמת אי"ו ש־"רו עבור שנהרגו ונשרפו ונסקלו ונחנקו ונשחטו ונטבעו ונתלו ונקברו חיים על יהוד השם בשכר זה תנצב"ה עש"צ שבנ"ע אמן :

דף 7 ע"א : מי שברך לקהל ואומר אשרי. אב הרחמים (כל הנוסח).

דף 7 ע"ב : (כהצי העמוד) מי שברך לחולה בשבת :

מי שברך אבותינו הוא ירפא את החולה פב"פ בעבור שפב"פ נדר בעבורו שעוה למאור או מעות לצדקה בשכר זה המקום ירחם עליו בתוך שאר חולי ישראל ושבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא ורחמיו מרובין ושבתו

דף 8 ע"א : בשלום וחיים ואורך ימים ושנים טובים עם כל ישראל אחיו ונאמר אמן.

דף 8 ע"ב : מי שברך לנקבה (כנוסה שלמעלה)

שמות הרבנים ותלמידי חכמים ובני משפחתם בכ"י ס' 950.

א) מו"ה אברהם בר' יצחק פרענער ס' 229
רבקה רחל בת מו"ה יעקב אברהם יצחק פרענער " 307
מו"ה יעקב שלאָם אב"ד אופנבאך ב"כ הירין ז"ל " 429
אשתו הרבנית מרת הוה " 295
מו"ה אהרן ב' הה' ר' אברהם יוסף מרדכי נעטינג (צדיק איש תם מופלא בחסידות) " 366
הה' ר' אהרן אברהם בן מו"ה ברוך בענדיט וויזל אב"ד דק"ק פרעסלויא " 415
התורני כ' אהרן אייזיק במו"ה צבי הירש ברוטנהיים " 436
התו' המופלג כ"ה אהרן חיים בן הדיין מו"ה יעקב מערצבאך זצ"ל מפיורד " 527
כ' משה בהרב הגדול מו"ה אלי' איטינגן סג"ל אב"ד דק"ק טריר " 153
הרב המאוה"ג מו"ה אנשיל מיין אב"ד אופנבך " 578
אשתו מרת רייצכה בת כ' איצק אשטרויט " 537
ב) הצדיק והחסיד התו' מו"ה גומפל בער דיין דק"ק פ"פ " 331
התורני כ"ה גרשון בן הה' ר' גרשון מקרינשטאט " 357
ד) הצדיק וההסיד מו"ה ר' דוד הכהן " 294
ה) הרבנית מרת מערל בת מו"ה הערש ייטלס אשת הרב המוסמך מו"ה אייזיק כיס (מיין?) " 303
התורני מו"ה הירין בכ"ה יעקב האַמיל מפיורדא " 433
ו) מו"ה וואלף במו"ה משה וויזמש " 513
רייצבי בת הדיין מו"ה וואלף סופר מוורמייזא אשת כ"ה יעקב סופר מאופיבאך " 437
ז) הרבנית מרת ליפעט בת מו"ה משה וויזמש אלמנת הגאב"ד מו"ה זלמן פוזנא שהי' אב"ד דק"ק פרידבורג " 505
מ' הנה לביאה בת הגאב"ד מו"ה זלמן פוזנא אשת מו"ה יוסף וויל־מרשדארף " 532
התורני כ"ה זלמן בכ"ה ליב האלברשטאם מאופנבאך " 571
ו) הצדיק והישר מו"ה יהודה בן הה' ר' נתן היים הנקרא ר' ליב מעניץ " 556
מו"ה יוסף בן הה' ר' שלמה צבי פיורדא שהי' אבדק"ק ווירטהיים " 332
הרבני מו"ה יוסף בן הר"ר אשר אנשיל ווילמרשדארף " 462
הרב הגאון ר' יחזקאל בכהר"ר יצחק אייזיק פריכט " 133
אשתו מרת עדיל " 274
הרבני מו"ץ מוהר"ר יעקב בן הקדוש משה יעקב הנקרא יעקב בריסקער (בעהמ"ח שפתי הכמים עה"ת) ס' 134 וגם " 107
הרבנית ריכלה בת הרב הגאון מו"ה יעקב זאמשט אשת הרבני מו"ה יהוקאל " 140
התורני מו"ה יעקב משה וויזמש בן הר"ר וואלף שמעון אופנהיים " 337
מו"ה יעקב מאיר בן כ' וואלף קאַבלענץ " 483
מו"ה יעקב נוימבורג בעהמ"ח ס' מנחת יעקב " 540

הרבנית מ' מערל בת מו"ה הירש ייטלס אשת הרב המוסמך מו"ה אייזיק (יצחק) מיס (מיץ?) " 303
התורני מו"ה יצחק אשטרויט " 523
מרת עדיל בת הרב החסיד במו"ה יצחק אייזיק אשת כ"ה יצחק אשטרויט " 378
התורני מו"ה איצק ליב במו"ה זנוויל אינרסהיים שהי' אב"ד דק"ק העטרנהיים " 551
התורני המופלג מו" ישראל בן הת' ר' משה בלומבורג " 403
אשתו יאכט בת כ"ה יוסף מענץ " 406
ל) התו' מו"ה ליב ב"כ חיים גונצנהויזן " 243
מ' צערלי אשת מו"ה ליב מייא " 376
מ' פאנלכי אשת מו"ה ליב השמש (העשנהיים?) " 377
מ) הצדיק איש תם כ' מאיר בערנל " 376
ברענדלי אשת כ' מאיר בע"ג " 372
התורני מו"ה מאיר אופנהיים " 347
התורני כ"ה מנחם מענדלי בכ"ה משה שוואריץ שי"ד מווירמיש " 496
הזקן התורני מו"ה משה אשר המכונה אנשיל פלערשהיים מפפד"מ " 453
התורני כ"ה משה ב"ר יוסף עפשטיין סג"ל " 461
התורני כהר"ר משה ליב ב"הרב מו"ה העישל כ"ץ " 183
מו"ה משה ב"ר אברהם ג"ץ (דרש לעולם בהלכות ואגדות) " 232
נ) הצדיק מו"ה נטע וויסברג " 373
התורני הרבני מו"ה נטע (ר' אפרים) העניגא " 314
הת' ר' נתן זאב במו"ה נפתלי הירש פיורדא (למד עם תלמידים) " 464
התור' נתנאל ב"ר גבריאל במבורג תלמיד הג' ר' זלמן חסיד " 467
צ) הרבני הזקן שקנה הכמה מו"ה צבי הירש בכ' איצק ליב שפיץ " 538
הזקן מו"ה צדוק במו"ה נטע וויסגבורג " 564
ק) התור' ר' קאפל במו"ה זנוויל אַ " 434
הר"ר קלונימוס במו"ה קלמן פוזנא " 480
התור' מו"ה קלונימוס קלמן במו"ה יהודה לאַנצבורג " 356
התורני ר' ראובן בכ"ה אברהם מהבר ס' מעשה ראובן כ"י " 420
ש) מרת שרה מלכה בת הגאון מו"ה שלום אשת הגאון כמו"ה העשיל כ"ץ מקראקא " 154
פטיש החזק מו"ה שמעיה בכ"ה אליעזר שניטיך " 244
הצדיק והחסיד מורינו הרב ר' שמואל אַ הנקרא ר' זנוויל אַ " 308

23 יחרף את־שמך ואת תורתך ואת עמך ישי ינאץ איב
ויכעיס . . .
4 כי כל אחד אמר: הלא דיני דין אמת ולא דין ישר:
למה תשיב ידך וימינך ותושיע את עמך ישי: מקרב
25 חקך הוא ביתך ומקדשך כלה: אבינו המכעיסים
אתך: ואלהים מלכי מק(דם) סעל: הלא אתה הוא האלהים
26 עשה ישועות מקדם לישי במצרים ובים: כל' אתה
סוררת בעוך ים: סוררת הוא דבר אשר יבקיע
(המשך יבא)

---

# איזה הערות לס' מזכיר נשמות הי"ל ע"י ר"י דושינסקיא הנוגעות לתולדות אנשי שם, עוסקי בדפוס ומשפחות מיוחסות באפיבאך

(הצופה ש"ז צד 63—75 וצד 124—154)

מאת דובער וואכשטיין.

סימן 113. במקום צו דער (שוצ?) גינצבורג צ"ל צו דער שטאט גינצ-בורג, עיין Dietz, Stammbuch der Frankfurter Juden צד 451 סימן 54 ושם צד 253 סימן 495.

סימן 123. „ר' שלמה דוד וואהל . . . ונפטר ביום (?)" הוא ר' שלמה וואהל צו ספלוג בן הפ"ו ר' דוד הנפטר שבת ה' סיון תע"ד, ע' אבני זכרון לר"ט הורוויץ צד 171 סימן 1648 ועל אודות משפחת וואהל ויחוסה לר"ד אוסנהיים עיין ספרי Inschriften des alten Judenfriedhofes in Wien ח"ב צד 22 והלאה המקורות שם.

סימן 127. ר' זלמן ענישׁ. ענישׁ הוא ב"ס = אנוש באבני זכרון כאשר ישער החכם דושינסקיא והוא כנוי לאשר ונמצאו כנוים כאלה כמו ענשכי, עשכי.

סימן 133. פרט השנה הוא תצ"ג.

סימן 137. צ"ל זינצהיים והנודבת היא מרת מרים אשת ר' ליב סנ"ל זינצהיים בווינא ובת ר' יוסף גוגנהיים חתן השתדלן הנודע ר' שמואל אוסנהיים ואחיו של ר"י הנ"ל ר' אברהם בהמבורג הי' הותן רמבמ"ן ועיין אודותה ספרי הנ"ל צד 251—253, 283. — שם בהוכרה צ"ל ה' כ"ד א"ב תצ"ז אבל כ"ד אדר ב' היו באותה שנה יום ד' בשבוע.

סימן 154. מרת שרה מלכה בת הגאון כמוהר"ר שלום זצ"ל אשת הרב הגאון מוהר"ר העשיל כ"ץ מקראקא . . . סימן 183. התו' כהר"ר משה ליב בהרב מוהר"ר העשל כ"ץ . . . 190 מרת חנה אשת כהר"ר משה ליב כהן . . . ר' יהושע העשל בי"ר שלמה הכה' מקראקא הוא אחד מהמתעסקים בדפוס

אופיבאך. בשנת תע"ט הו"ל בחברת ר' יוסף יוזפ' ב"ר צבי הירש פראנקפורטר סג"ל מפיורדא את הס' מראות הצובאות. בס' ענף עץ אבות הנדפס שם באותה שנה זכור המחבר לטובה את הרב הגדול מהור"ר העשל מקראקא ובניו האחים הר"ר יוסף והר"ר משה ליב ועוד בשנת תע"ז הו"ל ר' יוסף את הס' אגרת הטיול שם, לס' מטה יהודה שם תס"א שמיש ד"י הנ"ל בתור מניה. אם ר' יהושע ב"ר שלמה הכהן הוא הוא אשר הסכים בשנת תנ"ז בבאסקוויץ על ש"ע של מהור"ר אליעזר (ר"ל לעווענשטיין זצ"ל בספרו Geschichte der Juden in Fürth ח"ג, סימן 37 ועתה מפתה ההסכמות סימן 1861) אין בידי להכריע ומה גם כי לא ראיתי את הספר.

ס י מ ן 188, 189, 234, 237, 289, 304, 382 נזכרו בני משפחת זוועצלאר והיא משפחת אברהם זוועצלאר הנולד בערך תע"ז באופיבאך. אברהם זוועצלאר הוא אשר סייע בהדפסת התלמוד בפיורדא ואח"כ המיר את דתו הוא וכל ב"ב מלבד אישתו אשר נשארה ביהדותה ונודע בשם קארל אבראהאם זוועצלאר פֿייהערר פֿאן פלאנקענשטערן ובנו נפתלי הירץ אחד מהחתומים על התקנות דה"ק בווינא וגם בהזכרות אופיבאך יישנם השמות אברהם והירץ ועיין מחברתי Die Gründung der Wiener Chewra Kadischa צד 15 וחתימתו אשר נמחקה שם צד 30 והנוספות למאמרי Das Testament der Baronin Elenora Wetzlar von Plankenstern בהמכ"ע Archiv für Jüd. Familienforschung הי"ל ע"י זנויל דיאמאנט ש"ב גליון 6—4 צד 9.

ס י מ ן 245 מארם הוא כינוי למאיר ונמנה ב"ס בספרי שמות גטין ועיי' גם סה בהזכרות סימן 248 וסימן 362.

ס י מ ן 303. „הרבנית מרת סערל בת מהור"ר הירש ייטלס זצ"ל אשת הרב הגדול ומופלא כמוהר"ר אייזק מיס זצ"ל . . . ובעבור שבתה א"ח מ' שינדל נתנה בעבורה . . . " תמוז תקי"ח. המו"ל ישער (צד 282 ונכפל צד 283) כי כי צ"ל מיץ במקום מיס ולא היא כי בעלה הוא ר' אייזק ב"ר יהודא ליב מי"ס הלוי (בשם תואר קדושים „הי"ד") ממשפחת עפשטיין בעהמ"ס באר יצחק על ההסטורות הנדפס באויפיבאך תפ"ט בעזרת בת המחבר מרת שינדל ובעלה כ' הירץ נאלדשטיקר באופיבך ובאותו שנה כבר „תקע [המחבר] אהלו של תורה בק"ק אופיבאך" ומקודם הי' מב"י ד"ר בפראג ובקהלות אחרות ובפראג הי' לכה"פ עד שנת תע"ז ועיין משפחות ק"ק פראג צד 205 סימן 3144 ומשם היתה גם אשתו מרת סערייל ועיין שם צד 166 סימן 8987 ובספרו של לעווענשטיין הנ"ל ח"נ סימן 82a נרשם עוד מהמחבר דנן ס' מאירת עינים על תרי"ג מצות בלשון יודיש-דייטש אבל לא זכיתי לראותו.

ס י מ ן 331. ר' גומפל בער דיין מק"ק פפ"ד והערת המו"ל שם. אמנם נמצא בספרו של ר"מ הורוויץ עיין אבני זכרון צד 370 סימן 3106 (וצ"ל שם זיין תמוז במקום ויו תמוז) וצד 795.

ס י מ ן 332. „הצדיק . . . המפורסם מהור"ר יוסף בן החבר ר' שלמה צבי סג"ל מסיורדא . . . [תקכ"ב או תקכ"ג] הנקרא . . . מהור"ר יוסבי' סיורדא" 240. „האשה מרת גנענדל בת הפ"ו החבר שלמה צבי הירש זצ"ל . . . הלוי מסיורדא".

כג־אה הוא ר' יוסף יוזבל בן הפ"ו ר' צבי הירש סג"ל (אם כי בהזכרה עוד נוסף השם שלמה) מפיורדא אשר כבר נ"ל בהערה לסימן 154 בתור שותף להוצאת הס' מראות הצובאות בשנת תע"ט. ועוד בשנת תע"ו השתתף בהוצאות ס' מעלות המדות באופיבאך ובשנת תפ"ב הו"ל שם הס' עמק יהושע עם הגהותיו לקוחות מספרו עמק השוה (אשר לא נדפס) בהסכמת הותנו ר' שמעון סג"ל אב"ד הייצ פעלד ומדינת ווירצבורג והוא בן הרב ר' ישראל אב"ד ברודא ומדינת וו"ב בן הגביר הנודע ר' קאפיל פרענקיל מווינא ואצל לעוועגשטיין בספרו הנ"ל צד 34 עוד נו שם האלשיך למגילות אשר הוציא בשנת תע"ז. אבל ראה זה מצאתי כת"י אחד בבית אוצה"ס דקהל ווינא המכיל לקוטים ופרושים רמזים וגמטריאות על הלק בראשית נכתב בשנת תק"כ—תקכ"א ושם מצאתי אזה רשימות אשר לא אוכל להתאימן עם מה שכתב ר"ל לעוועגשטיין זצ"ל על אודות אביו של ר' יוסף יוזבל בעל עמק השוה. על העלה א' ע"א שורה י"ד חותם המחבר: זה שמי וזה זכרי יוסף יוזבל סג"ל פיורדא ובדף כ"ג ע"א יספר הלום אחד אשר היא אינו מתענין מצד עצמו אבל לצורך הענין אשר אנו דנין בו מוכרח אני להעתיקו ואת כל התרגשות הכותב עליו וז"ל:

בעזרת האל ית"ש וי"ז. ויהי הצות ליל ראשון של סוכות הלום ראיתי שלומדין משניות עבור נשמת כמר זנוויל שטערין בפ"פ באשר כי שמעתי שהלך לעולמו ועוד שמעתי על רנ"פ שהלך לעולמו ואשתומם כהדא שעה על פטירתו יען כי לא שמעתי בלתי היום יען כי המה היו לי לאוהבי נאמנין ובהקיץ משנתי אמרתי אלהי' יתן שיהי' הכל לטובה זה למות וזה ע"דנו בחיים עמנו יחתום בס' החיים והשלום וכל ימיו לישון ולשמחה באשר באמת על אשר לא ידעתי פרשת החלום ע"כ בתפילת שחרית וגם מוסף בעמדי על (השלחן) בבה"כ בשעת ברכת כהנים על מעמדי לברך נזכרתי בתפלתי רבש"ע גם המילים הנ"ל ועלי' שמתי כוונתי להסוך הכל לטובה כשם שהפכת וגו' אמן אמן ס"ס. והי' ביום שני של סוכות הוא יום ו' בהקיץ לבי ועסקתי בתור' ת"ל בעזה"י עורני לבי על מה שחשבתי מים בגימטריא ט' במ"ק כמו אמת במ"ק על זה השבתי דרכי ונסלאה בעיני על צמי מה זאת אשר כל אמ"ת תפסה לי לפרש יותר משאר כל בני אדם ובמה אדם אמת כמוני ולבי השיבני לאמר סימנא מילתא היא כי ידעתי יום לידתי כמו כן ראיתי בכתב אמת את הרשום בספר לזכרון בכתב אדוני אבא מורי זצ"ל. זה לשונו: ותהר עוד ותלד אשתי בן ותקרא שמו יוסף יוזבל דהיינו על שם אאמ"ז זצ"ל הנקרא מוהר"ר יוזל דיין בק"ק דייטל באך במדינת וראנקן ואף על שם חמי זצ"ל הנקרא מורה"ר יוזבל אב"ד על מדינת שוואבין ואיתן מושבו בק"ק ספערשא וזה נקרא יוסף על שם שניהן כאשר אף ששמו חול יוזבל בשם חול ז"ל חמי זצ"ל מ"מ בשם קודש אשר נקרא בעליה לקרא בתורה שמותיהן שוות בשם יוסף לזה טובים שניהם מן אחד אשר על שמם נקרא ולהיות זוכה לברכת יוסף עלי עיין ונגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים אמן. נולד למוד"ש ליל ו' י"ב לחודש שבט **אמת** לפ"ק מול דלי עד כאן.

והנה מתואר החלום נוכל לראות כי מקום מגורו של הכותב אינו פפ"דמיין וגם לא מושב רחוק מפ"פ וגם נשואי החלום יוכיחו כי בעל החלום הוא ר' יוזביל

סיורדא הנפטר באוסיבאך. ר׳ זנוויל שטערין אשר נכתב עליו „זה למות״ נפטר עוד בשנת תק״א (אבני זכרון צד 252 סימן 2395) ורנ״פ הוא ב״ס הדיין ר׳ גומפל סער (עיין הערתי לסימן 331) אשר הי׳ אז עוד בהיים היותו ושניהם הי׳ להם שיח וסיג עם עדת אוסיבאך, עיין ההזכרה שם ורז״ש היה אבי גיסה׳ של מרת לאה אופנהיים עיין הערתי לסימן 426 וספרי Inschriften ח״ב צד 247 הערה 4. אבל אם ר׳ יוזבל הלוה הוא בעל עמק השוה צריך ברור. לעוועגשטיין בספרו II צד 3—2; III צד 33—34 יודיענו כי אביו של ר׳ יוזבל׳ הי׳ ר׳ צבי הירש מהוציפלאץ במורביה אשר דר בפרנקפורט ואח״כ בפיורדא בן ר׳ יוסף הלוי וכי אשתו השניה של רצ״ה (אשתו הראשונה אינה נוגעת לנו כלל) היתה בת הדיין ר׳ יוסף ב״ר יהושע הנפטר בפיורדא ט״ז שבט תמ״ח ואם גם נאמר כי נתחלף ללעוועגשטיין הדיין ר׳ יוסף עם הדיין ר׳ יוסף יוזבל הנפטר תל״ח בפיורדא ואשר הרבץ תורה במדינת שוואבין (לעוועגשטיין שם צד 53) וכי הלשון „אאמ״ז״ אינו מדויק והוא לשון הכותב אשר הוא באמת נכדו ולא לשון אביו אשר העתיק ישנה עוד שאלה אשר אין עליה תשובה והיא כי ר׳ יוסף אביו של ר׳ הירש אינו נקרא בשם התואר „מהורר״ (עיין הקדמה לס׳ פתח האוהל. בספר יסה תואר ובס׳ בית שמואל לא הי׳ באפשרותי לעיין עתה) ואולי ר׳ הירש המובא מלעוועגשטיין אינו כלל אביו של׳ בעל עמק השוה וצ״ע.

ס י מ ן 338. ה״ב היא היידלבורג וצריך למחוק את סימן השאלה וכן בהזכרה 470 צ״ל היידלבורג במקום הומבורג ועיין סימן 543.

ס י מ ן 404 וס׳ 406. ר׳ ישראל ב״ר משה מבלומבורג היה סופר מהיר כתב את חדושי תורתו של הסני נהור ר׳ יעקב מאיר קאבלענץ בכתוב בהקדמת ספרו מפתח הים (עיין הערתי לסימן 483).

ס י מ ן 426. לאה בת איצק אופנהיים אשת כ״ה יוסף מיץ היא בת ר׳ יצחק ב״ר נתן אופנהיים בנו הורנו של ר״ש ווירטהיים ואשת ר׳ יוסף Cahen-Metz ע״י ספרי אינשריפטען ח״ב צד 245 והלאה וספרו של טנליכט Nachlässe der Wiener Juden צד 314.

ס י מ ן 453. עוד מצאנו ר׳ משה פלערשהיים הנספד בס׳ לחמי תודה דף מ״ב והוא אחר ונפטר תקס״ט.

ס י מ ן 464. ר׳ נתן זאב במוהר״ר נפתלי הירש מפיורדא הוא ר׳ נטע ואלף המניה ס׳ בנין שלמה ח״א הנדפס באופנבך תקמ״ד.

סימן 479. עיין הערה לס׳ 538.

ס י מ ן 480 ר׳ קלונמס קלמן פוזנא הדפיס בשנת תקמ״ח באוסיבאך הס׳ דרך תבונות לרמח״ל והו״ל סדר הפטורות מהעתקת ר׳ אהרן מיץ.

ס י מ ן 483. ר׳ יעקב מאיר ב״ר וואלף קאבלענץ סג״ל נפטר בדר״ח אייר תקס״ב. ר׳ יעקב מאיר קאבלענץ הוא בעל המחבר מפתח הים הנדפס בשנת תקמ״ח באוסיבאך וכשהי׳ בן י״ד שנה נפתח מאור עיניו והיו עוֹר כל ימי חייו ובכל זאת לא פסק פומי׳ מגרסא ואחיו ר׳ משה (עיין ספרי אש חלק האשכנזי צד 121) ור׳ אלי׳ „היושב בכרכי הים אשר נושא ונותן במו״מ באמונה וקצת בתורת ד״ החזיקו בו והציע חדושיו לפני חכמי הדור הרב דק״ק ר׳ אהרן שלאם (הזכרה סי׳

429) ור' זלמן פוזנא (עיין הזכרה ס' 505) ואנשי חסד עזרו בעדו לסדרם ולהביאם בכתב והם ר' ישראל בר"מ בלומבורג הנ"ל בהערתי לס' 406, 404 ור' יאקב ב"ר ברוך נוימבורג (הזכרה ס' 540). והנה ע"י החומר המקורי אשר זכה לנו החכם דושינסקיא בו נתאומתו איזה רשימות המחבר להולדות משפחתו אבל גם נתהוו איזה שאלות הצריכין פתרון. המחבר יספר מקורות אביו ומנשואי' את מרת מאטה בת ר' מאיר כהן והיא מרת מאטלי בת כ' הנפטרת ג' י"א חשון תצ"ח (הזכרה ס' 199. הכנוים כ"ץ וסג"ל יחסרו) ויש לשער כי הר"ר וואלף בן הר"ר משה שנפטר ועש"ק כ"ח א"ר תצ"ז הנזכר סימן 138 הוא אביו ר' וואלף אם כי יחסרו המלות קאבלענץ וסג"ל ואם השערתי הזאת נכונה היא או "ר' משה בהרב הגדול מ' אלי' אטינגן סג"ל אב"ד דק"ק טריר ומדינה. . . נפטר ועש"ק כ"ב מנחם תס"א הנקרא בפי כל ר' משה קאבלענץ" (הזכרה ס' 153) הוא אביו של ר' וואלף אבי המחבר ור' אלי' אטינגן אביו של ר' משה הוא הוא ראש משפחת המחבר אשר יתפאר בו בהקדמתו "הוא אבי זקני המקובל מהור"ר אלי' זצ"ל אב"ד בק"ק טריער" וקצת סיוע לזה הוא כי גם שם של אחי המחבר היה משה ונולד ב"ס אחר, שנת תס"א אם כי בספר המתים בווינא נרשם כי הי' בן צ"ג שנה במותו ביום 16. יוני 1805 אבל זאת היתה כבר חשודה בעיני כי אשת נעוריו מתה בשנת הכ' לימי חייה בשנת תק"ח באי"ש (אבני אש סימן 265) ולפי מנהג המקום והזמן לא יתכן שהיה יותר מבן ארבעים שנה כשנשא אותה. ועוד הזכרה אחת הנוגעת לענינו היא הזכרת "מערלי בת האלוף והקצין כמר [השם יחסר לדאבוני] נכד של האלוף והקצין הר"ר זנוויל הי"ז מק"ק פרנקוואָרט דמיין אשת האלוף כמר משה איטינגי מק' קאבלענץ . . . נפטרת ליל ה' כ"ח ואדר תע"ח" והאשה מערלי היא ב"ס אשת ר' משה ב"הרב ר' אלי' סג"ל איטינגא אם כי גם פה יחסר הכנוי סג"ל וגם המחבר בהקדמתו 'כנה בשם ראש משפחתו מצד השני "אמו" מהור"ר זנוויל האז' ו"אמו" הוא לפי"ז = אבי אבי (או אמי) מרת זקנתי וחבל על כי לא עלה ביד המו"ל לקרוא את השם אביה של מרת מערלי כי הוא נצרך גם לפתרון שאלה אחרת.

והנה כאשר ראינו עד כה ישמשו השמות קאבלענץ ואיטינגא בערבוביא בתור כנוי משפחת הלוים הזאת ויש מקום לשאול אם יש איזו שייכות למשפחת קאבלענץ עם משפחת הלוים איטינגא הנודעה ובסדר היוחסין אשר הו"ל ר"ד נינצבורג בספרו של ר"ד מניד תולדות משפחות נינצבורג צד 253 והלאה לא נמצא שום רמז ולא נידע גם עד עתה שום דבר בשם אליה איטינגן רק בעל המחבר ס' ברית הלוי הנמצא בבית אוצה"ס באוקספורד ולא עוד ור' זנוויל האז מוזכר שם צד 258 בתור חותן של בת ר' מאדיל ראש משפחת איטינגא (הערה שם צד 272 אינה מדויקת) וצ"ע.

עוד נמצאו הזכרות בני המשפחה הזאת: סימן 198 (סרט השנה היא לפי סדר הזמנים תצ"ד, תצ"ז או תצ"ח אבל לא תצ"ט) וסימן 249; 216, 260 וסימן 250.

ס י מ ן 511. הבחור משה צבי בן כ' ליב זינגר ז"ל מאויביכאך חותם בתור דרוקר הפלאה ח"א תקמ"ז.

ס י מ ן 516. אם הוא השתדלן הנודע ר' וואלף ברייזנבאך נפלא לראות כי בני קהלתו לא יכבדוהו בשום תואר.

ס י מ ן 523. בס' בנין שלמה ח"ב, אופיבאך תקנ"ו חותם בתור דרוקר הבחור וואלף בן המנוח כ"ה משה טירקהיים ז"ל מק"ר שטראלזונד.

ס י מ ן 528 ר' אהרן חיים בן הדיין ר' יעקב מערצבאך עיין לעווענשטיין נעש' דער יודען אין פּירטה II צד 64 – 65.

ס י מ ן 537. "... ר' צבי הירש בן כ"ה איצק ליב שפיין סנ"ל ... ונסמך על קברו במורינו נפטר ד' כ"ה אלול תקס"ט" הוא המדפיס רצ"ה אשר הדפיס עוד בשנת תקכ"ח הס' צמח דוד לר"ד נאנז" בדפוס אשר הוקם מהד"ש על ידו ונודעו לי עוד הספרים האלה מדפוסו, תקמ"ו: הפלאה ח"א; תקמ"ח: דרך תבונות וסדר הפטורות, מפתח הים; תקמ"ט: יושבי תבל. תקנ"ג: דברי אבל; תקנ"ו: בנין שלמה, ובאיזה מהספרים האלה היו בנו אברהם המגיה. ביחד עם בנו הנ"ל הדפיס תקס"א. הפלאה ח"ב, תקס"ב: ברייתא דמלאכת המשכן; תקס"ד דברי מנחם ולאחר מותו ירש בנו ר' אברהם אחריו את בית הדפוס.

ר' הירש שפיין מפרעשבורג היה תורני מופלג וחובר חברים אם כי לא היה "לא מן הסומפים ולא מן הנסמכים". בשנת תקס"ב הו"ל בדפוסו את ספרו דברי חכמים וחדותם ... פירוש על הגדות התלמוד מיוסד על שני עמודים א) שאין מקרא יוצא מידי פשוטו וב) שדברה התורה וחו"ל כלשון בני אדם ותקן שם כמה טעיות בהנדפסים וגם חבר מאמר "קטן שהגיע לחנוך" כעין הקדמה לס' החנוך וס' נטע שעשועים בענין מוסר ומדות (עיין דברי הכמים והדותם הנ"ל דף ט"ו וד"ף נ"ג) ושקל וטרי עם ר"ד זינצהיים ויש כ"י ממנו באוצר הספרים של מר מנפרד גולדשמיט בסרנקסורט דמיין: "שבע חקורות שו"ת נשאלו לר"ד זינצהיים מר' צבי הירש סנ"ל מפרעשבורג". ר' הירש הוא ב"ם מבני משפחת הלוים שפיין הנודעה להסארת (עיין ספרי אבני אש צד 288 – 289) אבל הצטרפותו לענף מענפי השורש של אבי המשפחה ר' משה סנ"ל משפיין אין בידי לברר ואולי אביו ר' איצק ליב הוא ר' איצק ליב במו"ה הירש הנפטר באש"ש תקכ"ו (אבני אש סימן 307) אשר גם יחוסו של זה נעלם ממנו.

ס י מ ן 551 קרי: שחלו בי' טפלא.